

Παιδιάδες

Εκπαιδευτικός Θησαυρός Ελληνικών Κειμένων

Βιβλίο μαθητή

Έκδοση 1.0

Ιούλιος 2008

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΕΡΓΟ
ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΕΙΤΑΙ ΚΑΤΑ 75%
ΑΠΟ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Γ' ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ
ΘΙΑΣΣΟ ΣΤΑΘΕΣ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
"ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΗΣ
ΠΑΡΗΦΟΡΙΑΣ"

ΥΠ. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΥΠ. ΕΣΤΕΡΝΩΝ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΙΑΣ
ΔΕΔΙΚΩΣ & ΑΝΑΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΓΡΑΦΕΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ

Παιδιάδες

Τίτλος ολοκληρωμένου προϊόντος εκπαιδευτικού λογισμικού:	Εκπαιδευτικός Θησαυρός Ελληνικών Κειμένων
Ανάδοχος Φορέας Έργου:	 Ινστιτούτο Επεξεργασίας του Λόγου
Ομάδα Ανάπτυξης του Έργου:	<p>Καθ. Γεώργιος Καραγιάννης, Υπεύθυνος έργου Δρ. Ιωάννα Αντωνίου-Κρητικού, Αναπληρώτρια υπεύθυνη έργου Δρ. Νίκος Χατζηγεωργίου, Υπεύθυνος τεχνικού σχεδιασμού Δρ. Βασίλης Κατσούρος, Αναπληρωτής τεχνικός υπεύθυνος, Έλεγχος ποιότητας Δρ. Γρηγόρης Σταϊνχάουερ, Ομάδα σχεδιασμού Μαρία Γιάγκου, Ομάδα σχεδιασμού, Εκπαιδευτικά σενάρια, πιλοτική εφαρμογή Τάσος Πατρικάκος, Ομάδα σχεδιασμού Πέπη Σταμούλη, Εκπαιδευτικά σενάρια Βίκυ Καντζου, Εκπαιδευτικά σενάρια Νίκος Γλάρος, Τεχνικός σχεδιασμός Ομάδα Σύνθεσης Φωνής ΙΕΛ, Εργαλείο φωνητικής επαύξησης ιστοτόπου Μαρία Γαβρηλίδου, Σχεδιασμός ψηφιακού περιεχομένου Σάκης Δούπας, Υλοποίηση - ανάπτυξη κώδικα εφαρμογής Νίκος Σιδηρόπουλος, Υλοποίηση - ανάπτυξη κώδικα εφαρμογής Γιώργος Τσουλουχάς, Υλοποίηση - ανάπτυξη κώδικα εφαρμογής Χρύσα Σκοτίδα, Λειτουργικός έλεγχος Μαρία Λαδά, Σχεδιασμός ψηφιακού περιεχομένου, εμπλουτισμός με κείμενα Μαρία Ζουράρη, Σχεδιασμός ψηφιακού περιεχομένου, εμπλουτισμός με κείμενα Εύη Μπανταβάνου, Σχεδιασμός ψηφιακού περιεχομένου, εμπλουτισμός με κείμενα Εύη Μαρζέλου, Σχεδιασμός ψηφιακού περιεχομένου, εμπλουτισμός με κείμενα Yuliya Ilkevich, Σχεδιασμός ψηφιακού περιεχομένου, εμπλουτισμός με κείμενα Ελένη Μιχαλακοπούλου, Ψηφιοποίηση/επεξεργασία κειμενικού υλικού Βασίλης Πελεκάνος, Ψηφιοποίηση/επεξεργασία κειμενικού υλικού Νίκη Βεζυργιάννη, Πιλοτική εφαρμογή στο Λύκειο Σύλα Κλειδή, Πιλοτική εφαρμογή στο Γυμνάσιο Βασιλική Ροδοπούλου, Πιλοτική εφαρμογή στο Δημοτικό postsriptum, Δημιουργία διεπαφής χρήστη</p>
Υπεύθυνοι παρακολούθησης εκ μέρους του ΕΑ.ΙΤΥ:	<p>Σίλια Ρονιώτη, σύνδεσμος παρακολούθησης Ελένη Παπαδοπούλου, σύνδεσμος για εκπαιδευτικά θέματα</p>
Τρέχουσα Έκδοση Εκπαιδευτικού Πακέτου:	Έκδοση 1.0 Ιούλιος 2008

Περιεχόμενα

ΕΙΣΑΓΩΓΗ 6

ΔΗΜΟΤΙΚΟ 9

1. Τρόποι αναζήτησης, εντοπισμού, ανάλυσης και σύνθεσης πληροφοριών 10
2. Κυριολεξία και μεταφορά 18
3. Η πολυσημία των λέξεων 26
4. Ειδικό λεξιλόγιο..... 30
5. Παραγωγή και σύνθεση 33
6. Τα μέρη του λόγου: κλίση ρημάτων και ουσιαστικών 40

ΓΥΜΝΑΣΙΟ 49

Α΄ Γυμνασίου 50

A.1. Νέα Ελληνική Γλώσσα..... 50

- A.1.1. Περιγραφή..... 50
- A.1.2. Η δομή της ονοματικής φράσης..... 52
- A.1.3. Παραγωγή ουσιαστικών (1) 53
- A.1.4. Η ρηματική φράση: πλήρη και συνδεδετικά ρήματα 54
- A.1.5. Παραγωγή ρημάτων 56
- A.1.6. Η γενική ως ετερόπλωτος προσδιορισμός 58
- A.1.7. Παραγωγή ουσιαστικών (2) 59
- A.1.8. Το οριστικό και το αόριστο άρθρο 61
- A.1.9. Παραγωγή επιθέτων 62
- A.1.10. Οι παρατακτικοί σύνδεσμοι 64
- A.1.11. Οι υποτακτικοί σύνδεσμοι 66
- A.1.12. Κύριες και δευτερεύουσες προτάσεις 68

A.2. Νεοελληνική Λογοτεχνία..... 72

- A.2.1. Ταξιδιωτική λογοτεχνία 72

A.3. Αρχαία Ελληνική Γλώσσα 74

- A.3.1. Λέξεις που παράγονται από αρχαία θέματα 74

A.4. Αρχαία Ελληνική Γραμματεία 75

- A.4.1. Ύβρις – νέμεσις – τίσις..... 75

Β΄ Γυμνασίου 77

B.1. Νέα Ελληνική Γλώσσα..... 77

- B.1.1. Λέξεις με αχώριστα μόρια 77
- B.1.2. Το α΄ συνθετικό 78
- B.1.3. Τα μεταβατικά ρήματα. Άμεσο και έμμεσο αντικείμενο 80
- B.1.4. Μορφές του αντικειμένου 82
- B.1.5. Το β΄ συνθετικό 86
- B.1.6. Αδύνατοι και δυνατοί τύποι των προσωπικών αντωνυμιών και η λειτουργία τους στο λόγο..... 88
- B.1.7. Η μετοχή 90
- B.1.8. Ετυμολογικές οικογένειες λέξεων..... 92
- B.1.9. Παράγωγα επιρρήματα 93
- B.1.10. Ο συγκριτικός βαθμός – η σύγκριση 95
- B.1.11. Τα πολυλεκτικά σύνθετα..... 96

B.2. Νεοελληνική Λογοτεχνία..... 98

- B.2.1. Η αγάπη – η φιλία 98

B.2.2. Χαρακτηριστικά της γραφής ενός συγγραφέα	101
B.3. Αρχαία Ελληνική Γλώσσα	103
B.3.1. Λέξεις που παράγονται από αρχαία θέματα (2)	103
B.4. Αρχαία Ελληνική Γραμματεία	104
B.4.1. Οι ήρωες της Ιλιάδας	104
Γ' Γυμνασίου	105
Γ.1. Νέα Ελληνική Γλώσσα	105
Γ.1.1. Συνώνυμες λέξεις: η σημασία τους και η χρήση τους σε διαφορετικά είδη κειμένων	105
Γ.1.2. Δευτερεύουσες ονοματικές προτάσεις: βουλητικές, ειδικές και ενδοιαστικές	107
Γ.1.3. Η πολυσημία της λέξης	109
Γ.1.4. Ευθύς και πλάγιος λόγος - ευθείες και πλάγιες ερωτήσεις	110
Γ.1.5. Η μετωνυμία	112
Γ.1.6. Κυριολεξία και μεταφορά	114
Γ.1.7. Οι αναφορικές προτάσεις	116
Γ.1.8. Οι δευτερεύουσες επιρρηματικές προτάσεις: αιτιολογικές, χρονικές, υποθετικές, τελικές, αποτελεσματικές, εναντιωματικές και παραχωρητικές	118
Γ.1.9. Ομόηχα και παρώνυμα	119
Γ.1.10. Η σχέση της υπωνυμίας και ο ορισμός	121
Γ.1.11. Σχήματα λόγου	122
Γ.2. Νεοελληνική Λογοτεχνία	124
Γ.2.1. Η Κατοχή στην ιστοριογραφία και τη λογοτεχνία	124
Γ.3. Αρχαία Ελληνική Γλώσσα	126
Γ.3.1. Παραθετικά επιθέτων και επιρρημάτων - η σύγκριση	126
Γ.3.2. Τα ουσιαστικά <i>παῖς, γυνή, ναῦς, χεῖρ</i>	128
ΛΥΚΕΙΟ	129
A' Λυκείου	130
A.1. Νεοελληνική Γλώσσα	130
A.1.1. Γλώσσα και γλωσσικές ποικιλίες	130
A.1.2. Ο ρόλος της επικοινωνιακής περίπτωσης στη γλωσσική επικοινωνία	134
A.1.3. Γλώσσα και γλωσσομάθεια	137
A.1.4. Προφορικός και γραπτός λόγος	139
A.1.5. Ο αναλφαβητισμός	141
A.1.6. Οι προϋποθέσεις ενός επιτυχημένου διαλόγου	144
A.1.7. Νέοι, εφηβεία και ελεύθερος χρόνος	146
A.1.8. Αγάπη και έρωτας	150
A.1.9. Ο ρόλος της οπτικής γωνίας στην περιγραφή	154
A.1.10. Ανάπτυξη παραγράφου με αναλογία	157
A.1.11. Η τρίτη ηλικία	159
A.1.12. Το κωμικό και η σημασία του γέλιου	163
A.2. Αρχαία Ελληνική Γραμματεία	168
A.2.1. Η απήχηση του έργου του Θουκυδίδη	168
B' Λυκείου	169
B.1. Νεοελληνική Γλώσσα	169
B.1.1. Ενδυμασία, μόδα, προσαρμογή στο περιβάλλον	169
B.1.2. Η οικονομία χρόνου στη γλωσσική επικοινωνία	173
B.1.3. Το γεγονός και το σχόλιο στην είδηση	177
B.1.4. Η είδηση και το σχόλιο	179
B.1.5. Πληροφόρηση, δημοσιογραφία, τύπος	181
B.1.6. Η οργάνωση της είδησης	183
B.1.7. Οργάνωση του λόγου - η χρήση του παραδείγματος	185

B.1.8. Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας	186
B.1.9. Βιογραφικά είδη.....	188
B.1.10. Εργασία – επιλογή επαγγέλματος.....	193
B.1.11. Στερεότυπα – ρατσισμός.....	195
B.1.12. Παρουσίαση και κριτική ενός βιβλίου	200
B.1.13. Τέχνη – κριτική έργου τέχνης.....	203
B.1.14. Κριτική θεατρικής παράστασης και κινηματογραφικής ταινίας	205
B.1.15. Η δομή και η λειτουργία του ορισμού	209
B.2. Αρχαία Ελληνική Γραμματεία	213
B.2.1. Ορισμός και περιεχόμενο της λυρικής ποίησης	213
Γ' Λυκείου.....	214
Γ.1. Νεοελληνική Γλώσσα	214
Γ.1.1. Διαφήμιση – η πειθώ στο διαφημιστικό λόγο.....	214
Γ.1.2. Η οργάνωση του δοκιμίου.....	217

Εισαγωγή

Το παρόν εγχειρίδιο περιλαμβάνει εκπαιδευτικά σενάρια που καλύπτουν 150 ώρες από το ΔΕΠΠΣ και το ΑΠΣ για τα γνωστικά αντικείμενα της Γλώσσας του Δημοτικού, του Γυμνασίου και του Λυκείου, καθώς και της Λογοτεχνίας και της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας του Γυμνασίου και του Λυκείου.

Τα εκπαιδευτικά αυτά σενάρια αξιοποιούν τον Εκπαιδευτικό Θησαυρό Ελληνικών Κειμένων (ΕΘΕΚ) (πρόσβαση από τη διεύθυνση <http://www.xanthi.ilsp.gr/ethek/>) και είναι αριθμημένα (αύξων αριθμός + Τίτλος σεναρίου) και ενταγμένα στη βαθμίδα και στο Γνωστικό αντικείμενο στο οποίο ανήκουν.

Εκπαιδευτικός Θησαυρός Ελληνικών Κειμένων (ΕΘΕΚ)

(<http://www.xanthi.ilsp.gr/ethek/>)

Ο Εκπαιδευτικός Θησαυρός Ελληνικών Κειμένων (ΕΘΕΚ) είναι μια διαδικτυακή εφαρμογή η οποία επιτρέπει την αναζήτηση σε σώματα κειμένων. Έχει σχεδιαστεί και υλοποιηθεί από το **Ινστιτούτο Επεξεργασίας του Λόγου** στο πλαίσιο του **έργου Πλειάδες, υποέργο Χρυσασλλίδες** (2005-2007) και αποτελείται από:

1. ένα **Γενικό Σώμα Κειμένων**
2. το **Σώμα Κειμένων σχολικών βιβλίων**
3. το **Σώμα Κειμένων των διδασκόντων**

Ειδικότερα:

Το **Γενικό Σώμα Κειμένων** περιλαμβάνει περισσότερες από 34.000.000 λέξεις. Αποτελεί τμήμα του Εθνικού Θησαυρού της Ελληνικής Γλώσσας (ΕΘΕΓ) του Ινστιτούτου Επεξεργασίας του Λόγου το οποίο αναπτύχθηκε επί σειρά ετών και περιλαμβάνει περισσότερες από 40.000.000 λέξεις.

Τα κείμενα είναι αντιπροσωπευτικά της σύγχρονης Ελληνικής γλώσσας και χρονολογούνται, στην πλειονότητά τους, από το 1990 και μετά. Επιλέχθηκαν κείμενα από πολλές πηγές, ποικίλα κειμενικά είδη με ποικίλη θεματολογία. Αποφεύγονται τα κείμενα με διαλεκτικές ή άλλες ιδιαιτερότητες και προτιμώνται κείμενα με υψηλή αναγνωσιμότητα (εφημερίδες μεγάλης κυκλοφορίας, βιβλία με υψηλές πωλήσεις κ.τ.λ.). Προφορικός λόγος δεν έχει περιληφθεί στην παρούσα έκδοση. Για περισσότερες πληροφορίες επισκεφθείτε τον ιστότοπο του ΕΘΕΓ (www.hnc.ilsp.gr).

Το **Σώμα Κειμένων σχολικών βιβλίων** οποίο περιλαμβάνει 2.250.000 λέξεις από σχολικά βιβλία της ΣΤ' Δημοτικού, της Α', Β' και Γ' Γυμνασίου και της Α', Β' και Γ' Λυκείου.

Το **Σώμα Κειμένων των διδασκόντων** διαμορφώνεται από τους διδάσκοντες με κείμενα που επιλέγουν και προσθέτουν οι ίδιοι.

Τα κείμενα του ΕΘΕΚ συνοδεύονται από τις εξής πληροφορίες:

- Βιβλιογραφικά στοιχεία: Πληροφορίες απαραίτητες για την αναγνώριση κάθε κειμένου, όπως τίτλος, συγγραφέας, εκδότης, μεταφραστής (αν πρόκειται για μεταφρασμένα κείμενα), ημερομηνία έκδοσης.
- Στοιχεία κατηγοριοποίησης: Πληροφορίες απαραίτητες για την κατάταξη των κειμένων σε καθορισμένες κατηγορίες, με βάση
 - α) το μέσο δημοσίευσής τους
 - β) το κειμενικό είδος στο οποίο ανήκουν και το ειδικότερο είδος
 - γ) το θέμα τους και το ειδικότερο θέμα

Εκτός από τα παραπάνω, τα κείμενα που προέρχονται από σχολικά βιβλία έχουν κατηγοριοποιηθεί ως προς την τάξη και το γνωστικό αντικείμενο.

Ο ΕΘΕΚ δίνει τη δυνατότητα

1. Να αντλήσετε αυθεντικά παραδείγματα χρήσης της ελληνικής γλώσσας αναζητώντας:

- ▶ **συγκεκριμένες λέξεις:** εισάγοντας τη λέξη «παίζω» ανασύρονται όλες οι προτάσεις που περιέχουν τη λέξη αυτή),
- ▶ **λήμματα** (ως λήμμα εννοείται η βασική μορφή κάθε λέξης, όπως εμφανίζεται συνήθως στα ερμηνευτικά λεξικά, η οποία συγκεντρώνει όλους τους κλιτούς τύπους): εισάγοντας το λήμμα «παίζω» ανασύρονται όλες οι προτάσεις που περιέχουν κάθε κλιτό τύπο του λήμματος που εμφανίζεται στα κείμενα του ΕΘΕΚ, όπως «παίζει», «παίξω», «παίζοντας» κ.λπ.
- ▶ **μέρη του λόγου:** εισάγοντας «ουσιαστικό» ανασύρονται όλες οι προτάσεις που περιέχουν ουσιαστικά.

Σημείωση: Σε περιπτώσεις τύπων που μπορεί να ανήκουν σε περισσότερα από ένα μέρη του λόγου (π.χ. «καλά» επίθετο ή επίρρημα), το σύστημα στην παρούσα του έκδοση δεν είναι σε θέση να διακρίνει αυτόματα το ορθό (ανάλογα με το εκάστοτε γλωσσικό περιβάλλον) μέρος του λόγου. Επιστρέφει, έτσι, όλες τις προτάσεις στις οποίες περιέχεται ο ζητούμενος τύπος.

2. Να αναζητήσετε τη συχνότητα εμφάνισης λέξεων και λημμάτων στα σώματα κειμένων του ΕΘΕΚ.

3. Να μελετήσετε μέσα από συμφραστικούς πίνακες τους τύπους που αναζητήσατε.

Ο χρήστης για να αποκτήσει πρόσβαση στον ΕΘΕΚ θα πρέπει να εισαγάγει το όνομα (username) και τον κωδικό (password) του.

ΔΗΜΟΤΙΚΟ

1. Τρόποι αναζήτησης, εντοπισμού, ανάλυσης και σύνθεσης πληροφοριών

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	
Τάξη/Βαθμίδα:	Ε' και ΣΤ' Δημοτικού
Γνωστικό αντικείμενο:	Ελληνική Γλώσσα

Ενότητα 1: Αναζήτηση ορισμών για μονολεκτικούς όρους

1. Χωριστείτε σε τρεις ομάδες.

Ομάδα Α' : Πατήστε στην καρτέλα «Επιλογή κειμένων» και επιλέξτε μόνο το Σ.Κ. σχολικών βιβλίων. Από εκεί επιλέξτε το γνωστικό αντικείμενο της Γεωγραφίας για όλες τις τάξεις. Αποθηκεύστε τις επιλογές σας και στη συνέχεια πατήστε στην καρτέλα «Αναζήτηση προτάσεων». Εισάγετε στο πεδίο «λήμμα» μία από τις παρακάτω λέξεις, σύμφωνα με τα κριτήρια που φαίνονται στον παρακάτω πίνακα. Από τα αποτελέσματα της αναζήτησης επιλέξτε την πρόταση που αποδίδει καλύτερα τον ορισμό του όρου και αποθηκεύστε την. Κάντε το ίδιο και για τους υπόλοιπους όρους.

τάιγκα
υπέδαφος
τούνδρα
ισημερινός

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα	τάιγκα		Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές		Συμφραστικοί πίνακες	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	✓	Χαρακτήρες πριν	30
Na μη ληφθεί υπόψη ο τόνος		Χαρακτήρες μετά	30
Αριθμός προτάσεων	500	Στοιχισή ως προς το [1ο] κριτήριο	

Ομάδα Β' : Πατήστε στην καρτέλα «Επιλογή κειμένων» και επιλέξτε μόνο το Σ.Κ. σχολικών βιβλίων. Από εκεί επιλέξτε το γνωστικό αντικείμενο της Ιστορίας για όλες τις τάξεις. Αποθηκεύστε τις επιλογές σας και στη συνέχεια πατήστε στην «αναζήτηση προτάσεων». Εισάγετε στο πεδίο «λήμμα» μία από τις παρακάτω λέξεις σύμφωνα με τα κριτήρια που φαίνονται στον παρακάτω πίνακα. Από τα αποτελέσματα της αναζήτησης επιλέξτε την πρόταση που αποδίδει καλύτερα τον ορισμό του όρου και αποθηκεύστε την. Κάντε το ίδιο και για τους υπόλοιπους όρους.

παλαιίστρα
οβελίσκος
σύγκλητος
απέλλα

Πρώτο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα	παλαιίστρα		Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	✓
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	500

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	30
Χαρακτήρες μετά	30
Στοιχίση ως προς το [1ο] κριτήριο	

Ομάδα Γ΄ : Πατήστε στην καρτέλα «Επιλογή κειμένων» και επιλέξτε μόνο το Σ.Κ. σχολικών βιβλίων. Από εκεί επιλέξτε τα γνωστικά αντικείμενα της Γλώσσας και του Συντακτικού της Νέας Ελληνικής για όλες τις τάξεις. Αποθηκεύστε τις επιλογές σας και στη συνέχεια πηγαίνετε στην «Αναζήτηση προτάσεων». Εισάγετε στο πεδίο «λήμμα» μία από τις παρακάτω λέξεις σύμφωνα με τα κριτήρια που φαίνονται στον παρακάτω πίνακα. Από τα αποτελέσματα της αναζήτησης επιλέξτε την πρόταση που αποδίδει καλύτερα τον ορισμό του όρου και αποθηκεύστε την. Κάντε το ίδιο και για τους υπόλοιπους όρους.

κατηγορημα
υπερβολή
φθόγγοι
επιφωνήματα

Πρώτο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα	κατηγορημα		Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	✓
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	500

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	30
Χαρακτήρες μετά	30
Στοιχίση ως προς το [1ο] κριτήριο	

Ενότητα 2: Αναζήτηση ορισμών για πολυλεκτικούς όρους

2. Χωριστείτε σε τρεις ομάδες.

Ομάδα Α' : Πατήστε στην καρτέλα «Επιλογή κειμένων» και επιλέξτε μόνο το Σ.Κ. σχολικών βιβλίων. Από εκεί επιλέξτε το γνωστικό αντικείμενο της Γεωγραφίας για όλες τις τάξεις. Αποθηκεύστε τις επιλογές σας και στη συνέχεια πατήστε στην «Αναζήτηση προτάσεων». Αναζητήστε τις φράσεις – όρους που υπάρχουν παρακάτω εισάγοντας στο πρώτο κριτήριο αναζήτησης την πρώτη λέξη στο πεδίο «λήμμα», στο δεύτερο κριτήριο τη δεύτερη κ.ο.κ. με μία λέξη απόσταση μεταξύ τους (βλέπε τον παρακάτω πίνακα). Από τα αποτελέσματα της αναζήτησης επιλέξτε την πρόταση που αποδίδει καλύτερα τον ορισμό του πολυλεκτικού όρου και αποθηκεύστε την. Κάντε το ίδιο και για τους υπόλοιπους όρους (Προσέξτε! Ίσως χρειαστείτε περισσότερες από μία προτάσεις για να έχετε έναν πληρέστερο ορισμό)

ηλιακό σύστημα
τροπική ζώνη
λεκάνη απορροής
υπόμνημα χάρτη

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα	ηλιακός		Λήμμα	σύστημα		Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	✓
Na μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	100

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	30
Χαρακτήρες μετά	30
Στοιχίση ως προς το [1o] κριτήριο	

Ομάδα Β' : Πατήστε στην καρτέλα «Επιλογή κειμένων» και επιλέξτε μόνο το Σ.Κ. σχολικών βιβλίων. Από εκεί επιλέξτε το γνωστικό αντικείμενο της Ιστορίας για όλες τις τάξεις. Αποθηκεύστε τις επιλογές σας και στη συνέχεια πατήστε στην «Αναζήτηση προτάσεων». Αναζητήστε τις φράσεις – όρους που υπάρχουν παρακάτω εισάγοντας στο πρώτο κριτήριο αναζήτησης την πρώτη λέξη στο πεδίο «λήμμα», στο δεύτερο κριτήριο τη δεύτερη κ.ο.κ. με μία λέξη ή δύο λέξεις απόσταση μεταξύ τους (βλέπε τον παρακάτω πίνακα). Από τα αποτελέσματα της αναζήτησης επιλέξτε την πρόταση που αποδίδει καλύτερα τον ορισμό του πολυλεκτικού όρου και αποθηκεύστε την. Κάντε το ίδιο και για τους υπόλοιπους όρους (Προσέξτε! Ίσως χρειαστείτε περισσότερες από μία προτάσεις για να έχετε έναν πληρέστερο ορισμό).

Εκκλησία του Δήμου
πόλη-κράτος
βιομηχανική επανάσταση
μακεδονική φάλαγγα

Πρώτο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα	εκκλησία		Λήμμα	δήμος		Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	✓
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	100

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	30
Χαρακτήρες μετά	30
Στοιχίση ως προς το [1ο] κριτήριο	

Ομάδα Γ' : Πατήστε στην καρτέλα «Επιλογή κειμένων» και επιλέξτε μόνο το Σ.Κ. σχολικών βιβλίων. Από εκεί επιλέξτε το γνωστικό αντικείμενο της Γλώσσας για όλες τις τάξεις. Αποθηκεύστε τις επιλογές σας και στη συνέχεια πατήστε στην «Αναζήτηση προτάσεων». Αναζητήστε τις φράσεις – όρους που υπάρχουν παρακάτω εισάγοντας στο πρώτο κριτήριο αναζήτησης την πρώτη λέξη στο πεδίο «λήμμα», στο δεύτερο κριτήριο τη δεύτερη κ.ο.κ. με μία λέξη απόσταση μεταξύ τους (βλέπε τον παρακάτω πίνακα). Από τα αποτελέσματα της αναζήτησης επιλέξτε την πρόταση που αποδίδει καλύτερα τον ορισμό του πολυλεκτικού όρου και αποθηκεύστε την. Κάντε το ίδιο και για τους υπόλοιπους όρους (Προσέξτε! Ίσως χρειαστείτε περισσότερες από μία προτάσεις για να έχετε έναν πληρέστερο ορισμό).

επιθετικός προσδιορισμός
κύρια πρόταση
αμετάβατο ρήμα
μέση διάθεση

Πρώτο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα	επιθετικός		Λήμμα	προσδιορισμός		Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	✓
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	500

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	30
Χαρακτήρες μετά	30
Στοιχίση ως προς το [1ο] κριτήριο	

Ενότητα 3: Αναζήτηση κύριων ονομάτων

3. Χωριστείτε σε δύο ομάδες.

Ομάδα Α' : Πατήστε στην καρτέλα «Επιλογή κειμένων» και επιλέξτε μόνο το Σ.Κ. σχολικών βιβλίων. Από εκεί επιλέξτε το γνωστικό αντικείμενο της Γεωγραφίας για όλες τις τάξεις. Αποθηκεύστε τις επιλογές σας και στη συνέχεια

πατήστε στην «Αναζήτηση προτάσεων». Εισάγετε στο πεδίο «λέξη» ένα από τα παρακάτω κύρια ονόματα (για τα κριτήρια αναζήτησης βλέπε τον παρακάτω πίνακα). Από τα αποτελέσματα της αναζήτησης συλλέξτε πληροφορίες για τα ονόματα αυτά και γράψτε μία μικρή παράγραφο.

Ισπανία
Ιταλία
Δούναβης
Μάγκρεμπ

Πρώτο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη	Ισπανία		Λέξη			Λέξη	
Λήμμα			Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	✓
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	500

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	30
Χαρακτήρες μετά	30
Στοιχίση ως προς το [1o] κριτήριο	

Ισπανία

.....

.....

.....

.....

.....

Ιταλία

.....

.....

.....

.....

.....

Δούναβης

.....

.....

.....

.....

.....

Μάγκρεμπ

.....

.....

.....

.....

.....

Ομάδα Β΄ : Πατήστε στην καρτέλα «Επιλογή κειμένων» και επιλέξτε μόνο το Σ.Κ. σχολικών βιβλίων. Από εκεί επιλέξτε το γνωστικό αντικείμενο της Ιστορίας για όλες τις τάξεις. Αποθηκεύστε τις επιλογές σας και στη συνέχεια πατήστε στην «Αναζήτηση προτάσεων». Εισάγετε στο πεδίο «λήμμα» ένα από τα παρακάτω κύρια ονόματα (για τα κριτήρια αναζήτησης βλέπε τον παρακάτω πίνακα). Από τα αποτελέσματα της αναζήτησης συλλέξτε πληροφορίες για τα πρόσωπα αυτά και γράψτε μία παράγραφο.

Μιλτιάδης
Περικλής
Θουκυδίδης
Αντώνιος

Πρώτο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα	Μιλτιάδης		Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	✓
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	500

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	30
Χαρακτήρες μετά	30
Στοιχισή ως προς το [1ο] κριτήριο	

Μιλτιάδης

.....

.....

.....

.....

.....

Περικλής

.....

.....

.....

.....

Θουκυδίδης

Αντώνιος

Ενότητα 4: Αναζήτηση συμφράσεων

4. Χωριστείτε σε δύο ομάδες.

Ομάδα Α' : Πατήστε στην καρτέλα «Επιλογή κειμένων» και επιλέξτε μόνο το Σ.Κ. σχολικών βιβλίων. Από εκεί επιλέξτε το γνωστικό αντικείμενο της Γεωγραφίας για όλες τις τάξεις. Αποθηκεύστε τις επιλογές σας και στη συνέχεια πατήστε στην «Αναζήτηση προτάσεων». Αναζητήστε τις παρακάτω φράσεις – όρους, εισάγοντας στο πρώτο κριτήριο αναζήτησης τη λέξη «τροπικός» στο πεδίο «λήμμα» και επιλέγοντας στο δεύτερο κριτήριο το μέρος του λόγου «ουσιαστικό» (τα κριτήρια αναζήτησης φαίνονται στον παρακάτω πίνακα). Φτιάξτε έναν πίνακα με τους διαφορετικούς συνδυασμούς λέξεων που θα ανασυρθούν από τη βάση των κειμένων. Συνεχίστε με τις άλλες αναζητήσεις που φαίνονται στον Πίνακα 1.

τροπικός + ουσιαστικό
επίθετο + έδαφος
επίθετο + κλίμα
επίθετο + δέντρο

Πίνακας 1

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα	τροπικός	Λήμμα		Λήμμα			
Μέρος του λόγου		Μέρος του λόγου	Ουσιαστικό	Μέρος του λόγου			

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	✓
Na μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	100

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	30
Χαρακτήρες μετά	30
Στοιχίση ως προς το [1ο] κριτήριο	

Ομάδα Β΄: Πατήστε στην καρτέλα «Επιλογή κειμένων» και επιλέξτε μόνο το Σ.Κ. σχολικών βιβλίων. Από εκεί επιλέξτε το γνωστικό αντικείμενο της Ιστορίας για όλες τις τάξεις. Αποθηκεύστε τις επιλογές σας και στη συνέχεια πατήστε στην «Αναζήτηση προτάσεων». Αναζητήστε τις παρακάτω φράσεις – όρους επιλέγοντας στο πρώτο κριτήριο αναζήτησης, στο πεδίο «μέρος του λόγου», το «επίθετο» (βλέπε Πίνακα 2) και εισάγοντας στο δεύτερο κριτήριο, στο πεδίο «λήμμα», τη λέξη «επανάσταση» (βλέπε πίνακα με τα κριτήρια αναζήτησης). Φτιάξτε έναν πίνακα με τους διαφορετικούς συνδυασμούς λέξεων που θα ανασυρθούν από τη βάση των κειμένων. Συνεχίστε με τις άλλες αναζητήσεις που φαίνονται στον Πίνακα 2.

επίθετο + επανάσταση
επίθετο + πολιτισμός
επίθετο + πληθυσμός

Πίνακας 2

Πρώτο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα		Λήμμα	επανάσταση	Λήμμα			
Μέρος του λόγου	Επίθετο	Μέρος του λόγου		Μέρος του λόγου			

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	✓
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόπος	
Αριθμός προτάσεων	100

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	30
Χαρακτήρες μετά	30
Στοιχίση ως προς το [1ο] κριτήριο	

2. Κυριολεξία και μεταφορά

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	
Τάξη/Βαθμίδα:	Ε΄ και ΣΤ΄ Δημοτικού
Γνωστικό αντικείμενο:	Ελληνική Γλώσσα

1. Οι λέξεις «τροπάρι», «φορτίο», «ασήμωνε» και «παραδόθηκα» χρησιμοποιούνται στο κείμενο του Μπενέκου μεταφορικά. Βρείτε τις προτάσεις στο κείμενο και προσπαθήστε να βρείτε τι σημαίνουν οι λέξεις αυτές.
2. Σε ένα λεξικό της Νέας Ελληνικής βρείτε την κυριολεκτική σημασία των λέξεων και σχηματίστε προτάσεις τόσο με την κυριολεκτική όσο και με τη μεταφορική σημασία των λέξεων.
3. Χωριστείτε σε τρεις ομάδες

Ομάδα Α΄ : Στις παρακάτω προτάσεις με τις λέξεις *αέρας*, *χρωματίζω*, *διαζύγιο*, *ζεστός*, *καταιγίδα*, *μαργαριτάρι* και *ψαλίδι* βρείτε τις περιπτώσεις που οι λέξεις χρησιμοποιούνται κυριολεκτικά και τις περιπτώσεις που χρησιμοποιούνται μεταφορικά. Ποια είναι η σημασία των λέξεων στη μια και στην άλλη περίπτωση;

Αέρας

- Δεν είχε τόσα αμάξια, ο **αέρας** ήταν πιο καθαρός, είχε πρασινάδα.
- Τα φαινόμενα με πολύ υψηλές θερμοκρασίες μειώνονται σε συχνότητα, υποστηρίζει ο επίκουρος καθηγητής Ατμοσφαιρικής Φυσικής στο Πανεπιστήμιο Αθηνών Κώστας Βαρώτσος, ενώ η μέση θερμοκρασία του **αέρα** αυξάνεται.
- Γιατί με το νά 'μαι μαλακή, μου είχανε τα παιδιά πάρει τον **αέρα**.
- Ο ανθυπολοχαγός απ' τον Πειραιά ανέλαβε να τους κατατοπίσει με τον **αέρα** του ειδικού

Χρωματίζω

- Όταν **χρωματίζεται** ένα αεροπλάνο το επικρατέστερο χρώμα καλύπτει συνήθως το σύνολο της επιφάνειας, και τα υπόλοιπα χρώματα πέφτουν πάνω σ' αυτό αφού τούτο στεγνώσει.
- Στις 5/7 ο Jan Garbarek με το σαξόφωνό του και με το γκρουπ του θα **χρωματίσει** μελωδικά τη βραδιά, ενώ την επομένη (6/7) η Ελευθερία Αρβανιτάκη θα δώσει το σύνθημα για κέφι στις κερκίδες.

Διαζύγιο

- Στη Φινλανδία το 49% από τους γάμους καταλήγει σε **διαζύγια**, στη Βρετανία το 45%, στη Δανία το 41%.
- Την πιθανότητα **διαζυγίου** με τον Ντίνκινς την ήξεραν στον Παναθηναϊκό από την αρχή του καλοκαιριού.

Ζεστός

- Ο χώρος, ωστόσο, θα ανοίγει από τις 5.00, για τους παλιούς και νέους φίλους, για ένα ποτό και μια **ζεστή** κουβέντα.

- Ένας χαμογελαστός, **ζεστός** άνθρωπος, γιομάτος ελπίδα για τη νέα ζωή που περιμέναμε ν' αρχίσει στον τόπο μας, έπειτα από την τραγική δεκαετία του 1964-1974.
- Ο καιρός ήταν υπερβολικά **ζεστός**.

Καταιγίδα

- Φθινοπωρινός καιρός σημαίνει απότομες μεταβολές, **καταιγίδες**, βροχές.
- Κύριε πρόεδρε, η νέα κυβέρνηση έχει μόλις τέσσερις μήνες στην εξουσία και παρατηρούμε ότι τους δύο τελευταίους μήνες έχει ξεσπάσει μία **καταιγίδα** κινητοποιήσεων.

Μαργαριτάρι

- Αυτό δεν αποκλείει και την ύπαρξη μεμονωμένων χρυσαφικών, ή την αγορά διαφόρων μεγάλης αξίας πετραδιών, όπως διαμάντια, **μαργαριτάρια**, κ.ά.
- Μετρήστε πόσα "**μαργαριτάρια**" θα βρείτε σε δελτία ειδήσεων, talk shows κλπ. μέσα σε, ας πούμε, μισή ώρα.
- Τα **μαργαριτάρια** στο λαιμό της Μιμής δεν είναι τίποτα μπροστά σ' αυτά που βγάζει το στόμα της.

Ψαλίδι

- Πήγε στον νεροχύτη και άρχισε να τα κόβει με το **ψαλίδι** της ραπτικής, εμείς κοιτάζαμε.
- **Ψαλίδι** στις δαπάνες για τις μετακινήσεις εκτός έδρας των δημοσίων υπαλλήλων βάζει η κυβέρνηση με νομοσχέδιο που προωθεί στη Βουλή
- Κι από εκεί, με «ασύλληπτο» ανάποδο **ψαλίδι**, έστειλε την μπάλα στα δίχτυα.

Ομάδα Β' : Στις παρακάτω προτάσεις με τις λέξεις *ανάβω*, *βλήμα*, *γόνιμος*, *σκουπίδι*, *ζάχαρη*, *δάσος* και *δένω* και βρείτε τις περιπτώσεις που οι λέξεις χρησιμοποιούνται κυριολεκτικά και τις περιπτώσεις που χρησιμοποιούνται μεταφορικά. Ποια είναι η σημασία των λέξεων στη μια και στην άλλη περίπτωση;

Ανάβω

- Ο θεός σηκώθηκε και με αργά, κουρασμένα βήματα **άναψε** κάποιο φως, ένα γυμνό γλόμπο που φώτιζε τον χώρο χλωμά, λίγα μέτρα γύρω μας.
- Αν βρίσκαμε λίγο κάρβουνο, **ανάβαμε** κάνα μαγκάλι, αλλιώς ξυλιάζαμε μέσα στα κουρέλια μας.
- Τέλος πάντων, άλλη αφορμή για να **ανάψει** η συζήτηση δεν δόθηκε
- Στην επανάληψη, το γρήγορο γκολ του Ιωνικού **άναψε** τα αίματα.
- Ο Φώτης **άναψε** μεριάς με τούτα τα λόγια της γυναίκας του.
- Κι **ανάβοντας** απ' το θυμό της, άστραψε δυο χαστούκια στο Θόδωρο που τον έκανε να χάσει τον μπούσουλα και να βάλει τα κλάματα. - Έλα εδώ, τον πρόσταξε η Κατίνα ανακατεύοντας ταυτόχρονα τη σούπα της.

Βλήμα

- «Μη σου κατοφανεί, αλλά είσαι εντελώς **βλήμα**», του αντιγύρισε ο Ποπάι.
- Για κάποιο λόγο όμως το **βλήμα** δεν βρήκε το στόχο του

Γόνιμος

- Χαρακτηριστικά ο ίδιος έλεγε ότι "ήταν η πιο **γόνιμη** συνεργασία" που είχαν.
- Για τα Ελληνικά γράμματα του Καναδά, η δεκαετία του 1970 αποτελεί ίσως τη **γονιμότερη** περίοδο.
- Τα έργα στο ορεινό της Πεντέλης έχουν ως στόχο να "συγκρατήσουν το **γόνιμο** έδαφος και τους πόρους φυσικής αναγέννησης του δάσους από τις βροχές.

Σκουπίδι

- Έτσι, από χτες το βράδυ, οι μεγάλες πόλεις, αλλά κυρίως η Αθήνα άρχισε να ανακουφίζεται από τους σωρούς των **σκουπιδιών**, που απειλούσαν τη δημόσια υγεία, με την αποκομιδή των απορριμμάτων.
- Το χειρότερο είναι πως απαιτείται πολύς χρόνος για να καταστραφεί ένα τηλεοπτικό **σκουπίδι**.

Ζάχαρη

- Την έθρεφα με **ζάχαρη**, την πότιζα με μόσχο, κι ήρθε ξένος κι απόξενος, ήρθε και μου την πήρε.
- Μας υποδέχτηκε ένας κομμωτής όλο **ζάχαρη**.
- Ενάμιση χρόνο μάγκα μου, την έβγαλα **ζάχαρη** εδώ στην Αθήνα.

Δάσος

- Η έμπνευσή μου μπορεί να είναι ένα **δάσος** από τηλεοπτικές κεραίες ή ένα σούρουπο στη θάλασσα.
- Αυτονόητο είναι ότι η καταστροφή του **δάσους** σημαίνει πλήρη εξαφάνιση της χλωρίδας και της πανίδας του.
- Τους περίμεναν, όμως, πολλοί «δημοσιογράφοι»... με εχθρικές διαθέσεις και ένα **δάσος** από τηλεοπτικές κάμερες και μικρόφωνα.

Δένω

- Το παλιό και το νέο συνδέονται και αναμειγνύονται, ενώ η όλη εικόνα του κήπου αρχίζει να **δένει** με το φυσικό τοπίο που τον περιβάλλει.
- Μπήκαμε στο αυτοκίνητο, **δέσαμε** τις ζώνες και ξεκινήσαμε για την Αράχωβα.

Ομάδα Γ΄: Στις παρακάτω προτάσεις με τις λέξεις *αντοχή, παραμύθι, ψίθυρος, δηλητηριώδης, διαβάζω* και *διαλύω* βρείτε τις περιπτώσεις που οι λέξεις χρησιμοποιούνται κυριολεκτικά και τις περιπτώσεις που χρησιμοποιούνται μεταφορικά. Ποια είναι η σημασία των λέξεων στη μια και στην άλλη περίπτωση;

Αντοχή

- Αργότερα επιδίδεται σε δρόμους **αντοχής** (μαραθώνιο και ποδηλασία μεγάλων αποστάσεων).
- Το αλουμίνιο αυξάνει την **αντοχή** του και με τη ψυχρή κατεργασία.
- Ο Ορφανός προσπάθησε πάλι να είναι φιλικός, αλλά φαίνεται δεν είχε την ίδια **αντοχή** όπως εχθές, γιατί ύστερα από κάποιες τυπικές φράσεις έπεσε μια βαριά σιωπή ανάμεσά μας, που ομολογώ με έφερε σε πολύ δύσκολη θέση.
- Τα όρια της **αντοχής** τους δοκίμασαν χτες εκατοντάδες επιβάτες πτήσεων της «Ολυμπιακής Αεροπλοΐας» που χρειάστηκε να περιμένουν έως και έξι ώρες για να αναχωρήσουν από το

αεροδρόμιο Ελληνικού, βλέποντας σε έξι περιπτώσεις τα δρομολόγια τους να ματαιώνονται.

Παραμύθι

- «Ο μικρός Ολλανδός» της Νάντιας Γεωργακοπούλου είναι ένα μοντέρνο **παραμύθι**, γραμμένο όμως με παραδοσιακά αφηγηματικά υλικά, με θέμα τη μαγική συνταγή τσαγιού κάποιου γέρου Κινέζου που φέρνει την απόλυτη ευδαιμονία.
- Διπλή πρεμιέρα φέτος για την Ξένια Καλογεροπούλου στο θέατρο Πόρτα, με ένα κλασικό έργο αλλά και ένα **παραμύθι** για μικρούς και μεγάλους
- Τελικά η φήμη ήταν **παραμύθι**.
- «Αυτά είναι τα οικόπεδα που πούλησαν στον πατέρα μου με το **παραμύθι** ότι είχαν χρυσάφι», είπε.

Ψίθυρος

- Ακούστηκε ένας ψίθυρος, ύστερα σιωπή, ύστερα πάλι ένας **ψίθυρος**, και μετά δύο χτυπηματάκια στην πόρτα.
- Ο **ψίθυρος**, ο πανικός και ο παραπληροφόρηση χτύπησαν σαν ένας δεύτερος «σεισμός» την Κωνσταντινούπολη, εξαιτίας της σύγχυσης που υπάρχει μεταξύ των σεισμολόγων,

Δηλητηριώδης

- Το φυτό είναι **δηλητηριώδες**, γιατί όλα του τα μέρη περιέχουν πρωσικό οξύ.
- Κάποιες **δηλητηριώδεις** φήμες ήθελαν τον κ. Παπαδόπουλο να σκέφτεται το ενδεχόμενο να μη θέσει εκ νέου υποψηφιότητα.

Διαβάζω

- Εκείνο που ήξερα ήταν ότι είχε **διαβάσει** τη σκέψη στο πρόσωπό μου.
- Μπορεί να **διαβάσει** το "μέλλον" μιας ταινίας με την ίδια ικανότητα που διαβάζει ακτινογραφία θώρακος ένας έμπειρος ακτινολόγος.
- Ευτυχώς που οι τουρίστες δεν **διαβάζουν** ελληνικές εφημερίδες.

Διαλύω

- Η μία βόμβα **διέλυσε** το υποκατάστημα μίας τράπεζας στο Κολωνάκι.
- **Διέλυσε** και τις λίγες ελπίδες που είχαν οι αγρότες για βοήθεια.
- Είμαι έτοιμος να **διαλύσω** οποιοσδήποτε αμφιβολίες ή υποψίες που μπορείτε να έχετε
- Πολλές φορές χρειάζεται να **διαλύσω** τρία, ακόμη και τέσσερα για να καταφέρω να φτιάξω ένα γραμμόφωνο που θα λειτουργεί.
- Θα βράσουμε σε μέτρια φωτιά για 1', ίσα ίσα ώστε να **διαλυθεί** η ζάχαρη.

4. Επιβεβαιώστε τα συμπεράσματά σας σχετικά με τη σημασία των λέξεων, συμβουλευόμενοι ένα ερμηνευτικό λεξικό της Νέας Ελληνικής.
5. Κάθε ομάδα γράφει την κυριολεκτική και τη μεταφορική σημασία των λέξεων που τις έχουν ανατεθεί. Τα συμπεράσματα μοιράζονται σε όλες τις ομάδες. Στη συνέχεια κάθε ομάδα γράφει δικά της παραδείγματα για την κυριολεκτική και τη μεταφορική σημασία των λέξεων των άλλων ομάδων.
6. Τα νέα παραδείγματα που δημιούργησαν οι ομάδες διαβάζονται και σχολιάζονται στην τάξη.

Ενότητα 2: Η μεταφορική χρήση εκφράσεων

7. Χωριστείτε σε δύο ομάδες.

Ομάδα Α' : Σε ορισμένες από τις παρακάτω προτάσεις οι λέξεις *στύβω, ρίχνω, άνεμος, όνειρο, μετρώ, πηγαίνω, μπαίνω* χρησιμοποιούνται στο πλαίσιο εκφράσεων. Μπορείτε να βρείτε τις εκφράσεις αυτές; Στη συνέχεια γράψτε τις εκφράσεις στον Πίνακα 1 και δίπλα γράψτε τη σημασία τους. Αν είναι απαραίτητο, συμβουλευτείτε ένα λεξικό της Νέας Ελληνικής.

Στύβω

- Ο προπονητής των Πειραιωτών **στύβει** από χθες το μυαλό του για να βρει τον αντικαταστάτη των δύο τραυματιών.
- **Έστυβα** το μυαλό μου, αλλά δεν έβρισκα τα απαραίτητα γαλλικά ουσιαστικά για να περιγράψω φαγητά.
- Μου **έστυψε** πορτοκαλάδες, μου έφερε βιταμίνες, χάπια για τον λαιμό που είχε αρχίσει να με πονά, μου έφτιαξε κοτόσουπα δυναμωτική.

Ρίχνω

- Το κακό είναι ότι ο Κούκοτς **έριξε** μαύρη πέτρα πίσω του και είπε «αντίο» στην εθνική ομάδα.
- Σε πρόσφατη συνέντευξή της η εκλεκτή πρωταγωνίστρια εδήλωσε ότι προτίθεται να **ρίξει** "μαύρη πέτρα" στην καριέρα της ως ηθοποιού.
- Ένα παιδί **έριξε** την πρώτη πέτρα κι αμέσως το ακολούθησαν τα άλλα.
- Ούτε για να κυνηγήσει το όραμα ενός συνηθισμένου μετανάστη, που από ανάγκη **ρίχνει** μαύρη πέτρα πίσω του, κι εξαφανίζεται στα ξένα.

Άνεμος

- Συζήτησαν περί **ανέμων** και υδάτων, σχολίασαν την επιδημία γρίπης, τις πέτρες που πέταξαν οι απρίστες στην πρεσβεία του Περού στο Μπουένος Άιρες, την επαπειλούμενη απεργία των κλωστοϋφαντουργών, την επικράτηση της μακριάς ή της μίνι φούστας, μέχρι που τα ποτήρια τους άδειασαν.
- Ο, τι κάνουν, συνήθως, οι περισσότεροι Έλληνες: έπιναν καφέ, κάπνιζαν και συζητούσαν περί **ανέμων** και υδάτων.
- Η φωτιά λόγω των **ανέμων** άλλαξε πορεία και κατευθύνθηκε προς τις Κοινότητες Λάλα, Δούκα και Αχλαδινής.
- Σχεδόν άδειοι διάδρομοι, νεανικά κορμάκια που συζητούσαν χαμηλόφωνα σε παρέες των δύο τριών ατόμων, περί **ανέμων** και υδάτων.

Όνειρο

- Τα θέατρα παρουσιάζουν την αφρόκρεμα του παγκοσμίου κλασικού ρεπερτορίου, από τους «Πέρσες» του Αισχύλου μέχρι τα «**Όνειρα** θερινής νυκτός» του Σέξπιρ, στη συμβολική τιμή των πέντε δηναρίων (εβδομήντα δραχμές), που πηγαίνουν στον Ερυθρό Σταυρό.
- Εκείνος όμως χαρακτήρισε τις προσδοκίες τους «**όνειρα** θερινής νυκτός»!
- **Όνειρα** θερινής νυκτός θα πείτε, αλλά ο κόουτς είχε πάρει τα πάνω του μετά τη χθεσινή εμφάνιση και έλεγε ότι αν η ομάδα του

κατάφερνε να παίζει πιο συχνά έτσι, θα είχε τώρα μία-δύο νίκες παραπάνω στο Μουντομπάσκετ.

Μετράω

- Ο Ντόρμαν **μετράει** τα λόγια του προτού μιλήσει.
- Εκείνο που **μετράει**, είναι οι πράξεις και όχι τα λόγια.
- Με μόνη διαφορά ότι ο Γερμανός, που **μετράει** τα λόγια του, δίπλα στο χαρακτηρισμό φαβορί πρόσθεσε δύο παρατηρήσεις:

Πηγαίνω

- Οι Ηνωμένες Πολιτείες μπορεί να είναι πρώτες και... με διαφορά στην παραγωγή αμυγδάλου στον κόσμο, αλλά και η Ελλάδα δεν **πάει** πίσω.
- Λέγαμε ότι η θάλασσα του Πειραιά απ' όλες είναι πιο γλυκιά, αλλά, σόρι, και του Άμστερνταμ δεν **πάει** πίσω.
- Αν δεν **πάμε** πολύ πίσω, θα ήθελα η πρώτη μου στάση να είναι στις αρχές αυτού του αιώνα!

Μπαίνω

- Δεν ήταν μόνον ο στίχος που δεν **μπαίναμε** στο νόημα, ήταν κι ο ήχος της μελωδίας που δεν μας άρεσε, ερχόταν βαρύς στ' αφτιά μας.
- Δε χρειάζεται να επισκεφθείς την αίθουσα τροπαιών, για να **μπεις** στο νόημα του Μπερναμπέου.
- Μόλις **μπήκαμε** μέσα, βγαίνει ένας πίσω από κάτι πλατάνια και μου κάνει νόημα να πάω κοντά του.

Έκφραση	Σημασία

Πίνακας 1

Ομάδα Β' : Σε ορισμένες από τις παρακάτω προτάσεις οι λέξεις *δρόμος, βρίσκω, ξινός, θάλασσα, μυρωδιά, ώρα*, χρησιμοποιούνται στο πλαίσιο εκφράσεων. Μπορείτε να βρείτε τις εκφράσεις αυτές; Στη συνέχεια γράψτε τις εκφράσεις στον Πίνακα 2 και δίπλα γράψτε τη σημασία τους. Αν είναι απαραίτητο, συμβουλευτείτε ένα λεξικό της Νέας Ελληνικής.

Δρόμος

- Και γι' αυτό σας ξαναλέω ότι ως την ημέρα όπου αυτό το διαλυμένο κράτος θα σκύψει με αληθινό ενδιαφέρον πάνω στο πρόβλημα που το ίδιο καθημερινά δημιουργεί δεν πρόκειται να ακούσω τις φωνίτσες και τις διαμαρτυρίες κανενός εστέτ που πιστεύει ότι το πρόβλημα με τα αυτοκίνητα λύνεται με το να απαγορευθεί η κυκλοφορία σε πέντε **δρόμους**.
- Τον πέταξαν στους πέντε **δρόμους**.

Βρίσκω

- Στην άμυνα τα **βρήκε** μπαστούνια, αλλά στην επίθεση αποτέλεσε - πολλές φορές - πυρηνικό όπλο.
- Τώρα τα **βρίσκει** κανείς μόνο στη «μαύρη αγορά».

- Οι Καισαριανιώτες πραγματοποίησαν εντυπωσιακή εμφάνιση στο πρώτο ημίχρονο, προηγήθηκαν στο 53' 2-0, αλλά στη συνέχεια τα **βρήκαν** σκούρα και λίγο έλειψε να πάθουν ζημιά.
- Ρωσία και Βουλγαρία τα **βρήκαν** για τους όρους προμήθειας φυσικού αερίου.
- Από τη μέρα που πάτησα το πόδι μου στην Αμερική, τα **βρήκα** μια χαρά με τους μαύρους.

Ξινός

- Η διοίκηση των «κανονιέρηδων» είχε υποσχεθεί στους φιλάθλους της μια ευτυχισμένη ώρα διασκέδασης με φαγητό, πριν από το ματς, για να προσέλθουν εγκαίρως αυτή τη φορά. Η γιορτή όμως τους βγήκε **ξινή**.
- Για τους ανθρώπους του Παπάγου, στο μεταξύ, ο θρίαμβος κόντεψε να βγει **ξινός**.
- Το γλυκό ήταν ευχάριστα **ξινό** και η μητέρα ήταν ασυνήθιστα ευδιάθετη.

Θάλασσα

- Όσο καθόμαστε στο μικρό δωμάτιο που νοίκιασα στο σπίτι των φίλων της Λουί και Ιζαμπέλ, πίνουμε μαζί και κάνουμε σχέδια για μία εκδρομή στη **θάλασσα**.
- Κι αυτό φάνηκε στις ελάχιστες φάσεις που μας δόθηκε η ευκαιρία να σκοράρουμε και τα κάναμε **θάλασσα**».
- Κατά σύμπτωση, αποβλήθηκαν (59' και 82'αντίστοιχα) με δεύτερη κάρτα από ένα διαιτητή που τα έκανε **θάλασσα**.

Μυρωδιά

- Υπάρχει περίπτωση να έχει προσγειωθεί σε κάποιο ελληνικό αεροδρόμιο και να μην έχετε πάρει **μυρωδιά**;
- Τα μάγουλά μου πήραν φωτιά και βιάστηκα να βγω απ' το γραφείο στο μακρύ διάδρομο που βούιζε από τον κόσμο κι είχε μια **μυρωδιά** που μου έφερνε ζαλάδα.
- Κατάφερα και τους ξεγλίστρησα πριν να με πάρουν **μυρωδιά**.

Ώρα

- Οι παίκτες μας δεν βλέπουν την **ώρα** πότε ν' αρχίσει ο αγώνας.
- Ένας τύπος είχε ανέβει κιόλας στο βήμα και δεν έβλεπε την **ώρα** να μιλήσει.
- Έφευγε πρωί, γύριζε μικρές ώρες, κάποτε χαράματα, τον πιάσανε έλεγα όσο έβλεπα την **ώρα** να περνάει.
- Δεν βλέπει την **ώρα** που θα γίνει γνωστός και θα αρχίσει να μοιράζει αυτόγραφα

Έκφραση	Σημασία

Πίνακας 2

8. Κάθε ομάδα δίνει στην άλλη ένα αντίγραφο του πίνακα που δημιούργησε.

9. **Όλες οι ομάδες:** Γράψτε προτάσεις χρησιμοποιώντας τις εκφράσεις του πίνακα της άλλης ομάδας.
10. Τα νέα παραδείγματα που δημιούργησαν οι ομάδες διαβάζονται και σχολιάζονται στην τάξη.

3. Η πολυσημία των λέξεων

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	
Τάξη/Βαθμίδα:	Ε' και ΣΤ' Δημοτικού
Γνωστικό αντικείμενο:	Ελληνική Γλώσσα

1. Ποια είναι η σημασία της λέξης «φύλλο» στα παρακάτω παραδείγματα;

*Κίτρινα **φύλλα** πέφτουνε στη γη.*

*Σε κάποιες περιπτώσεις, μάλιστα, είχαν δοθεί και **φύλλα** πορείας, καθώς οι στρατευμένοι θα έπρεπε να αποχωρήσουν από τις μονάδες τους τις επόμενες ημέρες.*

*Οι διαιτητές, που νωρίτερα είχαν διακόψει προσωρινά τον αγώνα ώστε να γίνουν συστάσεις από τα μεγάφωνα (έτσι τουλάχιστον έγραψαν στο **φύλλο** αγώνα), έφυγαν για τα αποδυτήρια.*

*Σχεδόν όλα τα τουρκικά **φύλλα** χτες είχαν κύριο θέμα τις προχθεσινές απειλητικές δηλώσεις του προέδρου Ντεμιρέλ, με τίτλους όπως «Τελεσίγραφο» και «Τελευταία προειδοποίηση στην Αθήνα».*

2. Σε ένα λεξικό της Νέας Ελληνικής βρείτε τις διαφορετικές σημασίες που έχει η λέξη «φύλλο» και αντιστοιχίστε τις με τα παραπάνω παραδείγματα.
3. Πώς καταλαβαίνουμε με ποια σημασία χρησιμοποιείται κάθε φορά η λέξη «φύλλο»;
4. Χωριστείτε σε τέσσερις ομάδες.

Ομάδα Α' : Βρείτε τις σημασίες που έχουν οι λέξεις «βελόνα» και «πανί» στις παρακάτω προτάσεις. Στη συνέχεια βρείτε τις λέξεις αυτές σε ένα λεξικό και αντιστοιχίστε τις σημασίες του λεξικού με τα παραδείγματα που υπάρχουν παρακάτω.

Βελόνα

*Ήταν μία εσωτερική ανάγκη: θυμάμαι να είμαι μόνος στο σπίτι μου, να βάζω ηχογραφήσεις του Μπετόβεν ή του Τσαϊκόφσκι και να τις διευθύνω, χρησιμοποιώντας σαν μπαγκέτα μια χοντρή **βελόνα** πλεξίματος της μάνας μου!*

*Εκείνο το οχ του τραγουδιού κόλλησε σαν τη **βελόνα** στο δίσκο που, άκουγα πριν χρόνια ολόκληρα.*

*Στο πεζοδρόμιο το πανύψηλο πεύκο - πεύκο το λέγανε, όμως δεν είχε ούτε τη μυρωδιά του ούτε τις ίδιες βελόνες, οι **βελόνες** του ήτανε τέσσερις φορές πιο μακριές από τις συνηθισμένες και με αδιόρατα κίτρινα κουμπάκια, τέτοιο πεύκο δεν ξανασυνάντησα ποτέ, όταν φυσούσε χτύπαγε τα τζάμια της κουζίνας μας.*

Ο Bordes ανακάλυψε σε μια ανασκαφή **βελόνες** από οστά ζώων, οι οποίες δείχνουν ότι υπήρχε η ικανότητα κατασκευής ρούχων, προφανώς από δέρματα ζώων.

Βεβαιωθείτε ότι δεν υπάρχει αέρας μέσα στη σύριγγα: γυρίστε τη **βελόνα** προς τα πάνω και βγάλτε τον αέρα.

Ο χθεσινός καταστρεπτικός σεισμός «τρέλανε» τις **βελόνες** των σειсмоγράφων στο Εργαστήριο Γεωφυσικής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

Πανί

Ο χώρος που έχει μετατραπεί πρόχειρα σε καμαρίνι χωρίζεται από τους υπόλοιπους με μαύρα χοντρά **πανιά** κι έτσι ακούω καθαρά τα γέλια και τις κουβέντες των μουσικών από δίπλα.

Είναι ανώφελο «ν' ανοίγεις **πανιά** με άλλους όταν χάνεις τους πολλούς δικούς σου».

Βγήκαν λοιπόν αυτοί στην Ευρώπη, άφησαν την ΑΕΚ έξω και (ναι, ναι, καλά θυμάστε) στα μέσα της επόμενης σεζόν σκέφτονταν να αποχωρήσουν, επειδή είχαν μείνει **πανί** με πανί!

Στο **πανί** εμφανίστηκε η Μελίνα Μερκούρη, στη «Στέλλα» του Κακογιάννη, ενώ παίχθηκαν και αποσπάσματα από την «Κάλπικη λίρα» κ. ά.

Περιπετειώδες το παιχνίδι της Πάτρας, με αρνητικό πρωταγωνιστή τον περιβόητο Μυτιληνιό διαιτητή Στράτο Παπουτσέλη, που ήταν το «κόκκινο **πανί**» για του γηπεδούχους.

Ομάδα Β΄: Βρείτε τις σημασίες που έχουν οι λέξεις «πόντος» και «σίδηρο» στις παρακάτω προτάσεις. Στη συνέχεια βρείτε τις λέξεις αυτές σε ένα λεξικό και αντιστοιχίστε τις σημασίες του λεξικού με τα παραδείγματα που υπάρχουν παρακάτω.

Πόντος

Οι Ισραηλινοί πρόλαβαν να... χαρούν μόλις για δύο λεπτά, όταν με ένα εκρηκτικό ξεκίνημα ο Οντέτ Κάτας πέτυχε 5 συνεχόμενους **πόντους** και έδωσε το προβάδισμα στην ομάδα του.

Τέλος, ίσως να προσπαθεί με τον τρόπο αυτό να προλάβει την ανάδειξη του γεγονότος ύπαρξης ελληνογενών πληθυσμών στον Εύξεινο **Πόντο**.

Η λάσπη το χειμώνα έφτανε τους πέντε **πόντους** κι ότι κι αν έκανες, δεν έφτανες ποτέ με υποδήματα καθαρά ούτε στο σχολείο ούτε στο σπίτι.

Μου 'φυγε ένας **πόντος** από το καλτσόν.

Σίδηρο

Ρούχα, ξύλα, το **σίδηρο** για σιδέρωμα, η σπασμένη πολυθρόνα.

Ήταν τα πρώτα λόγια του μόλις πέρασε έξω από τα **σίδηρα** της φυλακής.

Πρώτα το **σίδηρο** και το ασάλι το φέρναμε απ έξω.

Ο ορείχαλκος πυριτίου περιλαμβάνει 95% χαλκό, 3% πυρίτιο και 2% μαγγάνιο, ψευδάργυρο, **σίδηρο**, κασσίτερο και αλουμίνιο.

Μισογκρεμισμένα κτίρια, **σίδηρα** που προβάλλουν απειλητικά μέσα από το τσιμέντο.

Ομάδα Γ' : Βρείτε τις σημασίες που έχουν οι λέξεις «γλώσσα» και «γυαλί» στις παρακάτω προτάσεις. Στη συνέχεια βρείτε τις λέξεις αυτές σε ένα λεξικό και αντιστοιχίστε τις σημασίες του λεξικού με τα παραδείγματα που υπάρχουν παρακάτω.

Γλώσσα

Η ουαλική είναι παλιότερη **γλώσσα**, ξέρεις, είναι αρκετές εκατοντάδες χρόνια πιο παλιά από την αγγλική.

Η **γλώσσα** Pascal βασίστηκε πάνω σε μια παλιότερη γλώσσα προγραμματισμού, την Algol.

«Έβγαλε τρεις φορές τη **γλώσσα** της, ελπίζω να την έπιασα στη μία», σχολίαζε ένας φωτογράφος.

Σκληρή **γλώσσα** χρησιμοποίησε και ο Κ. Μητσοτάκης.

Η **γλώσσα** του σώματος ήταν αρκετή για να κατανοήσουμε και τα αντάρτικα που τραγούδησα.

Αυτό το παπούτσι δεν έχει **γλώσσα**.

Γυαλί

Το **γυαλί** και τα κεραμικά είναι προϊόντα που περιέχουν ενώσεις του πυριτίου.

Κι όταν βέβαια βγάλει τα **γυαλιά** και ντυθεί μοντέρνα, γίνεται αμέσως όμορφη.

Η κοπέλα του μπαρ μάζεψε χαμογελαστή τα σπασμένα **γυαλιά**.

Τα αυτοαναφλεγόμενα σκουπίδια, αλλά και ένα απλό **γυαλί** ή ένας καθρέπτης μπορεί να αποδειχθεί κυριολεκτικά «μπουρλότο» για μια μεγάλη πυρκαγιά.

Τα έκαναν **γυαλιά** καρφιά κι ενώ μέσα στα γραφεία ήταν έξι εργαζόμενοι του συνδρομητικού καναλιού.

Ομάδα Δ' : Βρείτε τις σημασίες που έχουν οι λέξεις «μολύβι» και «ήρωας» στις παρακάτω προτάσεις. Στη συνέχεια βρείτε τις λέξεις αυτές σε ένα λεξικό και αντιστοιχίστε τις σημασίες του λεξικού με τα παραδείγματα που υπάρχουν παρακάτω.

Μολύβι

Δεν έχω πάρει **μολύβι** και χαρτί να κάνω υπολογισμούς.

14 Απριλίου: Ο Χατζη-Μελέτης με τους Χασιώτες του φτάνουν στην Κηφισιά, λεηλατούν τα τούρκικα σπίτια και αφαιρούν το **μολύβι** από τη σκεπή του τζαμιού, για να κατασκευάσουν βόλια.

Να πώς: οι αρχαίοι κατασκευαστές γνωρίζοντας το έντονο σεισμογενές της περιοχής είχαν ενισχύσει το οικοδόμημα με μεταλλικούς συνδέσμους από σίδηρο και **μολύβι**.

Στη διάρκεια του πολέμου αυτού οι Σουλιώτες βρέθηκαν σε δύσκολη θέση, γιατί τους έλειπαν τα εφόδια - ψωμί και **μολύβι**.

Ήρωας

Ο **ήρωας** του αγώνα, όμως, ήταν ένας Κροάτης που φορούσε τη μαυρόασπρη φανέλα της -ναι, ναι- Γερμανίας.

Η ταύτιση του με τον Ρήγα και τους **ήρωες** του 1821, είναι προφανές ότι δίνει νέο όραμα στο έθνος.

Ήρωας της νέας, ανεξάρτητης ταινίας του Χαλ Χάρτλεϊ είναι ένας περιθωριακός, μεγαλομανής φιλόσοφος που καταφέρνει να επηρεάσει τον Σάιμον Γκριμ, έναν εσωστρεφή, κάπως αγαθιάρη και ντροπαλό σκουπιδιάρη, βοηθώντας τον να αναπτύξει το κρυμμένο ταλέντο του ποιητή και να γίνει διάσημος, κερδίζοντας ακόμη και το Νόμπελ της Λογοτεχνίας.

- Κάθε ομάδα δημιουργεί έναν πίνακα (βλέπε υπόδειγμα πίνακα) με τις σημασίες των λέξεων που έχουν εντοπίσει στα παραδείγματα που της δόθηκαν.

Βελόνα	
Σημασία 1
Σημασία 2

Υπόδειγμα πίνακα

- Κάθε ομάδα δίνει στις άλλες ένα αντίγραφο του πίνακα που δημιούργησε.
- Γράψτε προτάσεις χρησιμοποιώντας τις εκφράσεις του πίνακα των άλλων ομάδων.
- Οι νέες προτάσεις γράφονται σε πίνακες και τοποθετούνται στον πίνακα ανακοινώσεων της τάξης.

4. Ειδικό λεξιλόγιο

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	
Τάξη/Βαθμίδα:	Ε' και ΣΤ' Δημοτικού
Γνωστικό αντικείμενο:	Ελληνική Γλώσσα

1. Χωριστείτε σε 3 ομάδες.

Ομάδα Α' : Πηγαίνετε στην καρτέλα «Επιλογή κειμένων» και επιλέξτε κείμενα από το Σ.Κ. σχολικών βιβλίων σύμφωνα με τα παρακάτω κριτήρια. Αποθηκεύστε τις επιλογές σας.

1. Τάξη:	ΣΤ' Δημοτικού
2. Γνωστικό αντικείμενο:	Φυσική

Στη συνέχεια πατήστε στην καρτέλα «Αναζήτηση» και αναζητήστε προτάσεις από το παραπάνω γνωστικό αντικείμενο σύμφωνα με τα παρακάτω κριτήρια.

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα						Λήμμα	
Μέρος του λόγου	Ουσιαστικό -κοινό		Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	✓
Na μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	200

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	30
Χαρακτήρες μετά	30
Στοιχίση ως προς το [1ο] κριτήριο	

Στις προτάσεις που ανασύρθηκαν από το επιλεγμένο σώμα κειμένων χωρίστε τα ουσιαστικά που βρήκατε σε δύο κατηγορίες: α) γενικής γλώσσας (αυτά που χρησιμοποιούμε και στην καθημερινή μας ζωή αλλά και στο πλαίσιο του συγκεκριμένου γνωστικού αντικείμενου) β) ειδικής γλώσσας (αυτά που χρησιμοποιούνται κυρίως στο πλαίσιο του συγκεκριμένου γνωστικού αντικείμενου). Συμπληρώστε τον Πίνακα 1.

Γενική γλώσσα	Ειδική γλώσσα

Πίνακας 1

Ομάδα Β' : Επιλέξτε κείμενα από το Σ.Κ. Σχολικών Βιβλίων σύμφωνα με τα παρακάτω κριτήρια. Αποθηκεύστε τις επιλογές σας.

1. Τάξη:	ΣΤ' Δημοτικού
2. Γνωστικό αντικείμενο:	Γεωγραφία

Στη συνέχεια πατήστε στην καρτέλα «Αναζήτηση» και αναζητήστε προτάσεις από το παραπάνω γνωστικό αντικείμενο σύμφωνα με τα παρακάτω κριτήρια.

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα			Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου	Επίθετο		Μέρος του λόγου	Ουσιαστικό -κοινό		Μέρος του λόγου	

Επιλογές		Συμφραστικοί πίνακες	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	✓	Χαρακτήρες πριν	30
Na μη ληφθεί υπόψη ο τόνος		Χαρακτήρες μετά	30
Αριθμός προτάσεων	100	Στοιχίση ως προς το [1ο] κριτήριο	

Στις προτάσεις που ανασύρθηκαν από το επιλεγμένο σώμα κειμένων χωρίστε τις συμφράσεις που βρήκατε σε δύο κατηγορίες: α) γενικής γλώσσας (συμφράσεις που χρησιμοποιούμε και στην καθημερινή μας ζωή αλλά και στο πλαίσιο του συγκεκριμένου γνωστικού αντικείμενου) β) ειδικής γλώσσας (συμφράσεις που χρησιμοποιούνται κυρίως στο πλαίσιο του συγκεκριμένου γνωστικού αντικείμενου). Συμπληρώστε τον Πίνακα 2.

Γενική γλώσσα	Ειδική γλώσσα

Πίνακας 2

Ομάδα Γ' : Επιλέξτε κείμενα από το Σ.Κ. Σχολικών Βιβλίων σύμφωνα με τα παρακάτω κριτήρια. Αποθηκεύστε τις επιλογές σας.

1. Τάξη:	ΣΤ' Δημοτικού
2. Γνωστικό αντικείμενο:	Κοινωνιολογία

Στη συνέχεια πατήστε στην καρτέλα «Αναζήτηση» και αναζητήστε προτάσεις από το παραπάνω γνωστικό αντικείμενο σύμφωνα με τα κριτήρια που φαίνονται στη συνέχεια.

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα			Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου	Επίθετο		Μέρος του λόγου	Ουσιαστικό -κοινό		Μέρος του λόγου	

Επιλογές		Συμφραστικοί πίνακες	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	✓	Χαρακτήρες πριν	30
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόπος		Χαρακτήρες μετά	30
Αριθμός προτάσεων	100	Στοιχίση ως προς το [1ο] κριτήριο	

Στις προτάσεις που ανασύρθηκαν από το επιλεγμένο σώμα κειμένων χωρίστε τις συμφράσεις που βρήκατε σε δύο κατηγορίες: α) γενικής γλώσσας (συμφράσεις που χρησιμοποιούμε και στην καθημερινή μας ζωή αλλά και στο πλαίσιο του συγκεκριμένου γνωστικού αντικειμένου) β) ειδικής γλώσσας (συμφράσεις που χρησιμοποιούνται κυρίως στο πλαίσιο του συγκεκριμένου γνωστικού αντικειμένου). Συμπληρώστε τον Πίνακα 3.

Γενική γλώσσα	Ειδική γλώσσα

Πίνακας 3

- Όλες οι ομάδες:** Ανοίξτε τα σχολικά εγχειρίδια των παραπάνω γνωστικών αντικειμένων και βρείτε και άλλες λέξεις ή φράσεις που ανήκουν στο ειδικό λεξιλόγιο των αντικειμένου αυτού. Συμπληρώστε τον πίνακά σας.
- Όλες οι ομάδες:** Υπάρχουν λέξεις στους πίνακες της ομάδας σας που δεν γνωρίζετε; Αναζητήστε τη σημασία τους σε ένα λεξικό ή ζητήστε τη βοήθεια του δασκάλου σας.
- Οι ομάδες ανταλλάσσουν τους πίνακες που έχουν δημιουργήσει.
- Παίξτε ένα παιχνίδι γνώσεων με τις δύο άλλες ομάδες. Κάντε ερωτήσεις του τύπου «Τι είναι ...;». Κάθε σωστή απάντηση δίνει στην κάθε ομάδα ένα βαθμό. Κερδίζει η ομάδα που θα συγκεντρώσει τους περισσότερους βαθμούς.

5. Παραγωγή και σύνθεση

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	
Τάξη/Βαθμίδα:	Ε΄ και ΣΤ΄ Δημοτικού
Γνωστικό αντικείμενο:	Ελληνική Γλώσσα

Ενότητα 1: Παραγωγή λέξεων

1. Χωριστείτε σε τρεις ομάδες.

Ομάδα Α΄: Επιλέξτε κείμενα από το Γενικό Σ.Κ. του ΕΘΕΚ σύμφωνα με τα κριτήρια που φαίνονται παρακάτω.

Χαρακτηριστικά Υποσυνόλου Κειμένων	
1. Μέσο Δημοσίευσης	Όλα
2. Κειμενικό Είδος	Λογοτεχνία
3. Ειδικότερο κειμενικό είδος	Όλα
4. Θέμα	Όλα
5. Ειδικότερο θέμα	Όλα
6. Εκδότης / πηγή κειμένου	Όλα
7. Συγγραφέας	Όλα
8. Ημερομηνία	Όλα

Αναζητήστε στα επιλεγμένα κείμενα λέξεις που παράγονται από τη ρίζα του ρήματος «γράφω» σύμφωνα με τα κριτήρια που φαίνονται στον παρακάτω πίνακα.

Πρώτο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα	γραφ% ^γράφω		Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	✓
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	500

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	30
Χαρακτήρες μετά	30
Στοιχίση ως προς το [1ο] κριτήριο	

Μετά την αναζήτηση συγκεντρώστε τις λέξεις που βρήκατε και καταχωρίστε τες στον Πίνακα 2 ανάλογα με το μέρος που ανήκουν οι παράγωγες λέξεις.

Ρήματα	Ουσιαστικά	Επίθετα	Μετοχές

Πίνακας 1

Ομάδα Β' : Επιλέξτε κείμενα από το Σ.Κ. Σχολικών Βιβλίων του ΕΘΕΚ. Αναζητήστε στα επιλεγμένα κείμενα λέξεις που παράγονται από τη ρίζα του ρήματος «προστατεύω», σύμφωνα με τα κριτήρια που φαίνονται στον παρακάτω πίνακα.

Πρώτο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα	προστατ% ^ προστατεύω		Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	✓
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	✓
Αριθμός προτάσεων	500

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	30
Χαρακτήρες μετά	30
Στοιχίση ως προς το [1ο] κριτήριο	

Μετά την αναζήτηση συγκεντρώστε τις λέξεις που βρήκατε και καταχωρίστε τες στον Πίνακα 1 ανάλογα με το μέρος που ανήκουν οι παράγωγες λέξεις. Στη συνέχεια επαναλάβετε την αναζήτηση βάζοντας στο πεδίο «Λέξη» τον όρο αναζήτησης γραμ%. Συμπληρώστε τον Πίνακα 2 με τα αποτελέσματα.

Ρήματα	Ουσιαστικά	Επίθετα	Μετοχές

Πίνακας 2

Ομάδα Γ' : Επιλέξτε κείμενα από το Γενικό Σ.Κ. του ΕΘΕΚ σύμφωνα με τα κριτήρια που φαίνονται παρακάτω.

Χαρακτηριστικά Υποσυνόλου Κειμένων	
1. Μέσο Δημοσίευσης	Όλα
2. Κειμενικό Είδος	Λογοτεχνία
3. Ειδικότερο κειμενικό είδος	Όλα
4. Θέμα	Όλα
5. Ειδικότερο θέμα	Όλα
6. Εκδότης / πηγή κειμένου	Όλα
7. Συγγραφέας	Όλα
8. Ημερομηνία	Όλα

Αναζητήστε στα επιλεγμένα κείμενα λέξεις που παράγονται από τη ρίζα του ουσιαστικού «ρίζα» σύμφωνα με τα κριτήρια που φαίνονται στον παρακάτω πίνακα.

Πρώτο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα	ριζ% ^ρίζα		Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	✓
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	✓
Αριθμός προτάσεων	100

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	30
Χαρακτήρες μετά	30
Στοιχίση ως προς το [1ο] κριτήριο	

Μετά την αναζήτηση συγκεντρώστε τις λέξεις που βρήκατε και καταχωρίστε τες στον Πίνακα 3 ανάλογα με το μέρος που ανήκουν οι παράγωγες λέξεις.

Ρήματα	Ουσιαστικά	Επίθετα	Μετοχές

Πίνακας 3

- Ομάδες Α', Β' και Γ' :** Συμπληρώστε τον πίνακά σας, χρησιμοποιώντας ένα ετυμολογικό λεξικό. Σε κάθε περίπτωση σημειώστε τις άγνωστες λέξεις που ίσως βρείτε στο λεξικό και στη συνέχεια προσπαθήστε να βρείτε παραδείγματα χρήσης στον ΕΘΕΚ.
- Τα αποτελέσματα των ομάδων σχετικά με την ετυμολογική οικογένεια κάθε ρίζας παρουσιάζονται σε όλη την τάξη.

Ενότητα 2 : Σύνθεση λέξεων

- Χωριστείτε σε τέσσερις ομάδες.
- Επιλέξτε κείμενα από το Σ.Κ. Σχολικών Βιβλίων του ΕΘΕΚ.

Ομάδα Α' : Αναζητήστε στα επιλεγμένα κείμενα λέξεις που έχουν ως δεύτερο συνθετικό τις λέξεις «φωνή» και ως πρώτο συνθετικό τη λέξη «μικρός» σύμφωνα με τα κριτήρια που φαίνονται παρακάτω. Από τα αποτελέσματα των αναζητήσεων επιλέξτε τις σύνθετες λέξεις και γράψτε τες στον Πίνακα 4.

1^η αναζήτηση

Πρώτο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα	%φωνο_		Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	✓
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	✓
Αριθμός προτάσεων	500

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	30
Χαρακτήρες μετά	30
Στοιχισή ως προς το [1ο] κριτήριο	

2^η αναζήτηση

Πρώτο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα	μικρο% ^μικρός		Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	✓
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	✓
Αριθμός προτάσεων	500

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	30
Χαρακτήρες μετά	30
Στοιχισή ως προς το [1ο] κριτήριο	

Σύνθετα με τη λέξη «φωνή»
.....
Σύνθετα με τη λέξη «μικρός»
.....

Πίνακας 4

Ομάδα Β' : Αναζητήστε στα επιλεγμένα κείμενα λέξεις που έχουν πρώτο συνθετικό τη λέξη «έργο» και ως δεύτερο συνθετικό τη λέξη «βάλλω» σύμφωνα με τα κριτήρια που φαίνονται παρακάτω. Από τα αποτελέσματα των αναζητήσεων επιλέξτε τις σύνθετες λέξεις και γράψτε τις στον Πίνακα 5.

1^η αναζήτηση

Πρώτο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα	εργο% ^έργο		Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	✓
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	✓
Αριθμός προτάσεων	500

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	30
Χαρακτήρες μετά	30
Στοιχισή ως προς το [1ο] κριτήριο	

2^η αναζήτηση

Πρώτο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα	%βάλλω ^βάλλω		Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	✓
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	✓
Αριθμός προτάσεων	500

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	30
Χαρακτήρες μετά	30
Στοιχισή ως προς το [1ο] κριτήριο	

Σύνθετα με τη λέξη «έργο»
.....
Σύνθετα με τη λέξη «βάλλω»
.....

Πίνακας 5

Ομάδα Γ' : Αναζητήστε στα επιλεγμένα κείμενα λέξεις που έχουν ως πρώτο συνθετικό τις λέξεις «οδός» και «δόντι» σύμφωνα με τα κριτήρια που φαίνονται παρακάτω. Από τα αποτελέσματα της αναζήτησης επιλέξτε τις σύνθετες λέξεις και γράψτε τες στον Πίνακα 6, ανάλογα με τη λέξη από την οποία προέρχονται.

1^η αναζήτηση

Πρώτο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα	οδό% ^οδός		Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	✓
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	✓
Αριθμός προτάσεων	500

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	30
Χαρακτήρες μετά	30
Στοιχισή ως προς το [1ο] κριτήριο	

2^η αναζήτηση

Πρώτο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα	_δοντ% ^δόντι		Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	✓
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	✓
Αριθμός προτάσεων	500

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	30
Χαρακτήρες μετά	30
Στοιχισή ως προς το [1ο] κριτήριο	

Σύνθετα με τη λέξη «οδός»
.....
Σύνθετα με τη λέξη «δόντι»
.....

Πίνακας 6

Ομάδα Δ' : Αναζητήστε στα επιλεγμένα κείμενα λέξεις που έχουν ως δεύτερο συνθετικό τις λέξεις «δρόμος» και το ρήμα «ποιώ» σύμφωνα με τα κριτήρια που φαίνονται παρακάτω. Από τα αποτελέσματα της αναζήτησης επιλέξτε τις σύνθετες λέξεις και γράψτε τες στον Πίνακα 7.

1^η αναζήτηση

Πρώτο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα	%δρομος ^δρόμος		Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	✓
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	✓
Αριθμός προτάσεων	500

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	30
Χαρακτήρες μετά	30
Στοιχισή ως προς το [1ο] κριτήριο	

2^η αναζήτηση

Πρώτο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα	%ποιός		Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	✓
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	500

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	30
Χαρακτήρες μετά	30
Στοιχίση ως προς το [1o] κριτήριο	

Σύνθετα με τη λέξη «δρόμος»
.....
Σύνθετα με τη λέξη «ποιώ»
.....

Πίνακας 7

- Αναζητήστε τις άγνωστες λέξεις που ίσως προέκυψαν από τις αναζητήσεις σε ένα ερμηνευτικό λεξικό.
- Συμπληρώστε τους πίνακες με λέξεις που ίσως σκεφτείτε εσείς. Συμβουλευτείτε και ένα ετυμολογικό λεξικό, αν χρειαστεί.
- Παρουσιάστε τα αποτελέσματα των ομάδων σχετικά με τις σύνθετες λέξεις σε όλη την τάξη. Στη συνέχεια, σε έναν πίνακα ανακοινώσεων μέσα στην τάξη, αναρτήστε τους πίνακες που φτιάξατε.

6. Τα μέρη του λόγου: κλίση ρημάτων και ουσιαστικών

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	
Τάξη/Βαθμίδα:	Ε΄ και Στ΄ Δημοτικού
Γνωστικό αντικείμενο:	Ελληνική Γλώσσα

Ενότητα 1: Η κλίση του ρήματος

- Χωριστείτε σε δύο ομάδες.
- Επιλέξτε κείμενα από το Σ.Κ. Σχολικών Βιβλίων.

Ομάδα Α΄ : Αναζητήστε στα επιλεγμένα κείμενα ρήματα, σύμφωνα με τα κριτήρια που φαίνονται στον παρακάτω πίνακα. Στη συνέχεια επιλέξτε και αποθηκεύστε τις προτάσεις που περιέχουν ρήματα ενεργητικής φωνής. Τοποθετήστε τα ρήματα των προτάσεων αυτών στον Πίνακα 1 ανάλογα με το χρόνο που βρίσκονται στις προτάσεις.

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα			Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου	ρήμα		Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	✓
Na μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	500

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	30
Χαρακτήρες μετά	30
Στοιχίση ως προς το [1ο] κριτήριο	

Χρόνοι	Ρήματα
Ενεστώτας	
Παρατατικός	
Αόριστος	
Εξακολουθητικός μέλλοντας	
Συνοπτικός μέλλοντας	
Παρακείμενος	
Υπερσυντέλικος	
Συντελεσμένος μέλλοντας	

Πίνακας 1

Ομάδα Β΄ : Αναζητήστε στα επιλεγμένα κείμενα ρήματα, σύμφωνα με τα κριτήρια που φαίνονται στον παρακάτω πίνακα. Στη συνέχεια επιλέξτε και αποθηκεύστε τις προτάσεις που περιέχουν ρήματα παθητική φωνής. Τοποθετήστε τα ρήματα των προτάσεων αυτών στον Πίνακα 2 ανάλογα με το χρόνο που βρίσκονται στις προτάσεις.

Πρώτο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα			Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου	ρήμα		Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	✓
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	500

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	30
Χαρακτήρες μετά	30
Στοιχισή ως προς το [1ο] κριτήριο	

Χρόνοι	Ρήματα
Ενεστώτας	
Παρατατικός	
Αόριστος	
Εξακολουθητικός μέλλοντας	
Συνοπτικός μέλλοντας	
Παρακείμενος	
Υπερσυντέλικος	
Συντελεσμένος μέλλοντας	

Πίνακας 2

3. Τα ρήματα έχουν δύο συζυγίες, α) ρήματα σε -ω (π.χ. τρέχω), β) ρήματα σε -άω ή -ώ. Τη δεύτερη συζυγία τη χωρίζουμε σε δύο ομάδες: α) ρήματα σε -άω ή -ώ. (π.χ. αγαπάω ή αγαπώ) β) ρήματα μόνο σε -ώ (π.χ. μπορώ). Μπορείτε να χωρίσετε τα ρήματα που βρήκατε σε συζυγίες; Συμπληρώστε τον Πίνακα 3.

Α΄ συζυγία	Β΄ συζυγία	
	Ομάδα 1	Ομάδα 2

Πίνακας 3

4. Διαλέξτε πέντε από τα ρήματα που βρήκατε (η **Ομάδα Α΄** της ενεργητικής φωνής και η **Ομάδα Β΄** της παθητικής φωνής) και συμπληρώστε όλους τους

χρόνους των ρημάτων στον Πίνακα 4. Επιλέξτε ρήματα και από τις δύο συζυγίες.

Χρόνοι	Ρήματα
Ενεστώτας	
Παρατατικός	
Αόριστος	
Εξακολουθητικός μέλλοντας	
Συνοπτικός μέλλοντας	
Παρακείμενος	
Υπερσυντέλικος	
Συντελεσμένος μέλλοντας	

Πίνακας 4

5. Με βάση τους πίνακες που φτιάξατε απομονώστε τις καταλήξεις κάθε χρόνου της ενεργητικής και της παθητικής και καταχωρίστε τις σε πίνακες, όπως ο Πίνακας 5.

Ενεργητική φωνή: Ενεστώτας – α΄ συζυγία	
Ενικός αριθμός	
1 ^ο πρόσωπο	
2 ^ο πρόσωπο	
3 ^ο πρόσωπο	
Πληθυντικός αριθμός	
1 ^ο πρόσωπο	
2 ^ο πρόσωπο	
3 ^ο πρόσωπο	

Πίνακας 5 (Υπόδειγμα πίνακα)

Ενότητα 2: Η μορφολογική και ορθογραφική ποικιλία του αορίστου της ενεργητικής φωνής

9. Χωριστείτε σε τρεις ομάδες.

Ομάδα Α΄ : Επιλέξτε κείμενα από το Γενικό Σώμα Κειμένων του ΕΘΕΚ σύμφωνα με τα κριτήρια που φαίνονται στον παρακάτω πίνακα.

Χαρακτηριστικά Υποσυνόλου Κειμένων	
1. Μέσο Δημοσίευσης	Όλα
2. Κειμενικό Είδος	Λογοτεχνία
3. Ειδικότερο κειμενικό είδος	Όλα
4. Θέμα	Όλα
5. Ειδικότερο θέμα	Όλα
6. Εκδότης / πηγή κειμένου	Όλα

7. Συγγραφέας	Όλα
8. Ημερομηνία	Όλα

Αναζητήστε στα επιλεγμένα κείμενα ρήματα με αόριστο σε -ήγα, -ήκα και -ήρα, σύμφωνα με τα κριτήρια που φαίνονται στον παρακάτω πίνακα. Αποθηκεύστε αποτελέσματα που περιλαμβάνουν αορίστους διαφορετικών ρημάτων.

Πρώτο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη	%ήκα		Λέξη			Λέξη	
Λήμμα			Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές		Συμφραστικοί πίνακες	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	✓	Χαρακτήρες πριν	30
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόνος		Χαρακτήρες μετά	30
Αριθμός προτάσεων	1000	Στοιχισιο ως προς το [1ο] κριτήριο	

Επανάλαβετε την αναζήτηση βάζοντας στο πεδίο «Λέξη» του πρώτου κριτηρίου τους όρους αναζήτησης %ήρα και %ήγα. Αποθηκεύστε αποτελέσματα που περιλαμβάνουν αορίστους διαφορετικών ρημάτων. Στη συνέχεια συγκεντρώστε τα ρήματα που βρήκατε και καταχωρίστε τα στους πίνακες 6 έως 8 αντίστοιχα. Έπειτα, στην πρώτη στήλη κάθε πίνακα συμπληρώστε τον ενεστώτα των ρημάτων.

-ήγα	
Ενεστώτας	Αόριστος
	...

Πίνακας 6

-ήρα	
Ενεστώτας	Αόριστος
	...

Πίνακας 7

-ήκα	
Ενεστώτας	Αόριστος
	...

Πίνακας 8

βρίσκω	<i>βρήκα</i>
βγαίνω	<i>βγήκα</i>
	...

Πίνακας 8

Ομάδα Β' : Επιλέξτε κείμενα από το Γενικό Σώμα Κειμένων του ΕΘΕΚ. Αναζητήστε στα επιλεγμένα κείμενα ΕΘΕΚ ρήματα με αόριστο σε -ησα, σύμφωνα με τα κριτήρια που φαίνονται παρακάτω.

Πρώτο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι	Δεύτερο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη	%ησα		Λέξη			Λέξη	

Λήμμα		1 λέξεις	Λήμμα		1 λέξεις	Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	✓
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	1000

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	30
Χαρακτήρες μετά	30
Στοιχισιο ως προς το [1ο] κριτήριο	

Μετά την αναζήτηση συγκεντρώστε τα ρήματα που βρήκατε και καταχωρίστε τα στον Πίνακα 9. Στη συνέχεια στην πρώτη στήλη του πίνακα συμπληρώστε τον ενεστώτα των ρημάτων.

%ησα	
Ενεστώτας	Αόριστος

Πίνακας 9

Ομάδα Γ' : Επιλέξτε κείμενα από το Γενικό Σώμα Κειμένων του ΕΘΕΚ. Αναζητήστε στον ΕΘΕΚ ρήματα με αόριστο σε -ισα, -εισα και -εινα, σύμφωνα με τα κριτήρια που φαίνονται παρακάτω. Αποθηκεύστε αποτελέσματα που περιλαμβάνουν αορίστους διαφορετικών ρημάτων.

Πρώτο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη	%ισα		Λέξη			Λέξη	
Λήμμα			Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	✓
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	1000

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	30
Χαρακτήρες μετά	30
Στοιχισιο ως προς το [1ο] κριτήριο	

Επανάλαβετε την αναζήτηση βάζοντας στο πεδίο «Λέξη» του πρώτου κριτηρίου τους όρους αναζήτησης %εισα και %εινα. Και πάλι αποθηκεύστε αποτελέσματα που περιλαμβάνουν αορίστους διαφορετικών ρημάτων.

Στη συνέχεια συγκεντρώστε τα ρήματα που βρήκατε και καταχωρίστε τα στους πίνακες 10 έως 12 αντίστοιχα. Μετά, στην πρώτη στήλη κάθε πίνακα συμπληρώστε τον ενεστώτα των ρημάτων.

-ισα	
Ενεστώτας	Αόριστος

-εισα	
Ενεστώτας	Αόριστος

	<i>άρχισα</i>
	...

Πίνακας 10

	<i>έκλεισα</i>
	...

Πίνακας 11

-ΕΙΝΑ	
Ενεστώτας	Αόριστος
	<i>έμεινα</i>
	...

Πίνακας 12

10. Οι ομάδες ανταλλάσσουν τους πίνακες με τα ρήματα που έχουν δημιουργήσει μετά τις παραπάνω αναζητήσεις. Παρατηρήστε τις καταλήξεις του ενεστώτα και του αορίστου στους πίνακες που έχετε φτιάξει και προσπαθήστε να βρείτε τους κανόνες σχηματισμού και ορθογραφίας του αορίστου. Γράψτε τους στον πίνακα της τάξης με τη βοήθεια του δασκάλου.

Ενότητα 3: Η μετοχή ενεστώτα ενεργητικής και παθητικής φωνής

11. Χωριστείτε σε δύο ομάδες.

Ομάδα Α' : Αναζητήστε στον ΕΘΕΚ μετοχές ενεστώτα ενεργητικής φωνής σε -οντας και -ώντας, σύμφωνα με τα κριτήρια που φαίνονται παρακάτω.

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη	%οντας		Λέξη			Λέξη	
Λήμμα			Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	
Na μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	500

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	30
Χαρακτήρες μετά	30
Στοιχίση ως προς το [1ο] κριτήριο	

Επαναλάβετε την αναζήτηση εισάγοντας στο πεδίο «Λέξη» του πρώτου κριτηρίου τους όρους αναζήτησης %ώντας. Μετά από κάθε αναζήτηση αποθηκεύστε τις μετοχές που βρήκατε και στη συνέχεια καταχωρίστε τις στους πίνακες 13 και 14. Στην πρώτη στήλη κάθε πίνακα συμπληρώστε τον ενεστώτα των ρημάτων από τα οποία παράγονται οι μετοχές.

- ΟΝΤΑΣ	
Ενεστώτας	Μετοχή
	...

Πίνακας 13

- ΩΝΤΑΣ	
Ενεστώτας	Μετοχή
	...

Πίνακας 14

Ομάδα Β' : Αναζητήστε στον ΕΘΕΚ μετοχές ενεστώτα παθητικής φωνής σε -όμενος και -ούμενος, σύμφωνα με τα κριτήρια που φαίνονται παρακάτω.

Πρώτο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη	%όμενος		Λέξη			Λέξη	
Λήμμα			Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	500

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	30
Χαρακτήρες μετά	30
Στοιχισή ως προς το [1ο] κριτήριο	

Επαναλάβετε την αναζήτηση εισάγοντας στο πεδίο «Λέξη» του πρώτου κριτηρίου τους όρους αναζήτησης %ούμενος. Μετά από κάθε αναζήτηση συγκεντρώστε τις μετοχές που βρήκατε και καταχωρίστε τις στους πίνακες 15 και 16. Στη συνέχεια στην πρώτη στήλη κάθε πίνακα συμπληρώστε τον ενεστώτα των ρημάτων από τα οποία παράγονται οι μετοχές.

-όμενος	
Ενεστώτας	Μετοχή
	<i>εργαζόμενος</i>
	...

Πίνακας 15

-ούμενος	
Ενεστώτας	Μετοχή
	<i>απαιτούμενος</i>
	...

Πίνακας 16

- Ομάδα Α' και Β: Παρατηρήστε τις καταλήξεις των ρημάτων της πρώτης στήλης (ρήματα σε ενεστώτα) και με τη βοήθεια του δασκάλου βγάλτε έναν κανόνα σχηματισμού της μετοχής. Γράψτε τον κανόνα στον πίνακα της τάξης.
- Έχουν όλα τα ρήματα της παθητικής φωνής μετοχή ενεστώτα;
- Στις παρακάτω προτάσεις βρείτε σε ποιες περιπτώσεις η μετοχή ενεργητικής φωνής δείχνει τρόπο, δηλαδή απαντάει στην ερώτηση «Πώς;», και σε ποιες δείχνει χρόνο, δηλαδή απαντάει στην ερώτηση «Πότε;». Συμπληρώστε τον Πίνακα 17 καταχωρίζοντας τις προτάσεις στην κατάλληλη στήλη.

Βγαίνοντας έστριψε το θερμοστάτη του καλοριφέρ στο τρία.

Φρενάρισε κι αυτή και τον είδε να κατεβαίνει απ' την νταλικά και να 'ρχεται **τρέχοντας** προς το μέρος της.

Στη μία ώρα που πέρασε **τριγυρνώντας** στην πόλη, είδε μόνο έναν άντρα γύρω στο ένα μέτρο και ογδόντα εκατοστά

Ανασηκώθηκε στο κρεβάτι του **ανασαίνοντας** βαριά.

Πίνοντας μικρές γουλιές τού εξήγησε την περίπτωση του θεατρικού φεστιβάλ.

Πηγαίνοντας προς το σπίτι της, σκεφτόταν πως ήταν τυχερή που τον είχε συναντήσει.

«Συγγνώμη, δεν άκουσα», είπα **ακολουθώντας** την.

Ανέβηκα **σφυρίζοντας** χαρούμενη και περήφανη με την αλλαγή που είχα κάνει.

Κατεβαίνοντας τις σκάλες την άκουγα ακόμα να φωνάζει.

Ο Τικ μου έσφιξε το χέρι και απομακρύνθηκε **κουτσαίνοντας**.

Ο Τσάκι τον πλησίασε **χαμογελώντας**.

Συνεχίσαμε τη βραδιά μιλώντας, **τρώγοντας**, πίνοντας.

Πώς;	Πότε;

Πίνακας 17

Ενότητα 4: Τα τρία γένη των ουσιαστικών και η κλίση τους

15. Χωριστείτε σε τρεις ομάδες.

Ομάδα Α' : Αναζητήστε στον ΕΘΕΚ ουσιαστικά, επιλέγοντας στο πεδίο «Μέρος του λόγου» τον χαρακτηρισμό «ουσιαστικό». Στη συνέχεια αποθηκεύστε τις προτάσεις που περιέχουν ουσιαστικά αρσενικού γένους και μετά γράψτε στο τετράδιό σας την ονομαστική κάθε ουσιαστικού.

Πρώτο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα			Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου	ουσιαστικό		Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	500

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	30
Χαρακτήρες μετά	30
Στοιχίση ως προς το [1ο] κριτήριο	

Ομάδα Β' : Αναζητήστε στον ΕΘΕΚ ουσιαστικά, επιλέγοντας στο πεδίο «Μέρος του λόγου» τον χαρακτηρισμό «ουσιαστικό». Στη συνέχεια αποθηκεύστε τις προτάσεις που περιέχουν ουσιαστικά θηλυκού γένους και μετά γράψτε στο τετράδιό σας την ονομαστική κάθε ουσιαστικού.

Πρώτο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα			Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου	ουσιαστικό		Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
----------	--

Συμφραστικοί πίνακες	
----------------------	--

Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα		Χαρακτήρες πριν	30
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόνος		Χαρακτήρες μετά	30
Αριθμός προτάσεων	500	Στοιχίση ως προς το [1ο] κριτήριο	

Ομάδα Γ' : Αναζητήστε στον ΕΘΕΚ ουσιαστικά, εισάγοντας στο πεδίο «Μέρος του λόγου» τον χαρακτηρισμό «ουσιαστικό». Στη συνέχεια αποθηκεύστε τις προτάσεις που περιέχουν ουσιαστικά ουδετέρου γένους και μετά γράψτε στο τετράδιό σας την ονομαστική κάθε ουσιαστικού.

Πρώτο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα			Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου	ουσιαστικό		Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές		Συμφραστικοί πίνακες	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα		Χαρακτήρες πριν	30
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόνος		Χαρακτήρες μετά	30
Αριθμός προτάσεων	500	Στοιχίση ως προς το [1ο] κριτήριο	

16. **Ομάδες Α' , Β' και Γ' :** Κατηγοριοποιήστε τα ουσιαστικά σε ομάδες με βάση την κατάληξη και τον τρόπο που κλίνονται (π.χ. αρσενικά σε -ας/-ες και -ας/-αδες).

ΓΥΜΝΑΣΙΟ

Α' Γυμνασίου

Α.1. Νέα Ελληνική Γλώσσα

Α.1.1. Περιγραφή

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	
Τάξη/Βαθμίδα:	Α' Γυμνασίου
Γνωστικό αντικείμενο:	Νέα Ελληνική Γλώσσα

1. Αν περιγράψατε έναν χώρο, τα αντικείμενα και τα πρόσωπα που υπάρχουν σε αυτόν, ποιες λέξεις θα χρησιμοποιούσατε περισσότερο τα επίθετα ή τα επιρρήματα;
2. Επιλέξτε από το **Γενικό Σ.Κ.** το υποσύνολο κειμένων

Μέσο Δημοσίευσης	ΒΙΒΛΙΟ
Κειμενικό είδος	Λογοτεχνία
Ειδικότερο κειμενικό είδος	Όλα
Θέμα	Όλα
Ειδικότερο θέμα	Λογοτεχνία
Εκδότης / Πηγή κειμένου	Όλα
Συγγραφέας	Όλα
Ημερομηνία	Όλα

Ας επιβεβαιώσουμε την υπόθεσή μας ότι σε μια περιγραφή θα υπάρχουν πολλά επίθετα. Αναζητήστε στο παραπάνω υποσύνολο κειμένων προτάσεις που έχουν 3 τουλάχιστον επίθετα, ως εξής:

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι οσοσδήποτε λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι οσοσδήποτε λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα		Λήμμα		Λήμμα			
Μέρος του λόγου	Επίθετο	Μέρος του λόγου	Επίθετο	Μέρος του λόγου	Επίθετο		

Επιλογές		Συμφραστικοί πίνακες	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	✓	Χαρακτήρες πριν	
Na μη ληφθεί υπόψη ο τόνος		Χαρακτήρες μετά	
Αριθμός προτάσεων	50	Στοιχίση ως προς το [] κριτήριο	

3. Διαβάστε προσεκτικά τουλάχιστον τις 5 πρώτες από τις προτάσεις των αποτελεσμάτων και ανακτήστε το εκτενέστερο τμήμα του κειμένου από το οποίο αυτές προέρχονται, πατώντας στον αντίστοιχο αριθμό κάθε πρότασης. Τι διαπιστώνετε; Τα κείμενα στα οποία βρήκατε πλήθος επιθέτων αφορούν στην περιγραφή ή την αφήγηση;

A.1.2. Η δομή της ονοματικής φράσης

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	
Τάξη/Βαθμίδα:	Α΄ Γυμνασίου
Γνωστικό αντικείμενο:	Νέα Ελληνική Γλώσσα

1. Στα παρακάτω παραδείγματα υπογραμμίστε τις 2 λέξεις που προηγούνται του κόκκινου ουσιαστικού και τις 2 λέξεις που έπονται.

Η κύρια **μνήμη** RAM μπορεί να φθάσει μέχρι τα
 Η **θέση** της όμως είναι δυσμενής γιατί έχει
Διαδικασία διαβάσματος
Απάντηση
 η **Εγγραφή** καινούριου μηνύματος
 Βασικές **εντολές** / προγράμματα INTERNET
 gopher Βοηθητικό **πρόγραμμα** σύνδεσης με άλλα συστήματα
 Βασικές **εντολές**
 mput Πολλαπλό **ανέβασμα** αρχείων
 Το στρατιωτικό **αεροδρόμιο** της Λαμίας φιλοξένησε τον τρίτο
 Η κατηγορία Β αποδείχτηκε πάλι εσωτερική **υπόθεση** των αναβατών αγώνων ταχύτητας.
 Ο **νικητής** του προηγούμενου αγώνα Δ. Κρέκης
 Ο προσκεκλημένος **Ιταλός** που έχει κατ' επανάληψη
 χορταστικό σκορ που θα ήθελαν οι λιγοστοί **φιλάθλοι** στις εξέδρες του ΣΕΦ.
 Οι 16 **πόντοι** της τελικής διαφοράς (84-68)

2. Γράψτε κάτω από κάθε παράδειγμα την γραμματική κατηγορία των λέξεων που υπάρχουν πριν από το ουσιαστικό και των λέξεων που βρίσκονται μετά από αυτό.

Λέξη -2	Λέξη -1	Ουσιαστικό	Λέξη +1	Λέξη +2
		Ουσιαστικό		
		Ουσιαστικό		
		Ουσιαστικό		
		Ουσιαστικό		
		Ουσιαστικό		
		Ουσιαστικό		
		Ουσιαστικό		
		Ουσιαστικό		
		Ουσιαστικό		
		Ουσιαστικό		
		Ουσιαστικό		
		Ουσιαστικό		
		Ουσιαστικό		
		Ουσιαστικό		
		Ουσιαστικό		
		Ουσιαστικό		
		Ουσιαστικό		

A.1.3. Παραγωγή ουσιαστικών (1)

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	
Τάξη/Βαθμίδα:	Α΄ Γυμνασίου
Γνωστικό αντικείμενο:	Νέα Ελληνική Γλώσσα

- Χωριστείτε σε 2 ομάδες.
- Κάθε ομάδα να διαλέξει ένα από τα ακόλουθα σύνολα λέξεων και να τα αναζητήσει στο γενικό σώμα κειμένων.

Ομάδα Α: %έας, %είο, %ιέρα, %άκι, %άρα

Ομάδα Β: %ιστής, %ικο, %τήρι, %ίτσα, %αράς

- Μελετήστε τα παραδείγματα που βρήκατε και εργαστείτε όλοι μαζί για να αντιστοιχίσετε στον ακόλουθο πίνακα τη στήλη Α με τη στήλη Β.

A	B
Με την κατάληξη	Σχηματίζονται ουσιαστικά που δηλώνουν
1. -έας	A) Πρόσωπο ή επάγγελμα
2. -είο	
3. -ιέρα	B) Τόπο
4. -άρα	
5. -άκι	Γ) Όργανο ή σκεύος
6. -ιστής	
7. -ικο	Δ) Μεγέθυνση
8. -τήρι	
9. -ίτσα	E) Υποκορισμό
10. -αράς	

- Γράψτε προτάσεις, χρησιμοποιώντας μία ή περισσότερες λέξεις που σχηματίζονται με τις παραπάνω καταλήξεις.

A.1.4. Η ρηματική φράση: πλήρη και συνδυετικά ρήματα

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	
Τάξη/Βαθμίδα:	Α΄ Γυμνασίου
Γνωστικό αντικείμενο:	Νέα Ελληνική Γλώσσα

1. Αναζητήστε στο γενικό σώμα κειμένων ρήματα που ακολουθούνται από ένα επίθετο ή ένα ουσιαστικό, με τα εξής κριτήρια αναζήτησης:

1^η αναζήτηση:

Πρώτο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα			Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου	Ρήμα		Μέρος του λόγου	Επίθετο		Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόπος	
Αριθμός προτάσεων	50

✓ Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	50
Χαρακτήρες μετά	50
Στοιχίση ως προς το [1ο] κριτήριο	

2^η αναζήτηση:

Πρώτο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα			Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου	Ρήμα		Μέρος του λόγου	Ουσιαστικό		Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόπος	
Αριθμός προτάσεων	50

✓ Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	50
Χαρακτήρες μετά	50
Στοιχίση ως προς το [1ο] κριτήριο	

2. Από τα αποτελέσματα των δύο προηγούμενων αναζητήσεων επιλέξτε τις προτάσεις στις οποίες το ρήμα είναι συνδυετικό. Θυμηθείτε: το συνδυετικό ρήμα συνδέει το υποκείμενό του με μια ιδιότητα. Εκτός από τα ρήματα **είμαι** και **γίνομαι** υπάρχουν και άλλα που λειτουργούν ως συνδυετικά. Ποια είναι;

3. Ανοίξτε στους υπολογιστές σας τον επεξεργαστή κειμένου (Word) και δημιουργήστε ένα νέο έγγραφο. Αποθηκεύστε το στις δισκέτες σας με το όνομα Συνδετικά ρήματα.doc). Δημιουργήστε έναν πίνακα με 2 στήλες και γραμμές τόσες όσες οι προτάσεις με συνδετικά ρήματα που εντοπίσατε στις αναζητήσεις.
4. Συμπληρώστε τον πίνακα: Στην πρώτη στήλη γράψτε τα συνδετικά ρήματα που βρήκατε και στη δεύτερη τα κατηγορούμενά τους.

A.1.5. Παραγωγή ρημάτων

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	
Τάξη/Βαθμίδα:	Α΄ Γυμνασίου
Γνωστικό αντικείμενο:	Νέα Ελληνική Γλώσσα

1. Αναζητήστε στον ΕΘΕΚ τις ακόλουθες λέξεις:

Ομάδα Α: γλεντ%ω, βροντ%ω, ξυλ%ω, βλαστ%ω, κορφ%ω, σταχ%ω

Ομάδα Β: φορο%ω, δοξ%ω, μοιρο%ω, λυσσ%ω, ακτιν%ω, σπινθ%ω

Τα κριτήρια της αναζήτησης θα είναι:

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο			
Λέξη			Λέξη			Λέξη			
Λήμμα	Η αντίστοιχη λέξη		Λήμμα			Λήμμα		Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου		Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	
Na μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	✓
Αριθμός προτάσεων	50

✓	Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν		50
Χαρακτήρες μετά		50
Στοιχισή ως προς το [1ο] κριτήριο		

2. Συμπληρώστε στους πίνακες που ακολουθούν (Πίνακας 1 για την ομάδα Α και πίνακας 2 για την ομάδα Β) τα διαφορετικά ρήματα που βρήκατε για κάθε αναζήτηση. Γράψτε το ρήμα στο 1^ο ενικό πρόσωπο του Ενεστώτα και στη συνέχεια γράψτε την πρωτότυπη λέξη και την παραγωγική κατάληξη από τις οποίες παράγεται το ρήμα, όπως στο παράδειγμα:

Ομάδα Α

Λέξη αναζήτησης	Ρήματα που βρέθηκαν	Ρήμα στο 1 ^ο ενικό	Πρωτότυπη λέξη	Παραγωγική κατάληξη
πετρ%	πετροβόλησαν πέτρωσαν	πετροβολώ πετρώνω	πέτρα	-βολώ -ώνω
γλεντ%				
βροντ%				
ξυλ%				
βλαστ%				

κορφ%				
σταχ%				

Πίνακας 1

Ομάδα Β

Λέξη αναζήτησης	Ρήματα που βρέθηκαν	Ρήμα στο 1 ^ο ενικό	Πρωτότυπη λέξη	Παραγωγική κατάληξη
πετρ%	πετροβόλησαν πέτρωσαν	πετροβολώ πετρώνω	πέτρα	-βολώ -ώνω
φορ%				
δοξ%				
μοιρ%				
λυσσ%				
ακτιν%				
σπινθ%				

Πίνακας 2

3. Γράψτε ένα παράδειγμα για καθένα από τα ρήματα που αναζητήσαμε.

A.1.6. Η γενική ως ετερόπλωτος προσδιορισμός

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	
Τάξη/Βαθμίδα:	Α΄ Γυμνασίου
Γνωστικό αντικείμενο:	Νέα Ελληνική Γλώσσα

1. Χαρακτηρίστε τις γενικές στις παρακάτω προτάσεις:

Διαδικασία διαβάσματος
 Εντολές κατά το **διάβασμα μηνυμάτων**
 gopher Βοηθητικό **πρόγραμμα σύνδεσης** με άλλα συστήματα
 Κατά την **εκτέλεση** μίας **εργασίας**, μπορούμε να τη διακόψουμε
 Το στρατιωτικό **αεροδρόμιο** της **Λαμίας** φιλοξένησε τον τρίτο αγώνα του
 ίας φιλοξένησε τον τρίτο **αγώνα** του **αθλήματος**, που σημείωσε αρκετή
 λόμενη στη γενικότερη **βελτίωση επιδόσεων**, αγωνιζομένων και δι
 ο εμφανίστηκε ο μικρός **αριθμός συμμετοχών** και θεατών. και το παράβολ
 ών και θεατών. και το **παράβολο συμμετοχής** που έφτασε τις 20.000 (!)
 Λόγω επισφαλούς **πυρασφάλειας** του **αεροδρομίου**, ίσως ο προγραμματισμένος
Ασκήσεις ακριβείας

A.1.7. Παραγωγή ουσιαστικών (2)

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	
Τάξη/Βαθμίδα:	Α΄ Γυμνασίου
Γνωστικό αντικείμενο:	Νέα Ελληνική Γλώσσα

1. Επιλέξτε το εξής υποσύνολο κειμένων:

Σώματα κειμένων	Γενικό Σ.Κ.
Μέσο Δημοσίευσης	Εφημερίδα
Κειμενικό είδος	Γνώμη
Ειδικότερο κειμενικό είδος	Όλα
Θέμα	Όλα
Ειδικότερο θέμα	Όλα
Εκδότης / Πηγή κειμένου	Όλα
Συγγραφέας	Όλα
Ημερομηνία	Όλα

2. Αναζητήστε στο επιλεγμένο υποσύνολο λέξεις που αρχίζουν με τα θέματα των ρημάτων: **χορεύω, γράφω, τραγουδώ, εκλέγω** ως εξής:

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι - λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι - λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα	χορευ%, γραφ%, τραγουδ% εκλέκ%		Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές		Συμφραστικοί πίνακες	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	✓	Χαρακτήρες πριν	50
Na μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	✓	Χαρακτήρες μετά	50
Αριθμός προτάσεων	50	Στοιχίση ως προς το [1ο] κριτήριο	

3. Εντοπίστε στις προτάσεις των αποτελεσμάτων ουσιαστικά που παράγονται από τα ρήματα αυτά. Ποιες καταλήξεις προστέθηκαν στο θέμα κάθε ρήματος για να παραχθούν τα ουσιαστικά; Συμπληρώστε τον ακόλουθο πίνακα:

Ρήμα	Θέμα	Παραγωγικές καταλήξεις	Παραγόμενα ουσιαστικά
γράφω	γραφ-		
τραγουδώ	τραγουδ-		
χορεύω	χορευ-		
εκλέγω	εκλέκ-		

Πίνακας 1

4. Συμπληρώστε τα κενά στις παρακάτω προτάσεις με ουσιαστικά παράγωγα ρημάτων:
1. Ο Ισοκράτης δεν ήταν "ρήτορας Αθηναίος", όπως συχνά παρουσιάζεται, μα πολιτικός _____ (στοχάζομαι) παγκόσμιας και διαχρονικής εμβέλειας.
 2. Η Kosmocar, αποκλειστικός _____ (εισάγω) αυτοκινήτων της Volkswagen και της Audi
 3. Παππούς κατηγορείται ως _____ (απάγω) των δύο ανήλικων εγγονών του.
 4. Βρέθηκε νέος _____ (αγοράζω) για την ΑΕΚ:
 5. Ήταν _____ (αγωνίζομαι) και στη ζωή της.
 6. Ο ειδεχθής _____ (φονεύω) με το κράνος σκότωσε πέντε ανθρώπους

A.1.8. Το οριστικό και το αόριστο άρθρο

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	
Τάξη/Βαθμίδα:	A' Γυμνασίου
Γνωστικό αντικείμενο:	Νέα Ελληνική Γλώσσα

1. Επιλέξτε το υποσύνολο κειμένων με τα εξής χαρακτηριστικά.

Σώματα κειμένων	Γενικό Σ.Κ.
Μέσο Δημοσίευσης	Εφημερίδα
Κειμενικό είδος	Λογοτεχνία
Ειδικότερο κειμενικό είδος	Όλα
Θέμα	Όλα
Ειδικότερο θέμα	Όλα
Εκδότης / Πηγή κειμένου	Όλα
Συγγραφέας	Όλα
Ημερομηνία	Όλα

2. Αναζητήστε στον συγκεκριμένο υποσύνολο κειμένων:

Ομάδα Α: Οριστικά άρθρα

Ομάδα Β: Αόριστα άρθρα

3. Επιλέξτε πέντε προτάσεις από τα αποτελέσματα και αντικαταστήστε τα οριστικά άρθρα με αόριστα και αντίστροφα:

.....

.....

.....

.....

.....

A.1.9. Παραγωγή επιθέτων

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	
Τάξη/Βαθμίδα:	Α΄ Γυμνασίου
Γνωστικό αντικείμενο:	Νέα Ελληνική Γλώσσα

1. Αναζητήστε στον ΕΘΕΚ τις ακόλουθες καταλήξεις.

Ομάδα Α: %τικός, %ικός|^%τικός, %ερός, %τέος

Ομάδα Β: %τος, %σιμος, %ιμος, %τήριος

Τα κριτήρια αναζήτησης πρέπει να είναι:

Πρώτο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι - λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι - λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα	Η αντιστοιχη κατάληξη*		Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές		Συμφραστικοί πίνακες	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα		Χαρακτήρες πριν	
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόνος		Χαρακτήρες μετά	
Αριθμός προτάσεων	100	Στοιχίση ως προς το [] κριτήριο	

* Ειδικά για την κατάληξη -ικός το κριτήριο αναζήτησης να είναι: %ικός|^%τικός (ώστε να εξαιρεθούν τα επίθετα σε -τικός που έχουν αναζητηθεί προηγουμένως)

2. Μελετήστε τα παραδείγματα που βρήκατε, επιλέξτε τουλάχιστον ένα για καθεμία κατάληξη που αναζητήσατε και συμπληρώστε τους ακόλουθους πίνακες (πίνακας 1 για την ομάδα Α και πίνακας 2 για την ομάδα Β), όπως στο παράδειγμα:

Ομάδα Α:

Επίθετο	Ρήμα από το οποίο παράγεται
βλαπτικός	βλάπτω

Πίνακας 1

Ομάδα Β:

Επίθετο	Ρήμα από το οποίο παράγεται
βλαπτικός	βλάπτω

Πίνακας 2

3. Διατυπώστε τους γενικούς κανόνες για τη σημασία των επιθέτων που παράγονται από ρήματα με τις παραγωγικές καταλήξεις που αναζητήσατε.

Τα επίθετα που παράγονται με τις παραγωγικές καταλήξεις **-τος** και **-(σ)ιμος** δηλώνουν.....

Τα επίθετα που παράγονται με την παραγωγική κατάληξη **-τέος** δηλώνουν.....

4. Χρησιμοποιώντας 5 από τις προτάσεις (όποιες θέλετε) που βρήκατε με τις αναζητήσεις σας στον ΕΘΕΚ δημιουργήστε μια άσκηση συμπλήρωσης κενών για τους συμμαθητές σας της άλλης ομάδας. Από τις προτάσεις σας θα λείπει το επίθετο που παράγεται από ρήμα και το πρωτότυπο ρήμα θα δίνεται σε παρένθεση, όπως στο παράδειγμα.

_____ πρόγραμμα σύνδεσης με άλλα συστήματα (βοηθώ).

Σωστή απάντηση: βοηθητικό

A.1.10. Οι παρατακτικοί σύνδεσμοι

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ

Τάξη/Βαθμίδα:	Α΄ Γυμνασίου
Γνωστικό αντικείμενο:	Νέα Ελληνική Γλώσσα

1. Αναζητήστε στον ΕΘΕΚ όλες τις λέξεις με γραμματικό χαρακτηρισμό 'Παρατακτικός σύνδεσμος'. Επιλέξτε η εμφάνιση των αποτελεσμάτων να έχει τη μορφή συμφραστικού πίνακα.

2. Κάντε μια λίστα των παρατακτικών συνδέσμων που εντοπίσατε.

.....

3. Τι συνδέει ένας παρατακτικός σύνδεσμος; Στον πίνακα που ακολουθεί υπάρχουν ορισμένα από τα αποτελέσματα της αναζήτησης παρατακτικών συνδέσμων στον ΕΘΕΚ. Κάτω από κάθε πρόταση γράψτε τους όρους που συνδέονται παρατακτικά, όπως στο παράδειγμα.

1.	υ GSX-R 1100 (με νίτρο), ξεκίνησε καταπληκτικά	και	σημείωσε τον απόλυτο χρόνο (9.413) της ημέρας,
	Κύρια πρόταση		Κύρια πρόταση
2.	ρα, σ' έναν θλιβερά έρημο χώρο γεμάτο σακούλες	και	άδεια κουτάκια.
3.	ικό τον πολύ κόσμο, που απόλαυσε ένα πρωτότυπο	και	παράτολμο θέαμα από τους Έλληνες και τον Ιταλό
4.	γιατί μπορεί να προκαλέσουν προβλήματα	ή	να μην διαβάζονται.
5.	Καρδιοχτύπησε	αλλά	τα κατάφερε
6.	"Πραγματικά, παίξαμε καλύτερα απ' όσο νομίζαμε	και	περιμέναμε.

Πίνακας 1

4. Στο κείμενο που ακολουθεί υπογραμμίστε τους παρατακτικούς συνδέσμους:

Η φύση στις αίθουσες τέχνης

Μπορεί η φύση ν' ανακατασκευαστεί, να "πακεταριστεί", να τοποθετηθεί σε μια γκαλερί;

Μετά από έτη και έτη καλλιτεχνικής δραστηριότητας, όπου η φύση βρισκόταν παρούσα στον μουσαμά, με τη συνδρομή του χεριού και της παλέτας του ζωγράφου, ο οποίος την αναπαριστούσε, είτε μέσα στο εργαστήριό του, είτε έξω στον ανοιχτό χώρο, όπως δίδαξαν οι επαναστάτες ιμπρεσιονιστές το πάλαι ποτέ, στα χρόνια μας είναι και πάλι έντονα παρούσα.

Η εικόνα του χώματος, αλλά και το ίδιο το χρώμα, το φύλλωμα, το ζώο καμιά φορά (θυμηθείτε τα άλογα του Γιάννη Κουνέλλη σε γκαλερί της Ρώμης στη δεκαετία του '60) η ίδια η φύση, μεταλλαγμένη πιθανώς, αλλά υπαρκτή, βρίσκει τρόπους να εισχωρήσει στις αίθουσες τέχνης.

Να φωτιστεί μηχανικά και να υπάρξει, χάριν των ευρημάτων και των εφευρημάτων των χρόνων της πρωτοπορίας του '60, που ανακυκλώνεται στις μέρες μας με πολλούς και ποικίλους τρόπους.

Φύση είναι, ουσιαστικά, η εγκατάσταση ενός θερμοκηπίου, από μερικούς Ισραηλίτες καλλιτέχνες στους Κήπους της Βενετίας πριν από έξι χρόνια, φύση σημαίνει, την προσπάθεια ενός νεαρού Αμερικανού καλλιτέχνη να "φυτέψει" μια φακή στο σκάσιμο του σοβά στον τοίχο μας πάλλευκης νεοϋορκέζικης γκαλερί.

Τη φύση λατρεύουν στα τελετουργικά τους οι καλλιτέχνες της "land art" και τη φύση ανακατασκευάζουν οι προηγμένοι γραφίστες στους υπολογιστές τους.

Ανάγκη διαφυγής, ρομαντισμός με όσα μέσα διαθέτει το τέλος του αιώνα μας, αδιέξοδο που οδηγεί σε ένα νέο πανθεισμό;

Και ενώ ο Δημήτρης Τζαμουράνης ειρωνεύεται τη φύση και τον άνθρωπο του πολιτισμού μας (Ιλεάνα Τούντα) στην έκθεσή του, "Programming of sensation", παίρνοντας αφορμή από τα επικοινωνιακά μέσα που μεταχειρίζονται και την φύση, άλλοι καλλιτέχνες προσεγγίζουν εξ ολοκλήρου το θέμα.

Οι δύο ενδιαφέρουσες φωτογραφίες μιας κάποιας αναχώρησης ή ενός ταξιδιού και ο κατασκευασμένος σταθμός, θα ήταν μια ξεκάθαρη θέση στη διαπραγμάτευση, ενημέρωση-πληροφορία με φόντο τη φύση, αν ο καλλιτέχνης δεν βιαζόταν να πει κι άλλα πολλά, καταλήγοντας στην αμηχανία και την ασάφεια.

A.1.11. Οι υποτακτικοί σύνδεσμοι

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	
Τάξη/Βαθμίδα:	Α΄ Γυμνασίου
Γνωστικό αντικείμενο:	Νέα Ελληνική Γλώσσα

1. Αναζητήστε στον ΕΘΕΚ όλες τις λέξεις με γραμματικό χαρακτηρισμό 'Υποτακτικός σύνδεσμος'. Επιλέξτε η εμφάνιση των αποτελεσμάτων να έχει τη μορφή συμφραστικού πίνακα.

2. Κάντε μια λίστα των υποτακτικών συνδέσμων που εντοπίσατε.

.....

3. Τι συνδέει ένας υποτακτικός σύνδεσμος; Στον πίνακα που ακολουθεί υπάρχουν ορισμένα από τα αποτελέσματα της αναζήτησης υποτακτικών συνδέσμων στον ΕΘΕΚ. Δίπλα σε κάθε πρόταση γράψτε πώς λειτουργεί η εξαρτημένη πρόταση σε σχέση με την πρόταση από την οποία εξαρτάται, όπως στο παράδειγμα.

			Λειτουργεί ως
1	Εμείς δεν απογοητευόμαστε, γιατί ξέρουμε	ότι	η επόμενη χρονιά κρύβει περισσότερες ευκαιρίες
2	Ευρώπης", είπε ο προπονητής της Μπαρτσελόνα,	όταν	τον προκάλεσαμε να μιλήσει για τον Ολυμπιακό.
3	ό τον ιταλικό Τύπο, και μοιάζει πολύ αληθινή	γιατί	συνοδεύεται από την πληροφορία ότι ο Σαρηγιαννίδη
4	να προκριθεί στην Ευρωλίγκα), και φαίνεται	πως	δεν έχει μέλλον στην πάλαι ποτέ κυρίαρχη
5	αγώνα, από την πλευρά του Απόλλωνα δεν ξέρουμε	αν	έχουν κάποια βάση, αλλά αν για κάτι πρέπει να
6	" Όλη την αλήθεια δεν θα τη μάθουμε,	αφού	ο Ίβκοβιτς αρνήθηκε τα... περί γραβάτας και είπε
7	ε τον Απόλλωνα διά περιπάτου με 95-69, απλά	επειδή	δεν μπορούσε να γίνει αλλιώς!

Πίνακας 1

4. Προσέξτε σε ποιες περιπτώσεις υπάρχει κόμμα πριν από μια δευτερεύουσα πρόταση / υποτακτικό σύνδεσμο. Μπορείτε να διατυπώσετε έναν γενικό κανόνα σχετικά με το πότε χωρίζουμε με κόμμα την δευτερεύουσα πρόταση από την πρόταση εξάρτησης;

Βάζουμε κόμμα, όταν η δευτερεύουσα πρόταση λειτουργεί ως της πρότασης εξάρτησης.

5. Στα παραδείγματα που ακολουθούν να υπογραμμίσετε τους συνδέσµους που συνδέουν προτάσεις και να σημειώσετε δίπλα το είδος της σύνδεσης (παρατακτική / υποτακτική):

	Είδος σύνδεσης
1 Αφού γράψετε mail, μπορείτε να τα διαβάσετε δίνοντας τον αριθμό του μηνύματος.	
2 ...καλό είναι να μην χρησιμοποιούνται, γιατί μπορεί να προκαλέσουν προβλήματα.	
3 Η θέση της είναι δυσμενής γιατί έχει την υψηλότερη τιμή στην κατηγορία της.	
4 Προσωπικά πιστεύω ότι το θέμα αυτό δεν είναι ασήμαντο...	
5 ...το θέμα αυτό δεν είναι ασήμαντο και θα σηματοδοτήσει την εμφάνιση και άλλων περιεργων φαινομένων.	
6 Καρδιοχτύπησε, αλλά τα κατάφερε	

A.1.12. Κύριες και δευτερεύουσες προτάσεις

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	
Τάξη/Βαθμίδα:	Α΄ Γυμνασίου
Γνωστικό αντικείμενο:	Νέα Ελληνική Γλώσσα

1. Σας δίνονται 10 περίοδοι - αποτελέσματα από μια αναζήτηση στα σώματα κειμένων του ΕΘΕΚ. Υπογραμμίστε σε κάθε περίοδο όλες τις δευτερεύουσες προτάσεις και χαρακτηρίστε τις.

ΟΜΑΔΑ 1

1. Ποιες δραστηριότητες σας βοήθησαν περισσότερο να κατακτήσετε το ρόλο που παίζετε;
2. Οι θεατές θα ευχαριστηθούν και θα συγκινηθούν, γιατί θα διαπιστώσουν ότι μια ομάδα δημιούργησε το θέαμα που απολαμβάνουν.
3. Οι δυνατότητες είναι ποικίλες: χρήση ηχογόνων μέσων, βότσαλα που κροταλίζουν, μπαγκέτες που χτυπούν η μια με την άλλη, καμπανάκια ή άλλα μέσα που οι ίδιοι θα ανακαλύψουμε αναζητώντας τον κατάλληλο ήχο (ένταση, ποιότητα κτλ.).
4. Πώς διηγηθήκαμε στις λύσεις που επιλέξαμε;
5. Αν δεχτούμε, όμως, τη θέση ότι δεν μπορεί να υπάρξει ουσιαστική ανάπτυξη αναλυτικών προγραμμάτων χωρίς την ανάπτυξη των εκπαιδευτικών, θα πρέπει να υποβοηθηθεί μια κίνηση που να στοχεύει στην προσωπική και στην κοινωνική αλλαγή και ανάπτυξη με τον καταλυτικό ρόλο του εκπαιδευτικού ως συμβούλου, επικοινωνού και ερευνητή.
6. Ολοκληρώνοντας τη δραστηριότητα: Βεβαιωθείτε ότι οι μαθητές έχουν εξοικειωθεί αρκετά με τις πηγές πληροφόρησης που προτείνονται και με την αξιοποίησή τους.
7. Να αναπτύξει ο μαθητής την ικανότητα να διασταυρώνει πληροφορίες, όταν αυτές συλλέγονται με διαφορετικούς τρόπους.
8. Τονίστε τους ότι συμπληρώνουν μόνο τη στήλη του πίνακα που τους εκφράζει και ότι πρέπει να δώσουν έμφαση στη δικαιολόγηση των απαντήσεών τους συμπεριλαμβανομένης και της απάντησης «δεν ξέρω», «δεν το έχω σκεφτεί» κτλ.
9. Με μια διαφορετική θεώρηση ή διατύπωση, οι παραπάνω λειτουργίες μπορούν να αναδιατυπωθούν έτσι ώστε να αποτελέσουν τους γενικούς σκοπούς του θεσμού αυτού.
10. Στις υποσημειώσεις του κειμένου σας να παραπέμψετε, εφόσον χρειάζεται, στα βιβλία που χρησιμοποιήσατε.

ΟΜΑΔΑ 2

- 1 Κλείστε το μάθημα έτσι όπως τελειώνει το περιεχόμενό του: «Να θυμάσαι ότι» και καλό είναι να επιμείνετε στο μήνυμα που μεταδίδει αυτό.
- 2 Να συγκρίνετε τις σημειώσεις που κρατήσατε με αυτές που παραθέτουμε ενδεικτικά παρακάτω.
- 3 Όταν ένα παιδί δυσκολεύεται να μιλήσει, να εκφραστεί, μην το πιέσετε δείξτε του ότι καταλαβαίνετε τη δυσκολία του.
- 4 Για να ξαναγυρίσουμε στο προηγούμενο παράδειγμα (2), όλοι θα δεχτούμε ανεπιφύλαχτα την πληροφορία ότι η Κόλινς έγινε η πρώτη γυναίκα κυβερνήτης διαστημοπλοίου, ενώ δε θα συμφωνήσουμε όλοι με το επιδοκιμαστικό σχόλιο του δημοσιογράφου ούτε θα συμεριστούμε τη θέση που παίρνει στο ζήτημα της ισότητας των δύο φύλων.
- 5 Φανταστήκαμε, δηλαδή, ότι τα μόρια συνδέονται μεταξύ τους με ελατήρια.
- 6 Φανταστήκαμε ότι η ύλη αποτελείται από μικροσκοπικά σωματίδια, τα μόρια, τα οποία κινούνται συνεχώς.
- 7 Ένα σιδερένιο καρφί μαγνητίζεται όταν πλησιάσουμε σ' αυτό έναν μαγνήτη.
- 8 Αναρωτηθήκατε γιατί το καπάκι έχει σφηνώσει στο στόμιο του βάζου;
- 9 Φανταζόμαστε ότι κάθε αέριο αποτελείται από μικροσκοπικά σωματίδια τα οποία κινούνται συνεχώς και ελεύθερα προς κάθε κατεύθυνση κατακλύζοντας το χώρο που τους διατίθεται.
- 10 Αν κάνει κρύο, ντυθείτε χοντρά, αν κάνει ζέστη θέστε σε λειτουργία τον ανεμιστήρα, και ας ταξιδέψουμε μαζί στον κόσμο της θερμότητας.

ΟΜΑΔΑ 3

- 1 Αν κάνει κρύο, ντυθείτε χοντρά, αν κάνει ζέστη θέστε σε λειτουργία τον ανεμιστήρα, και ας ταξιδέψουμε μαζί στον κόσμο της θερμότητας.
- 2 Να έχεις την ικανοποίηση ότι κατανοείς διαδικασίες που συμβαίνουν καθημερινά γύρω σου, να προβλέπεις αποτελέσματα και να λύνεις πρακτικά προβλήματα.
- 3 Διδασκόμαστε τη Φυσική επειδή θέλουμε να γνωρίσουμε τη φύση αλλά και τον ανθρώπινο πολιτισμό και να συμβάλλουμε στην παραπέρα ανάπτυξή του.
- 4 Διδασκόμαστε τη Φυσική επειδή θέλουμε να γνωρίσουμε τη φύση αλλά και τον ανθρώπινο πολιτισμό και να συμβάλλουμε στην παραπέρα ανάπτυξή του.
- 5 Αργότερα καταλάβαμε ότι είμαστε μάρτυρες της πιο εντυπωσιακής απεικόνισης των ηλεκτρονίων.
- 6 Ο Μ. Crommie ερευνητής της IBM παρατηρώντας με STM τα άτομα μιας χάλκινης επιφάνειας έγραψε: «...παρα το γεγονός ότι όλοι είμαστε θιασώτες της κυματικής θεωρίας του ηλεκτρονίου, μόλις αντικρίσαμε τόσα κύματα στην επιφάνεια του χαλκού, πιστέψαμε ότι το μηχάνημα χάλασε.
- 7 Σ' αυτή την κατεύθυνση κινήθηκαν και τα βραβεία Νόμπελ φυσικής και χημείας 1998 που απονεμήθηκαν σε ανθρώπους που βοήθησαν την επιστήμη να διεισδύσει ακόμα περισσότερο στη συμπεριφορά των απειροελάχιστων σωματιδίων της ύλης, των ηλεκτρονίων.
- 8 Το οξύ Α εξουδετερώνεται με υδροξείδιο του νατρίου, και το άλας που παράγεται πυρώνεται με νατράσβεστο, οπότε παράγεται αέριο Γ.

- 9 Όταν χρειαστούμε το ψυχρό επίθεμα, σπάμε τη μεμβράνη που χωρίζει το νιτρικό αμμώνιο από το νερό, οπότε το νιτρικό αμμώνιο αρχίζει να διαλύεται στο νερό.
- 10 «Κοιμήσου, που να σε χαρεί, ο νιος που θα σε πάρει».

ΟΜΑΔΑ 4

- 1 «Μ' έκαψες, που να καείς σαν το κεράκι της Λαμπρής».
- 2 Να ξαναγράψετε την είδηση που προηγείται, τοποθετώντας στο συνταγματικό άξονα πρώτο το ονοματικό σύνολο (ΟΣ) που αποτελεί το υποκείμενο της πρότασης και ύστερα το ρηματικό σύνολο (ΡΣ).
- 3 Να ξαναγράψετε την είδηση που προηγείται, τοποθετώντας στο συνταγματικό άξονα πρώτο το ονοματικό σύνολο (ΟΣ) που αποτελεί το υποκείμενο της πρότασης και ύστερα το ρηματικό σύνολο (ΡΣ).
- 4 Και να μας πληρώσετε και να μη μας πληρώσετε τώρα, εμείς θα σας εξυπηρετήσουμε!
- 5 Πιστεύετε ότι οι ποικίλες μορφές τηλεπικοινωνίας σήμερα φέρνουν κοντά τους ανθρώπους ή τους αποξενώνουν, επειδή εμποδίζουν την άμεση προσωπική επαφή;
- 6 Κάποιοι παραδέχτηκαν ότι αγνοούσαν το θέμα.
- 7 Υποθέστε ότι βρισκόσασταν στην επίδειξη που έγινε για τον Αίσωπο.
- 8 Ανακαλύπτω σημαίνει πληροφορούμαι κάτι που δεν το γνώριζα ή καταλήγω σε κάποιο συμπέρασμα ύστερα από σκέψη, από αναζητήσεις ή συμπτωματικά.
- 9 Εφεύρεση σημαίνει να μηχανεύεσαι κάτι καινούριο ή να βελτιώνεις κάτι που υπάρχει.
- 10 Από την 26η εβδομάδα καταπίνει και ουρεί, ενώ σταδιακά αναπτύσσει όλες τις λειτουργίες που θα του επιτρέψουν να ζήσει μόνο του, έξω από το σώμα της μητέρας.

ΟΜΑΔΑ 5

- 1 Μεταδίδεται, όταν τα άτομα που πάσχουν από την ενεργό μορφή της βήχουν, γελάσουν ή φτερνιστούν, οπότε μεταφέρονται στον αέρα μικροσκοπικά σταγονίδια γεμάτα με το βακτήριο που προκαλεί τη φυματίωση.
- 2 Δε χαϊδεύουμε κάποιο ζώο, αν δεν μπορούμε αμέσως μετά να πλύνουμε τα χέρια μας.
- 3 Κατά την αναπνοή από τη μύτη ο αέρας υγραίνεται και φιλτράρεται, καθώς μικρές τριχούλες συγκρατούν σκόνη και άλλα μικροσκοπικά σωματίδια.
- 4 Στα οικοσυστήματα υπάρχουν μηχανισμοί με τους οποίους εξισορροπούνται οι διαταραχές που προκαλούνται.
- 5 Κάποιοι από μας και μόνο στο άκουσμα της λέξης νυχτερίδα τρομάζουν, γιατί τη θεωρούν πλάσμα πονηρό, επιθετικό και βλαβερό.
- 6 Όταν επισκεφτείς μια ακτή και παρατηρήσεις ένα κέλυφος σαλιγκαριού να κινείται στην άμμο, μην εκπλαγείς αν διαπιστώσεις ότι μέσα κατοικεί ένας κάβουρας!

- 7 Όταν επισκεφτείς μια ακτή και παρατηρήσεις ένα κέλυφος σαλιγκαριού να κινείται στην άμμο, μην εκπλαγείς αν διαπιστώσεις ότι μέσα κατοικεί ένας κάβουρας!
- 8 Αντίθετα, όταν συναντήσουν έναν αποκλίνοντα φακό, απλώνουν, όπως λέμε διαφορετικά αποκλίνουν.
- 9 Αντίθετα, όταν συναντήσουν έναν αποκλίνοντα φακό, απλώνουν, όπως λέμε διαφορετικά αποκλίνουν.
- 10 Ανασήκωσε το πλαίσιο που έκοψες και δίπλωσέ το ελαφρά προς τα πίσω.

A.2. Νεοελληνική Λογοτεχνία

A.2.1. Ταξιδιωτική λογοτεχνία

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	
Τάξη/Βαθμίδα:	A' & B' Γυμνασίου
Γνωστικό αντικείμενο:	Νεοελληνική Λογοτεχνία

1. Επιλέξτε το υποσύνολο κειμένων:

Σώματα κειμένων	Σ.Κ. σχολικών βιβλίων
Τάξη	Όλες
Γνωστικό αντικείμενο	Γεωγραφία

Αναζητήστε στο επιλεγμένο υποσύνολο το λήμμα **κλίμα** ως εξής:

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι - λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι - λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα	κλίμα		Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές		Συμφραστικοί πίνακες	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	✓	Χαρακτήρες πριν	
Na μη ληφθεί υπόψη ο τόνος		Χαρακτήρες μετά	
Αριθμός προτάσεων	50	Στοίχιση ως προς το [1o] κριτήριο	

- Μελετήστε τα αποτελέσματα της αναζήτησης, εντοπίστε και καταγράψτε τα επίθετα που προσδιορίζουν το ουσιαστικό **κλίμα**.
- Συγκρίνετε τα επίθετα αυτά με τα επίθετα που χρησιμοποιεί ο Καζαντζάκης για να περιγράψει το κλίμα στην πρόταση: **«...υγρό, βροχερό, όχι πολύ ζεστό, όχι πολύ παγωμένο, άστατο, θανατερό στους ντελικάτους, τονωτικό στους δυνατούς.»**
- Βρείτε τώρα στο βιβλίο της Γεωγραφίας αναφορές στους κατοίκους της Αγγλίας. Αναζητήστε:

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι οσοδήποτε λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι - λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα	λαός κάτοικος		Λήμμα	Αγγλία Βρετανία		Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές		Συμφραστικοί πίνακες	

Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	✓
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόπος	
Αριθμός προτάσεων	50

Χαρακτήρες πριν	
Χαρακτήρες μετά	
Στοίχιση ως προς το [1o] κριτήριο	

5. Προσέξτε ότι σε ολόκληρο το υποσύνολο του σώματος κειμένων που αφορά στη Γεωγραφία υπάρχει μια αναφορά στους κατοίκους της χώρας και μάλιστα αριθμητική, ενώ και τα δύο αποσπάσματα από το έργο του Καζαντζάκη στο σχολικό βιβλίο («Εγγλέζικα ακρογιάλια» και «Δίπλωμα ανθρώπου») αφιερώνονται κυρίως στην παρουσίαση του λαού της Αγγλίας. Πώς εξηγείται αυτό το γεγονός;

A.3. Αρχαία Ελληνική Γλώσσα

A.3.1. Λέξεις που παράγονται από αρχαία θέματα

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	
Τάξη/Βαθμίδα:	Α΄ Γυμνασίου
Γνωστικό αντικείμενο:	Αρχαία Ελληνική Γλώσσα

Διαγωνισμός παραγώγων και συνθέτων!

Σας δίνονται τα εξής ρήματα της Αρχαίας Ελληνικής:

Ρήμα	Θέματα
βάλλω	βάλ-, βολ-, βελ-, βλη-
λείπω	λειπ-, λιπ-, λοιπ-
στέλλω	στέλ-, στολ-, στείλ-, σταλ-

Χωριστείτε σε τρεις ομάδες. Κάθε ομάδα να επιλέξει ένα από τα παραπάνω ρήματα. Χρησιμοποιήστε τον ΕΘΕΚ και εντοπίστε στα σώματα κειμένων λέξης της νέας Ελληνικής που είναι παράγωγα ή σύνθετα των παραπάνω ρημάτων. Δεν σας δίνονται κριτήρια και επιλογές για τις αναζητήσεις σας. Πρέπει να τα σκεφτείτε μόνοι σας.

Νικήτρια είναι η ομάδα που θα εντοπίσει τα περισσότερα σύνθετα και παράγωγα!
Καλή επιτυχία!

A.4. Αρχαία Ελληνική Γραμματεία

A.4.1. Ύβρις – νέμεσις – τίσις

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	
Τάξη/Βαθμίδα:	A΄ Γυμνασίου
Γνωστικό αντικείμενο:	Αρχαία Ελληνική Γραμματεία (Οδύσσεια)

1. Αναζητήστε στο σώμα κειμένων τη λέξη **ύβρη** με τα εξής κριτήρια:

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι - λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι - λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα	ύβρη		Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	
Na μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	50

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	
Χαρακτήρες μετά	
Στοίχιση ως προς το [] κριτήριο	

2. α) Σε ποιον αριθμό χρησιμοποιείται περισσότερο η λέξη στα Νέα Ελληνικά; Ποια η σημασία της;
 β) Παρατηρήστε τις προτάσεις στις οποίες η λέξη **ύβρη** είναι στον ενικό αριθμό. Γιατί πιστεύετε ότι σε αυτές τις περιπτώσεις η λέξη χρησιμοποιείται με την αρχαιοελληνική της κατάληξη (ύβρις αντί για ύβρη);

3. Αναζητήστε τώρα τη λέξη **νέμεση** ως εξής:

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι - λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι - λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα	νέμεση		Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	
Na μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	50

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	
Χαρακτήρες μετά	
Στοίχιση ως προς το [] κριτήριο	

4. Σε ποιες από τις προτάσεις των αποτελεσμάτων η λέξη **νέμεση** χρησιμοποιείται με την ίδια σημασία που έχει στο σχήμα ύβρις-νέμεσις-τίσις.

5. Σε ένα από τα αποτελέσματα διαβάζουμε:

Όπως γνωρίζω ο ίδιος, η ισορροπία στο περιβάλλον, τα φυτά και τους έμβιους οργανισμούς, τα εδάφη και τα νερά της Γης, χρειάστηκε εκατομμύρια χρόνια να αποκατασταθεί· και κάθε διαταραχή της - αυτό φαίνεται ήδη - φέρνει κοντύτερα την απειλή και τη Νέμεση.

Τι εννοεί ο συγγραφέας της πρότασης με τη λέξη Νέμεση; Πώς η νέμεσις των θεών της Οδύσσειας συσχετίζεται με τη Νέμεση της φύσης;

6. Αναζητήστε παράγωγα του ρήματος **τίω** στα Νέα Ελληνικά, ως εξής:

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι - λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι - λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα	%τίω		Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	
Na μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	50

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	
Χαρακτήρες μετά	
Στοιχίση ως προς το [] κριτήριο	

7. Τι σημαίνουν τα ρήματα **εκτίω** και **αποτίω**; Ποια ουσιαστικά παράγονται από αυτά. Σχηματίστε προτάσεις χρησιμοποιώντας τα παραπάνω.

Β' Γυμνασίου

Β.1. Νέα Ελληνική Γλώσσα

Β.1.1. Λέξεις με αχώριστα μόρια

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	
Τάξη/Βαθμίδα:	Β' Γυμνασίου
Γνωστικό αντικείμενο:	Νέα Ελληνική Γλώσσα

Διαγωνισμός παραγώγων και συνθέτων!

Χωριστείτε σε ομάδες των 2 ατόμων.

Κάθε ομάδα πρέπει να σκεφτεί τι αναζητήσεις θα κάνει στα σώματα κειμένων του ΕΘΕΚ, ώστε να βρει λέξεις με ένα αχώριστο μόριο που της έτυχε σε κλήρωση.

Επιλέξτε ένα παράδειγμα από τα αποτελέσματα για κάθε λέξη με αχώριστο μόριο που εντοπίζετε. Αντιγράψτε τα επιλεγμένα παραδείγματα σε ένα αρχείο κειμένου που θα δημιουργήσετε στον Επεξεργαστή Κειμένου.

Νικήτρια ομάδα θα είναι αυτή που θα εντοπίσει τα περισσότερα σύνθετα μέσα σε 15 λεπτά.

B.1.2. Το α' συνθετικό

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	
Τάξη/Βαθμίδα:	Β' Γυμνασίου
Γνωστικό αντικείμενο:	Νέα Ελληνική Γλώσσα

1. Αναζητήστε στον ΕΘΕΚ λέξεις σύνθετες που λήγουν σε:

Α' Ομάδα: -γραφία, -βολή, -λαμβάνω

Β' Ομάδα: -ψυχος, -πολη, -σπιτο

σύμφωνα με τα εξής κριτήρια αναζήτησης:

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι - λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι - λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα	%γραφία %βολή %λαμβάνω %ψυχος %πολη %σπιτο		Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	
Na μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	✓
Αριθμός προτάσεων	500

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	
Χαρακτήρες μετά	
Στοιχίση ως προς το [] κριτήριο	

2. Καταγράψτε όλες τις διαφορετικές σύνθετες λέξεις που εντοπίζετε και συμπληρώστε τον ακόλουθο πίνακα, συμπληρώνοντας την αντίστοιχη στήλη με το α' συνθετικό της, όπως στο παράδειγμα:

Λέξη	α' συνθετικό						
	ουσιαστικό	επίθετο	αριθμητικό	ρήμα	επίρρημα	πρόθεση	αντωνυμία
δωδεκάχρονος			<i>δώδεκα</i>				

Πίνακας 1

3. Ο καθένας σας χωριστά να επιλέξει 5 από τις σύνθετες λέξεις που εντόπισε η άλλη ομάδα και να σχηματίσει αντίστοιχες προτάσεις.

1.
.....
2.
.....
3.
.....
4.
.....
5.
.....

B.1.3. Τα μεταβατικά ρήματα. Άμεσο και έμμεσο αντικείμενο

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	
Τάξη/Βαθμίδα:	Β΄ Γυμνασίου
Γνωστικό αντικείμενο:	Νέα Ελληνική Γλώσσα

1. Παρακάτω σας δίνονται τα αποτελέσματα μιας αναζήτησης στον ΕΘΕΚ για ρήματα που ακολουθούνται από ουσιαστικό + εμπρόθετο άρθρο (στο / στη). Μελετήστε τα προσεκτικά:

και χρόνο 10.142 δεν **άφησε** κανένα **περιθώριο στον** Χρόνη Παπαδόπουλο με FJ Ιταλός που έχει κατ' επανάληψη **συμμετάσχει** σε **αγώνες στη** χώρα μας, είχε μαζί με άλλο Μετά τη λήξη ο Ιωαννίδης **έδινε εξηγήσεις στους** δημοσιογράφους για μια ομιλία που ηγναϊκός έχει 50% πιθανότητες να **πάρει** τον **τίτλο στο** Παρίσι, όπως επίσης ότι οι διαιτητές τάσεις αυτοκτονίας που **διακατείχαν** τον **πρωταθλητή** Ελλάδας **στο** μεγαλύτερο διάστημα πόντοι της διαφοράς **αποτελούν** το **ισοζύγιο** ανάμεσα **στην** υπεροχή των "ερυθρολεύκων του αντικατάσταση και παράλληλα **έδωσε κουράγιο στην** Ολύμπια. ένα εκπληκτικό πρώτο ημίχρονο, δεν **ξαναπήρε** την **μπάλα στην** επίθεση, με αποτέλεσμα Δεν **δώσαμε δικαίωμα στους** Σλοβένους να ανανεώνουν τις επιθέσεις ύμενος, επειδή ήταν αυτός που **κράτησε** την **ομάδα** όρθια **στο** δύσκολο δεύτερο ημίχρονο, ήρθε ως καλύτερη ομάδα στη Ρώμη, **μπήκε** με **πάθος στο** γήπεδο, και μας κλότσησε τον Ντανέου κόντεψαν να **προκαλέσουν...** **έμφραγμα στον** Ολυμπιακό, τα πάντα κρίθηκαν **Ευχήθηκε** καλή **επιτυχία στον** Ολυμπιακό, αλλά μέχρι εκεί: Ο Τζόρτζεβιτς **έστειλε** τη **Μπαρτσελόνα στον** τελικό **Εύχομαι** καλή **τύχη στην** Μπαρτσελόνα, γιατί της αξίζει το τ κι είναι πολύ λογικό να **δίνει προτεραιότητα στους** "πράσινους" σε αυτή την περίπ με τη σειρά του, θέλει να **συνεχίσει** την **καριέρα** του **στην** Ελλάδα, κι όχι να φύγει στα. Ευρωλίγκα), και φαίνεται πως δεν **έχει μέλλον στην** πάλαι ποτέ κυρίαρχη της Ιταλίας. με το Πεκίνο, με στόχο να **αποκτήσει πρόσβαση στις** αγορές της Κίνας, της νοτιοανατολικ τόσο μεγάλα που δεν θα **άφηναν** κανένα **περιθώριο στον** κεντροδεξιό συνασπισμό να τρεις σε δύο, αλλά δεν **σημείωσαν** καμιά **πρόοδο στο** τι θα γίνει σε χαμηλότερο επίπεδο δημοσιεύτηκαν δύο διακηρύξεις που **έριχναν** νέο **λάδι στη** φωτιά που άναψε η υπόθεση ότι ένας δικηγόρος της εταιρείας της **έφερε** τη **δουλειά**, αλλά **στη** συνέντευξή του ο Μακ Γνωστοί Γάλλοι αρχαιολόγοι **αναφέρθηκαν** στο **έργο** και **στο** ρόλο της ΓΑΣ. μπορέσει μια τέτοια έκθεση να **απεικονίσει** τις **σχέσεις** ανάμεσα **στην** πόλη και την εξοχή, νεαρού Αμερικανού καλλιτέχνη να " **φυτέψει**" μια **φακή στο** σκάσιμο του σοβά στον τοίχο σε δύο εκθέσεις, που επιχειρούν να **έχουν λόγο στο** θέμα φύση. θέμα μιας ζωγραφισμένης γυναίκας, που **κρατά** ένα **μωρό στην** αγκαλιά της. Πάγκαλου, ωστόσο, δεν **διαφεύδουν** την **κινητικότητα στα** ελληνοτουρκικά και μάλλον Λογικό είναι να **επιζητούν** μια **διέξοδο στο** πρόβλημα. του NATO στην κεντρική Ευρώπη **δημιουργεί** παρόμοια **συναισθήματα στη** Μόσχα. στο μαρκάρισμα του Βρύζα, τη... **μετέτρεψε** σε **πέναλτι στο** 89'! Η Ελλάδα, που **γλίτωσε** το **γκολ στο** 77' (σουτ του Καπούτσο, απόκρουση του καταπληκτικής απόδοσης, που **σκόρπισε** έντονο **προβληματισμό στους** ντόπιους και ο κόουτς Αντόνιο Ολιβέιρα **εναποθέτει ελπίδες** ανάκαμψης **στη** συμμετοχή των - απόντων οι Καπούτσο, Ανατολάκης (που **έκανε ντεμπούτο στη** μεγάλη Εθνική, στη θέση τ Λίγους μήνες πριν **είχε** καθιερωθεί **όριο** ηλικίας **στους** μητροπολίτες - πλην και ενώ η πομπή **βρισκόταν** στην **οδό** Όθωνος **στο** Σύνταγμα, ο Δεν ξέρω αν **θυμάστε** ένα **άρθρο** μου **στην** εφημερίδα σας το '76 "Επώνυμοι φυλή χυδαίων νεόπλουτων, **κατάργησε** κάθε **αναστολή στον** αριθισμό και τη θεσιθηρία την manία του κέρδους και **οδηγούν** τον **καταναλωτή στη** ματαιότητα του τίποτα, στον τη βοήθεια φιάλης οξυγόνου **παραβίασαν** το **χρηματοκιβώτιο** μέσα **στο** οποίο υπήρχαν προς τους αστυνομικούς που **έκαναν έφοδο στην** τράπεζα και τελικά κατόρθωσαν ο Δήμος Σκύδρας **εξέδωσε ανακοίνωση, στην** οποία μεταξύ των άλλων Και είναι αυτοί τελικά που θα **εκπροσωπήσουν** την **Ελλάδα στην** 4η Διεθνή Διάσκεψη των

2. Σε ποιες από τις προτάσεις τα ουσιαστικά (με μπλε χρώμα) είναι αντικείμενα των ρημάτων;
3. Σε ποιες από τις προτάσεις οι προθετικές φράσεις που εισάγονται με το στο / στη (πράσινο χρώμα) είναι αντικείμενα των ρημάτων; Μπορείτε να χαρακτηρίσετε τις προθετικές φράσεις στις προτάσεις που δεν λειτουργούν ως έμμεσα αντικείμενα;
4. Κάντε μια λίστα των ρημάτων που συντάσσονται με δύο αντικείμενα, ένα ουσιαστικό σε αιτιατική (άμεσο) και ένα προθετικό σύνολο (έμμεσο).

B.1.4. Μορφές του αντικειμένου

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	
Τάξη/Βαθμίδα:	Β΄ Γυμνασίου
Γνωστικό αντικείμενο:	Νέα Ελληνική Γλώσσα

1. Μελετήστε προσεκτικά τους ακόλουθους συμπραστικούς πίνακες των ρημάτων. Υπογραμμίστε τα αντικείμενα των ρημάτων σε κάθε γραμμή των συμπραστικών πινάκων. Οι αποφάσεις σας θα πρέπει να βρίσκουν σύμφωνα όλα τα μέλη της ομάδας σας. Συζητήστε! Αν σε κάποιες περιπτώσεις δεν υπάρχει ομοφωνία, θέστε το στην κρίση της τάξης.

ΟΜΑΔΑ 1

1	άνθρωπο από το δρόμο, του δίνω ένα πιάτο ρύζι και λίγο ψωμί.
2	Στα ματς τα δίνω όλα.
3	Τους δίνω συγχαρητήρια, τους ευχαριστούμε όλοι ο Σέρβ
4	Δίνω ίσες ευκαιρίες σε όλους να συμμετέχουν
5	ό,τι έχω και ό,τι μπορώ τους δίνω »
1	«Δεν ξέρω τι να πω.
2	Τώρα δεν ξέρω τίποτα».
3	Εγώ δεν ξέρω αν θα το κατάφερα, αλλά ομολογώ ότι θα
4	Π.χ. Ξέρω κάποιο λουλούδι, είπε ο μικρός πρίγκιπας.
5	τόσο καλή αυτή η ιδέα, όμως ξέρω ότι θα μου άρεσε πολύ»
1	«Εικόνα σου είμαι και σου μοιάζω ».
2	Μα, δεν του μοιάζω .
3	Μοιάζω για τέτοιος άνθρωπος;
4	Μοιάζω με κάποιον που έχει αρκετά χρήματα,
5	«Είσαι σίγουρος ότι δεν μοιάζω με σπασικλάκι;

ΟΜΑΔΑ 2

1	βλέπω με τα δικά μου μάτια.
2	οικονομική πολιτική δεν βλέπω να αλλάζει η στάση των διεθνών επενδυτών
3	Το βλέπω πολύ δύσκολα να γίνεται αυτή η μεταγραφή.
4	Τους βλέπω στο καφενείο.
5	βλέπει τα φαινόμενα, εγώ όμως βλέπω την καρδιά»).
1	"Κάτσε, το φέρνω εδώ".
2	Τον παίρνω στο αμάξι μου και τον φέρνω μέχρι το σταθμό κοντά στο σπίτι μου.
3	τη μνήμη μου και να φέρνω μπροστά μας στενές, κουβέντες,
4	Φέρνω όλες τις φάσεις στο μυαλό

- 5 «Παιδιά, **φέρνω** τις τελευταίες δύο.
- 1 δεν την έβρισκες, θα έφευγες χωρίς αυτήν; τον **ρωτώ**.
- 2 περιμένοντας το Μάνο, είχα την ευκαιρία να τον **ρωτώ** διάφορα.
- 3 Το πρώτο που **ρωτώ**, είναι γιατί θέλουν να γίνουν ηθοποιοί.
- 4 εγώ καταλαβαίνω τι του συμβαίνει και δεν το **ρωτώ** καθόλου.
- 5 Δεν ήξερα πολλά για το στρατό και άρχισα να **ρωτώ** κάποια παιδιά.

ΟΜΑΔΑ 3

- 1 αποσπώ μια εικόνα, ηηδάω σε ένα βίντεο, **ακούω** ένα μουσικό κομμάτι
- 2 **Ακούω** λογαριασμούς νεόπλουτων
- 3 την αμερικανική «χωσιά» στο Μακεδονικό, **ακούω** ότι δεν τα πάμε καλά στις
- 4 **Ακούω** τις ομιλίες.
- 5 Α, αυτό το ακούω: **ακούω** το παιχνίδι των υπαινιγμών,
- 1 Τα λεφτά σας τα **χαρίζω**
- 2 Τους **χαρίζω** όλη τη θάλασσα και όλο τον ουρανό για μια
- 3 Με ευχαριστεί να κάνω δώρα, να **χαρίζω** πράγματα.
- 4 Τα **χαρίζω** τα αναδρομικά στον Δούκα
- 5 είπα μέσα μου: **χαρίζω** την ψυχή μου στο διάβολο για να μου πέσει
- 1 Αυτά που **ζητώ** για το ξεκίνημα και την
- 2 **Ζητώ** να διαγραφεί».
- 3 «Η θέση μου δεν μου επιτρέπει να **ζητώ** πληροφορίες», είπε στην αρχή
- 4 καλά καθούμενα αυτή η απορία στο μυαλό, σου **ζητώ** συγγνώμη, συνέχισε».
- 5 Γι' αυτή τη συγκεκριμένη παράλειψη **ζητώ** τη συγγνώμη σας».

ΟΜΑΔΑ 4

- 1 **Δηλώνω** εγκαίρως ότι δεν κατέχω το άθλημα - αλλά μέχρι
- 2 **Δηλώνω** μια ακόμη φορά ότι δεν εξαρτώ την ενδεχόμενη
- 3 Σου **δηλώνω** πως είμαι έτοιμος να σταματήσω κάθε περαιτέρω
- 4 « **Δηλώνω** σ' όλο τον κόσμο ότι όποια και είναι η χώρα ή ο α
- 5 **δηλώνω** τα εξής:
- 1 παρακαλώ, σε χρειάζομαι εγώ Βαγγέλη ", του **ξεφεύγω**.
- 2 Πάνω στη σκηνή υπάρχουν στιγμές που **ξεφεύγω**.
- 3 Κατάφερα να **ξεφεύγω** από τους μυστικούς πράκτορες.
- 4 οι άνθρωποι γύρω μου ανησύχησαν ότι **ξεφεύγω** από κάθε έλεγχο.
- 5 διαπιστώνω κι εγώ, ότι διαρκώς **ξεφεύγω** του θέματος.
- 1 πήρε τηλέφωνο και μου είπε: "σου **στέλνω** ένα σενάριο".
- 2 Σας **στέλνω** και φωτοτυπία της βεβαίωσης του
- 3 Του **στέλνω** κάρτα στην ονομαστική του
- 4 εορτή,
- 5 «Την ίδια πρόσκληση **στέλνω** σε όλους εδώ και τρία χρόνια που Τους **στέλνω** σπίτι τους να ξεκουραστούν.

2. Συμπληρώστε τον ακόλουθο πίνακα για κάθε μία από τις γραμμές των συμφραστικών πινάκων. Στις στήλες Αντικείμενο 1 και Αντικείμενο 2 συμπληρώστε το μέρος του λόγου και την πτώση (όπου χρειάζεται) του

αντικείμενου, π.χ. ουσιαστικό σε αιτιατική ή εμπρόθετο ή πρόταση. Δείτε το παράδειγμα.

ΟΜΑΔΑ 1

Ρήμα		Αντικείμενο1	Αντικείμενο2	Μονόπτωτο	Δίπτωτο
Δίνω	1	<i>Ουσιαστικό (αιτιατική)</i>	---	X	
	2				
	3				
	4				
	5				
Ξέρω	1				
	2				
	3				
	4				
	5				
Μοιάζω	1				
	2				
	3				
	4				
	5				

Πίνακας 1

ΟΜΑΔΑ 2

Ρήμα		Αντικείμενο1	Αντικείμενο2	Μονόπτωτο	Δίπτωτο
Βλέπω	1	<i>αντωνυμία (αιτιατική)</i>	---	X	
	2				
	3				
	4				
	5				
Φέρνω	1				
	2				
	3				
	4				
	5				
Ρωτώ	1				
	2				
	3				
	4				
	5				

Πίνακας 2

ΟΜΑΔΑ 3

Ρήμα		Αντικείμενο1	Αντικείμενο2	Μονόπτωτο	Δίπτωτο
Ακούω	1	<i>αντωνυμία (αιτιατική)</i>	---	X	
	2				
	3				
	4				
	5				
χαρίζω	1				

	2				
	3				
	4				
	5				
	Ζητώ	1			
2					
3					
4					
5					

Πίνακας 3

ΟΜΑΔΑ 4

Ρήμα		Αντικείμενο1	Αντικείμενο2	Μονόπτωτο	Δίπτωτο
Δηλώνω	1	<i>αντωνυμία (αιτιατική)</i>	---	Χ	
	2				
	3				
	4				
	5				
Ξεφεύγω	1				
	2				
	3				
	4				
	5				
Στέλλω	1				
	2				
	3				
	4				
	5				

Πίνακας 4

B.1.5. Το β' συνθετικό

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	
Τάξη/Βαθμίδα:	Β' Γυμνασίου
Γνωστικό αντικείμενο:	Νέα Ελληνική Γλώσσα

1. Διαβάστε το παρακάτω κείμενο και υπογραμμίστε όλες τις σύνθετες λέξεις.

ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΙΑΠΩΝΙΑ

ΑΠΟΡΡΗΤΟΣ ΦΑΚΕΛΟΣ 01

ΥΑΜΑΗΑ:

Του Χρίστου Χατζάρα

ΙΑΠΩΝΙΑ: ΜΙΑ ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΤΕΣΣΕΡΙΣ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΙ ΦΑΚΕΛΟΙ, ΓΙΑ ΤΙΣ ΤΕΣΣΕΡΙΣ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ ΜΟΤΟΣΥΚΛΕΤΑΣ ΤΟΥ ΠΛΑΝΗΤΗ. ΕΝΑ ΟΔΟΙΠΟΡΙΚΟ, ΜΙΑ ΕΡΕΥΝΑ ΜΙΑ ΑΠΟΠΕΙΡΑ ΝΑ ΚΑΤΑΝΟΗΣΟΥΜΕ ΚΑΛΥΤΕΡΑ ΤΟΥΣ ΑΝΘΡΩΠΟΥΣ, ΤΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥΣ.

ΦΑΚΕΛΟΣ '01: ΥΑΜΑΗΑ, ΤΗ ΙΥΑΤΑ CONNECTION.

ΜΙΚΡΗ ΑΠΟΔΟΣΗ ΤΙΜΗΣ ΣΤΗΝ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΟΥ ΚΛΕΙΝΕΙ ΤΑ ΣΑΡΑΝΤΑ ΤΗΣ ΧΡΟΝΙΑ Η ΑΝΤΙΣΥΜΒΑΤΙΚΗ

Τι είναι αυτό που διαμορφώνει την εικόνα μιας εταιρείας;

Από τι φτιάχεται η εικόνα που φέρνουμε ασυνείδητα στο μυαλό μας όταν προφέρουμε τη λέξη ΥΑΜΑΗΑ;

Οι λέξεις δεν είναι τίποτε άλλο παρά σύμβολα, που ανταποκρίνονται σε μια ακαθόριστη εικόνα η οποία προβάλλεται κάπου εκεί στον εγκέφαλό μας. Η λέξη ΥΑΜΑΗΑ είμαι σίγουρος ότι σ' άλλους θα φέρνει στην επιφάνεια μια εικόνα Grand Prix και τον Rainey, σ' άλλους ένα FZR 1000 με 200 χλμ. στον αυτοκινητόδρομο, σε άλλους ένα ΧΤ 600 σε μια παραλία. Εμένα μου φέρνει μια αίσθηση από κοντή δοκό Deltabox, το χαρακτηριστικό σφύριγμα της καμπάνας του συμπλέκτη και το κροτάλισμα ενός δικύκλινδρου δίχρονου. Όλα όμως είναι άσχετα με τα όσα φέρνει στο μυαλό ενός Ιάπωνα. Γιατί ΥΑΜΑΗΑ θα πει κυριολεκτικά "Φύλλο του Βουνού".

Σημασία δεν έχει τι φέρνει στο μυαλό του ενός και του άλλου. Η εικόνα μιας εταιρείας διαμορφώνεται από δύο πράγματα: την εικόνα των μοτοσυκλετών της και την εικόνα της δράσης της μέσα στο κοινωνικό σώμα. Ας πάρουμε τις μοτοσυκλέτες της.

Τα RD, αερόψυκτα και υγρόψυκτα, τα DT από το '68 μέχρι σήμερα, τα ΧΤ, από το 500 μέχρι τους Tenere-ειδείς απογόνους του, τα μονοσώκ ΥΖ, το FZR 1000 και τα TD/TZ, τα production racers που άλλαξαν τη μορφή των αγώνων, αποτελούν οικογένειες δικύκλων που προκάλεσαν επαναστάσεις στην μοτοσυκλέτα και της έδωσαν την πολυμορφία και τη θέση που απολαμβάνει σήμερα, Παγκόσμια.

Δημοσίευμα από το περιοδικό ΜΟΤΟΤΕΧ

2. Για κάθε σύνθετη λέξη που εντοπίζετε στο κείμενο συμπληρώστε τις τρεις πρώτες στήλες του πίνακα που ακολουθεί, όπως στο παράδειγμα:

λέξη	α' συνθετικό	β' συνθετικό	Άλλες λέξεις με ίδιο β' συνθετικό
<i>αποστολή</i>	<i>από</i>	<i>στέλλω/στέλνω</i>	<i>Διαστέλλω, συστέλλω, καταστέλλω, απεσταλμένος...</i>

Πίνακας 1

3. Επιλέξτε τρεις από τις λέξεις του πίνακα και βρείτε στο σώμα κειμένων άλλες σύνθετες λέξεις που έχουν το ίδιο β' συνθετικό. Συμπληρώστε με αυτές την τέταρτη στήλη του πίνακα 1. Σκεφτείτε με ποιον τρόπο θα κάνετε τις αναζητήσεις και ποια θα είναι τα κριτήρια αναζήτησης για να καταλήξετε στα επιθυμητά αποτελέσματα.

Β.1.6. Αδύνατοι και δυνατοί τύποι των προσωπικών αντωνυμιών και η λειτουργία τους στο λόγο

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	
Τάξη/Βαθμίδα:	Β΄ Γυμνασίου
Γνωστικό αντικείμενο:	Νέα Ελληνική Γλώσσα

1. Σας δίνονται παρακάτω ορισμένες προτάσεις από τον ΕΘΕΓ. Υπογραμμίστε τους αδύνατους τύπους των προσωπικών αντωνυμιών. Προσοχή στη διάκριση μεταξύ αντωνυμίας και άρθρου, π.χ. τον είδα – τον Γιάννη και αντωνυμίας και πρόθεσης, π.χ. με λένε – με ευγένεια.

1. Τον πιάνει, τον σηκώνει στον αέρα και τον ρωτάει:
2. Επιστολή από τον εκδότη.
3. Κατά την εκτέλεση μίας εργασίας, μπορούμε να τη διακόψουμε χωρίς να την ακυρώσουμε.
4. Κάθε ένα δεν αποκλείει την ύπαρξη του άλλου.
5. με πόσα χαρτάκια χρώματος καφέ θα το ανταλλάξετε.
6. Το απαιτεί η κοινωνική δικαιοσύνη.
7. του είχα επισημάνει ότι θα πρέπει πάση θυσία να μην εμπλακεί
8. Δεν έχουμε υποχρέωση εμείς να τους σκεφτούμε;
9. Εγώ δεν έχω υπόψη μου αυτές τις δηλώσεις, έτσι όπως τις αναφέρετε.
10. Ουσιαστικά όμως έχει μέσα του μία δόση από ένα interactive παιχνίδι που σε συνδυασμό με τη real-time αίσθηση σε κάνει νιώθεις ότι είσαι και εσύ μέρος του παιχνιδιού.
11. Θα τα πούμε, λοιπόν, ξανά στο επόμενο τεύχος.
12. Πρέπει να πούμε τα πράγματα με το όνομά τους και να τα δούμε στην σωστή τους διάσταση.

2. Σε καθεμία από τις ακόλουθες προτάσεις αντικαταστήστε τους αδύνατους τύπους των προσωπικών αντωνυμιών με τους αντίστοιχους δυνατούς. Αλλάζει η σημασία της πρότασης; Πώς; Σε ποια περίπτωση θα επιλέγατε τη διατύπωση με τον δυνατό τύπο;

1. Με έχει απασχολήσει πολύ αυτό το θέμα.

2. Παλαιότερα αυτό το θέμα δεν με είχε παιδέψει.

3. Τότε δεν σε αφορά αν το ένα τραγούδι συνδέεται με το άλλο.

4. Η κοινωνία δεν σε θέλει ευτυχισμένο, γιατί δεν υπακούς αν είσαι ευτυχισμένος.

5. Τότε που τους είχε πιάσει μια ομαδική σχιζοφρένεια.

6. Η σημαντικότερη στιγμή που μοιράστηκα μαζί της...

7. Βεβαίως, και τα έχει ήδη καταθέσει.

8. Όχι, μας έλεγαν να τα έχουμε μαζί μας.

B.1.7. Η μετοχή

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	
Τάξη/Βαθμίδα:	Β΄ Γυμνασίου
Γνωστικό αντικείμενο:	Νέα Ελληνική Γλώσσα

1. Υπογραμμίστε στις ακόλουθες προτάσεις τις μετοχές και δηλώστε στην αντίστοιχη στήλη του πίνακα αν είναι επιθετικές ή επιρρηματικές:

	ΕΠΙΘΕΤΙΚΗ	ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΙΚΗ
Έγινα επιτυχημένος και όσο πλούσιος μπορεί να γίνει ένας Άγγλος συγγραφέας		
Τα έργα της συλλογής εκτίθενται από τις 30 Μαρτίου στο Μουσείο Ερμιτάζ, πυροδοτώντας και πάλι συζητήσεις για το αν πρέπει τα έργα να επιστραφούν στη Γερμανία.		
Οι εικόνες ήταν τραγικά οικείες: τα αιματοβαμμένα πρόσωπα των επιζώντων καθώς εξέρχονταν στο φως μέσα από καπνούς, οι σειρήνες που ούρλιαζαν και οι τρομοκρατημένοι παρατηρητές.		
Αγαπημένος προορισμός για φέτος είναι η Ιαπωνία.		
Η ανθρωπότητα έχασε έναν μεγάλο πολιτικό, το έθνος ολόκληρο πονεί για το μεγάλο άνδρα, που με τόσο θάρρος και πίστη αγωνίστηκε για τα ιδανικά της ελευθερίας, τα ανθρώπινα δικαιώματα, για τη δικαιοσύνη και τα δίκαια όχι μόνο της Ελλάδας και της Κύπρου, αλλά και των απανταχού αγωνιζομένων για την ελευθερία.		
Στην πράξη, όμως, αυτό που συμβαίνει είναι ότι διατηρούν το ίδιο επίπεδο πραγματικής κερδοφορίας, μειώνοντας τη φορολογική επιβάρυνση.		
Γενικά, παραμένει φυλακισμένος και αποκομμένος από τον έξω κόσμο.		
Η εργασία αυτή πρέπει να γίνεται σε καλά αεριζόμενη περιοχή και να τηρούνται όλα τα προληπτικά μέτρα πυρκαγιάς.		
Από πέρυσι το καλοκαίρι οι χώρες του Κόλπου έχουν ξεκινήσει συνομιλίες με την Κίνα, αποσκοπώντας στην κατάρτιση συμφωνίας ελεύθερου εμπορίου.		
Ο Όμιλος πούλησε και αυτήν την εταιρεία τον Αύγουστο του 2002, αντλώντας βεβαίως και σε αυτήν την περίπτωση, τεράστια κέρδη.		

Πίνακας 1

2. Γράψτε δίπλα σε κάθε μετοχή από ποιο ρήμα παράγεται και στη συνέχεια συγκρίνετε τα ρήματα αυτά. Τι παρατηρείτε;

- α) Πότε μια μετοχή σε -μένος γράφεται με -μμ-;
 β) Πότε μια μετοχή σε -ομενος γράφεται με ω (-ωμένος);

-μένος		-μμένος	
μετοχή	ρήμα	μετοχή	ρήμα
επιτυχημένος		προδιαγεγραμμένος	
διακεκριμένος		βαμμένος	
περιορισμένος		θρεμμένος	
δομημένος		κομμένος	

Πίνακας 2

-όμενος		-ωμένος	
μετοχή	ρήμα	μετοχή	ρήμα
λεγόμενος		αγχωμένος	
μεταφερόμενος		υποχρεωμένος	
διαστελλόμενος		πληρωμένος	
αναπτυσσόμενος		απλωμένος	

Πίνακας 3

B.1.8. Ετυμολογικές οικογένειες λέξεων

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	
Τάξη/Βαθμίδα:	Β΄ Γυμνασίου
Γνωστικό αντικείμενο:	Νέα Ελληνική Γλώσσα

1. Αναλύστε τη λέξη **βιογεωγραφία** στα συνθετικά της.

βιογεωγραφία =

2. Αναζητήστε στον ΕΘΕΚ λέξεις που έχουν επίσης ως α΄ συνθετικό το **βιο-** καταγράψτε τις λέξεις που εντοπίσατε. Η αναζήτηση να γίνει μόνο στο σώμα κειμένων των σχολικών βιβλίων, με τα εξής κριτήρια:

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι - λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι - λέξεις	Τρίτο κριτήριο			
Λέξη			Λέξη			Λέξη			
Λήμμα	βιο%		Λήμμα			Λήμμα		Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου		Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	✓
Na μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	500

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	-
Χαρακτήρες μετά	30
Στοιχισή ως προς το [] κριτήριο	

3. Χωρίς να χρησιμοποιήσετε λεξικό, γράψτε τον ορισμό της λέξης **βιογεωγραφία**.

B.1.9. Παράγωγα επιρρήματα

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	
Τάξη/Βαθμίδα:	Β΄ Γυμνασίου
Γνωστικό αντικείμενο:	Νέα Ελληνική Γλώσσα

1. Αναζητήστε στο σώμα κειμένων επιρρήματα σε οποιαδήποτε μορφή, ως εξής:

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι - λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι - λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα			Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου	Επιρρημα - θετικός		Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές		✓	Συμφραστικοί πίνακες	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα			Χαρακτήρες πριν	50
Na μη ληφθεί υπόψη ο τόνος			Χαρακτήρες μετά	50
Αριθμός προτάσεων	500		Στοιχισή ως προς το [1ο] κριτήριο	

2. Από τα αποτελέσματα της αναζήτησης υπογραμμίστε μόνο τα επιρρήματα που παράγονται από άλλες λέξεις και συμπληρώστε τον ακόλουθο πίνακα, όπως στο παράδειγμα:

Επιρρημα	Παράγεται από:	Παραγωγική κατάληξη:
<i>εξαιρετικά</i>	<i>εξαιρετικός</i>	<i>-α</i>

Πίνακας 1

- Επιλέξτε το μενού Στατιστικά και αναζητήστε το λήμμα **βέβαια** και στη συνέχεια τη λέξη **βεβαίως**. Συγκρίνετε τη συχνότητα εμφάνισης του **βέβαια** και του **βεβαίως**. Τι παρατηρείτε;
- Αναζητήστε επίσης τη συχνότητα των λημμάτων **άσχετα** και **γενικά** και των λέξεων **ασχέτως** και **γενικώς**, αντίστοιχα. Τι παρατηρείτε πάλι; Γιατί, φαντάζεστε, είναι διαφορετική η συχνότητα εμφάνισης των επιρρημάτων σε - ως σε σχέση με τα ισοδύναμά τους σε -α;

5. Αναζητήστε στο σώμα κειμένων το λήμμα **ακριβά**, ως εξής:

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι - λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι - λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα	ακριβά		Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	
Na μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	✓
Αριθμός προτάσεων	50

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	
Χαρακτήρες μετά	
Στοιχίση ως προς το [] κριτήριο	

6. Επαναλάβετε την παραπάνω αναζήτηση για το επίρρημα **ακριβώς** (αναζητήστε το όμως ως λέξη και όχι ως λήμμα).

B.1.10. Ο συγκριτικός βαθμός – η σύγκριση

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	
Τάξη/Βαθμίδα:	Β΄ Γυμνασίου
Γνωστικό αντικείμενο:	Νέα Ελληνική Γλώσσα

1. Μελετήστε τον ακόλουθο συμφραστικό πίνακα και σημειώστε στην αντίστοιχη στήλη αν το επίθετο ή επίρρημα που χρησιμοποιείται είναι συγκριτικού ή υπερθετικού βαθμού.

	Συγκρ.	Υπερθ.
Είναι από τα ωραιότερα δημοτικά τραγούδια		
Δεν υπάρχει τίποτε ωραιότερο από αυτά		
αυτό το ταξίδι μερικά από τα ωραιότερα ποιήματα του, όπως Τ		
Αλλά υπάρχει τίποτα ωραιότερο από τη Βραζιλία		
Το ωραιότερο γκολ της Ιστορίας;		
πόλεις που παρουσίασαν την ταχύτερη ανάπτυξη πληθυσμού		
υσμός των πόλεων αυξάνεται ταχύτερα απ' ότι αυξάνεται ο		
σεις και ανέπτυξαν πολιτισμό ταχύτερα από εκείνους που κατ		
Μέσα στο στίβο, είσαι ο ταχύτερος αθλητής του κόσμου.		
υρώπη μειώνεται και μάλιστα ταχύτερα από την Ελλάδα, ενώ		
ρηση ενός προσώπου, με τον ταχύτερο δυνατό τρόπο, τις α		
ρολόι που μας λέει την ώρα ακριβέστερα από όσο η κρίση		
των δένδρων και αποδείχτηκε ακριβέστερη εκείνης του άνθρ		
Τα ακριβέστερα στοιχεία που		
διαθέ		
πλάνο της επιστροφής ήταν ο ευτυχέστερος άνθρωπος στον		
και μετά το γάμο του ήταν το ευτυχέστερο γεγονός γι' αυτόν		
ο μέρος του προγράμματος ήταν ευτυχέστερο του δευτέρου.		

2. Μελετήστε τον συμφραστικό πίνακα και παρατηρήστε τι υπάρχει πριν από το επίθετο υπερθετικού βαθμού.
3. Ας παρατηρήσουμε τώρα τα επίθετα συγκριτικού βαθμού. Τι συγκρίνεται; Τι υπάρχει μετά από τον συγκριτικό;

B.1.11. Τα πολυλεκτικά σύνθετα

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	
Τάξη/Βαθμίδα:	Β΄ Γυμνασίου
Γνωστικό αντικείμενο:	Νέα Ελληνική Γλώσσα

1. Αναζητήστε στον ΕΘΕΚ το λήμμα **μαλλί** ακολουθούμενο από το άρθρο **της** και ένα ουσιαστικό, ως εξής:

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη	της		Λέξη	
Λήμμα	μαλλί		Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	Ουσιαστικό

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	
Na μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	50

✓	Συμφραστικοί πίνακες	
	Χαρακτήρες πριν	30
	Χαρακτήρες μετά	30
Στοιχίση ως προς το [30] κριτήριο		

Επιλέξτε από τα αποτελέσματα αυτά στα οποία η φράση «το μαλλί/τα μαλλιά της ...» είναι πολυλεκτικό σύνθετο.

Με ποια κριτήρια επιλέγετε; Γιατί θεωρείτε ότι οι φράσεις «μαλλί της καράφλας» και «τα μαλλιά της ηθοποιού» είναι διαφορετικές από «το μαλλί της γριάς»;

2. Αναζητήστε τώρα στον ΕΘΕΚ το λήμμα **χαρά** με ένα επίθετο να προηγείται, ως εξής:

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους - λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα			Λήμμα	χαρά		Λήμμα	
Μέρος του λόγου	Επίθετο		Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	
Na μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	50

✓	Συμφραστικοί πίνακες	
	Χαρακτήρες πριν	30
	Χαρακτήρες μετά	30
Στοιχίση ως προς το [10] κριτήριο		

Σε ποιες από τις προτάσεις των αποτελεσμάτων το επίθετο που προηγείται δεν προσδιορίζει απλώς το ουσιαστικό **χαρά**, αλλά συνδυάζεται με αυτό για να δηλώσει κάτι διαφορετικό;

3. Ένα πολυλεκτικό σύνθετο είναι το «φακοί επαφής». Επιχειρήστε να αναζητήσετε μια φράση στην οποία μόνο η λέξη **επαφής** να προσδιορίζεται, όπως *φακοί στενής επαφής, ως εξής:

Πρώτο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη	φακοί		Λέξη			Λέξη	
Λήμμα			Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	Επίθετο		Μέρος του λόγου	Ουσιαστικό

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	50

✓	Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν		30
Χαρακτήρες μετά		30
Στοιχισή ως προς το [1ο] κριτήριο		

Τι συμπέρασμα μπορούμε να εξαγάγουμε από το γεγονός ότι δεν υπάρχει κανένα αποτέλεσμα στην παραπάνω αναζήτηση; Δοκιμάστε την ίδια αναζήτηση και για άλλα πολυλεκτικά σύνθετα (π.χ. παιδική χαρά, παιδί – θαύμα κ.λπ.)

4. Ένα πολυλεκτικό σύνθετο είναι το «χώρα - μέλος». Επιχειρήστε να αναζητήσετε μια φράση στην οποία είναι αντιστραμμένη η σειρά των δύο ονομάτων (*μέλος – χώρα), ως εξής:

Πρώτο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη	μέλος		Λέξη	χώρα		Λέξη	
Λήμμα			Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	50

✓	Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν		30
Χαρακτήρες μετά		30
Στοιχισή ως προς το [1ο] κριτήριο		

Τι συμπέρασμα μπορούμε να εξαγάγουμε από το γεγονός ότι δεν υπάρχει κανένα αποτέλεσμα στην παραπάνω αναζήτηση; Δοκιμάστε την ίδια αναζήτηση και για άλλα πολυλεκτικά σύνθετα (π.χ. παιδί – θαύμα, πάρτι – έκπληξη, λέξη - κλειδί κ.λπ.)

B.2. Νεοελληνική Λογοτεχνία

B.2.1. Η αγάπη – η φιλία

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	
Τάξη/Βαθμίδα:	Β΄ Γυμνασίου
Γνωστικό αντικείμενο:	Νεοελληνική Λογοτεχνία

1. Επιλέξτε το υποσύνολο λογοτεχνικών κειμένων του ΕΘΕΚ:

Σώματα κειμένων	Γενικό Σ.Κ.
Μέσο Δημοσίευσης	Όλα
Κειμενικό είδος	Λογοτεχνία
Ειδικότερο κειμενικό είδος	Όλα
Θέμα	Όλα
Ειδικότερο θέμα	Όλα
Εκδότης / Πηγή κειμένου	Όλα
Συγγραφέας	Όλα
Ημερομηνία	Όλα

2. Αναζητήστε στα παραπάνω υποσύνολο κειμένων επίθετα που προσδιορίζουν το ουσιαστικό **αγάπη**, ως εξής:

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι - λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα			Λήμμα	αγάπη		Λήμμα	
Μέρος του λόγου	Επίθετο		Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές		✓	Συμφραστικοί πίνακες	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	✓		Χαρακτήρες πριν	50
Na μη ληφθεί υπόψη ο τόνος			Χαρακτήρες μετά	50
Αριθμός προτάσεων	50		Στοιχίση ως προς το [1o] κριτήριο	

3. Από τα αποτελέσματα της παραπάνω αναζήτησης επιλέξτε τις φράσεις εκείνες που θα μπορούσαν να περιγράψουν την αγάπη του μικρού πρίγκιπα για το τριαντάφυλλό του και συμπληρώστε τον ακόλουθο πίνακα:

Επίθετο + αγάπη

Πίνακας 1

4. Στην ερώτηση του μικρού πρίγκιπα «Τι πάει να πει «ημερώσει»;» η αλεπού απαντά: «Σημαίνει 'να δημιουργείς δεσμούς...'» αφήνοντας ανολοκλήρωτη τη φράση της. Συμπληρώστε τη φράση της αλεπούς, ώστε να απαντήσετε στην ερώτηση του μικρού πρίγκιπα. Για να συμπληρώσετε τη φράση αναζητήστε στον ΕΘΕΚ:

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι - λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα	δεσμός		Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	Ουσιαστικό		Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	
Na μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	50

✓ Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	50
Χαρακτήρες μετά	50
Στοιχισή ως προς το [1o] κριτήριο	

5. Από τα αποτελέσματα της παραπάνω αναζήτησης επιλέξτε τις φράσεις εκείνες που θα μπορούσαν να συμπληρώσουν την απάντηση της αλεπούς. Καταγράψτε τις στον ακόλουθο πίνακα:

δεσμός + ουσιαστικό

Πίνακας 2

6. Αναζητήστε τώρα στον ΕΘΕΚ επίθετα που θα μπορούσαν να συνοδεύουν τη λέξη **φίλος**, ώστε να σημαίνουν (περίπου) «καλός φίλος» και συμπληρώστε τον πίνακα 3:

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι - λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα			Λήμμα	φίλος		Λήμμα	
Μέρος του λόγου	Επίθετο		Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	
Na μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	50

✓ Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	50
Χαρακτήρες μετά	50
Στοιχισή ως προς το [1o] κριτήριο	

επίθετο + φίλος

Πίνακας 3

B.2.2. Χαρακτηριστικά της γραφής ενός συγγραφέα

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	
Τάξη/Βαθμίδα:	Α', Β' & Γ' Γυμνασίου
Γνωστικό αντικείμενο:	Νεοελληνική Λογοτεχνία

1. Ο Ι.Μ. Παναγιωτόπουλος γράφει για την Ε. Αλεξίου:

Παρακινήμενη από μίαν έμφυτη, συναισθηματικά και, κατ' επέκτασιν, συγκινησιακά φορτισμένη αίσθηση περί κοινωνικής δικαιοσύνης, προβάλλει αδιαλείπτως το αίτημα -απολύτως προσωπικό- για μίαν ανθρώπινη ζωή, καταγγέλλοντας και φέρνοντας στο φως μεμονωμένες περιπτώσεις κοινωνικής αδικίας. [...]
 Ι.Μ. Παναγιωτόπουλος (Τα πρόσωπα και τα κείμενα, εκδ. Αετός, Αθήνα 1943)

Βρείτε στον ΕΘΕΚ προτάσεις από το έργο της Αλεξίου που επιβεβαιώνουν τον παραπάνω ισχυρισμό του Ι.Μ. Παναγιωτόπουλου. Οι αναζητήσεις θα πρέπει να γίνουν στο υποσύνολο κειμένων:

Σώματα κειμένων	Γενικό Σ.Κ.
Μέσο Δημοσίευσης	Όλα
Κειμενικό είδος	Λογοτεχνία
Ειδικότερο κειμενικό είδος	Όλα
Θέμα	Όλα
Ειδικότερο θέμα	Όλα
Εκδότης / Πηγή κειμένου	Όλα
Συγγραφέας	ΑΛΕΞΙΟΥ Ε.
Ημερομηνία	Όλα

Στο υποσύνολο αυτό αναζητήστε το λήμμα **άνθρωπος**, ως εξής:

Πρώτο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι - λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι - λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα	άνθρωπος		Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	✓
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	500

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	
Χαρακτήρες μετά	
Στοιχίση ως προς το [] κριτήριο	

2. Σε ένα άλλο σημείο της κριτικής του ο Ι.Μ. Παναγιωτόπουλος λέει:

Μήτε με τα "μεγάλα" -αν υπάρχουν, φυσικά, "μεγάλα" και "μικρά"- θέματα καταπιάνεται, μήτε στη φαντασία της έχει εμπιστοσύνη. Νομίζω μάλιστα, πως

ελάχιστα κατέχει το δώρο της φαντασίας. Πηγαίνει ανάμεσα στους ανθρώπους με τη συμπόνια της και με την παρατηρητικότητα της· και -πολύ περισσότερο- με την αυτοδύναμη τέχνη της, στηριγμένη ολάκερη απάνου στην αστόλιστη φράση. Η διήγησή της ξετυλίγεται άνετα, δεν αποδείχνει μήτε κόπο μήτε φροντίδα - κι ας χρειάζονται πολλές φορές για τούτα λιτά συνθέματα και κόποι και φροντίδες αβάσταχτες.

Μελετήστε στο ίδιο υποσύνολο του σώματος κειμένων τη χρήση των επιθέτων από την Αλεξίου, ως «στολιδιών» της έκφρασής της, ώστε να επιβεβαιώσετε την φράση «στηριγμένη ολάκερη απάνου στην αστόλιστη φράση». Μια αποτελεσματική αναζήτηση είναι η εξής:

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι - λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα			Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου	Επίθετο		Μέρος του λόγου	Ουσιαστικό		Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	✓
Na μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	50

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	
Χαρακτήρες μετά	
Στοιχίση ως προς το [] κριτήριο	

Β.3. Αρχαία Ελληνική Γλώσσα

Β.3.1. Λέξεις που παράγονται από αρχαία θέματα (2)

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	
Τάξη/Βαθμίδα:	Β΄ Γυμνασίου
Γνωστικό αντικείμενο:	Αρχαία Ελληνική Γλώσσα

Διαγωνισμός παραγώγων και συνθέτων!

Σας δίνονται τα εξής ρήματα της Αρχαίας Ελληνικής:

Ρήμα	Θέματα
τυγχάνω φαίνομαι	τυγχαν-, τυχ-, τευ- φαιν-, φαν-, φασμ-

Χωριστείτε σε δύο ομάδες. Κάθε ομάδα να επιλέξει ένα από τα παραπάνω ρήματα. Χρησιμοποιήστε τον ΕΘΕΚ και εντοπίστε στα σώματα κειμένων λέξεις της Νέας Ελληνικής που είναι παράγωγα ή σύνθετα των παραπάνω ρημάτων. Δεν σας δίνονται κριτήρια και επιλογές για τις αναζητήσεις σας. Πρέπει να τα σκεφτείτε μόνοι σας.

Νικήτρια είναι η ομάδα που θα εντοπίσει τα περισσότερα σύνθετα και παράγωγα!
Καλή επιτυχία!

B.4. Αρχαία Ελληνική Γραμματεία

B.4.1. Οι ήρωες της Ιλιάδας

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	
Τάξη/Βαθμίδα:	Β΄ Γυμνασίου
Γνωστικό αντικείμενο:	Αρχαία Ελληνική Γραμματεία (Ιλιάδα) και διαθεματικές προεκτάσεις σε Μαθηματικά, Πληροφορική, Ιστορία, Γλώσσα

1. Αναζητήστε στους πίνακες συχνότητων του ΕΘΕΚ ονόματα που εμφανίζονται στην Ιλιάδα: Η ομάδα Α να αναζητήσει ανδρικά ονόματα και η ομάδα Β γυναικεία. Στη συνέχεια συμπληρώστε τους ακόλουθους πίνακες:

Ομάδα Α:

Όνομα	Εμφανίσεις
Αχιλλέας	
Αγαμέμνων	
Πρίαμος	
Πάρης	
Έκτορας	

Πίνακας 1

Ομάδα Β:

Όνομα	Εμφανίσεις
Ελένη	
Εκάβη	
Αθηνά	
Κασσάνδρα	
Ανδρομάχη	

Πίνακας 2

2. Ανοίξτε τώρα το πρόγραμμα Microsoft Excel και αντιγράψτε αυτούς τους πίνακες. Δημιουργήστε γραφήματα με τις εμφανίσεις των ονομάτων.
3. Τι παρατηρείτε; Ποια ομηρικά ονόματα έχουν επιβιώσει σήμερα; Ποια είναι τα πιο δημοφιλή; Έχει αυτό σχέση με το πόσο «ενάρετος» εμφανίζεται ο ήρωας στον Όμηρο;

Γ' Γυμνασίου

Γ.1. Νέα Ελληνική Γλώσσα

Γ.1.1. Συνώνυμες λέξεις: η σημασία τους και η χρήση τους σε διαφορετικά είδη κειμένων

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	
Τάξη/Βαθμίδα:	Γ' Γυμνασίου
Γνωστικό αντικείμενο:	Νέα Ελληνική Γλώσσα

1. Επιλέξτε το υποσύνολο κειμένων:

Σώματα κειμένων	Γενικό Σ.Κ.
Μέσο Δημοσίευσης	Όλα
Κειμενικό είδος	Επίσημα
Ειδικότερο κειμενικό είδος	Όλα
Θέμα	Όλα
Ειδικότερο θέμα	Όλα
Εκδότης / Πηγή κειμένου	Όλα
Συγγραφέας	Όλα
Ημερομηνία	Όλα

Στη συνέχεια πηγαίνετε στη σελίδα Στατιστικά του ΕΘΕΚ και μετρήστε τις εμφανίσεις των λημμάτων του παρακάτω πίνακα στο συγκεκριμένο υποσύνολο.

λήμμα	επίσημα	ιδιωτικά
αναζήτηση		
ψάξιμο		
επιθυμώ		
θέλω		
αποτέλεσμα		
συνέπεια		
παίρνω		
λαμβάνω		

Πίνακας 1

2. Επιλέξτε το υποσύνολο κειμένων:

Σώματα κειμένων	Γενικό Σ.Κ.
Μέσο Δημοσίευσης	Όλα
Κειμενικό είδος	Ιδιωτικά
Ειδικότερο κειμενικό είδος	Όλα
Θέμα	Όλα
Ειδικότερο θέμα	Όλα
Εκδότης / Πηγή	Όλα

κειμένου	
Συγγραφέας	Όλα
Ημερομηνία	Όλα

και μετρήστε τις εμφανίσεις των ίδιων λημμάτων στο νέο υποσύνολο (Ιδιωτικά). Συμπληρώστε τον πίνακα 1.

3. Μελετήστε τον πίνακα 1 με τα δεδομένα που συλλέξατε; Τι παρατηρείτε; Το είδος του κειμένου σε ποιο βαθμό υπαγορεύει τις λέξεις που επιλέγουμε; Πιστεύετε ότι οι δικές σας επιλογές στη χρήση των παραπάνω λέξεων συμφωνούν με τις επιλογές άλλων ομιλητών της ελληνικής γλώσσας;

4. Αναζητήστε στο σώμα κειμένων τα λήμματα **απόφαση** και **ετυμηγορία**, ως εξής:

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι - λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι - λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα	απόφαση ετυμηγορία		Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	
Na μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	50

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	
Χαρακτήρες μετά	
Στοιχισή ως προς το [] κριτήριο	

Οι δύο λέξεις είναι συνώνυμες. Αν προσέξουμε όμως τα παραδείγματα χρήσης τους που εντοπίσαμε με την παραπάνω αναζήτηση θα δούμε ότι υπάρχει μια διαφοροποίηση στη σημασία τους. Ποια είναι αυτή; Επιβεβαιώστε την απάντησή σας με ένα λεξικό.

5. Αναζητήστε με τα ίδια κριτήρια τα λήμματα **αποτέλεσμα**, **συνέπεια**, **επακόλουθο** και **επίπτωση**. Εντοπίζετε διαφοροποιήσεις στη σημασία τους;

6. Επαναλάβετε την παραπάνω αναζήτηση για τα λήμματα **ιδιαιτερότητα**, **ιδιορρυθμία** και **ιδιοτροπία**. Εντοπίζετε διαφοροποιήσεις στη σημασία τους;

Γ.1.2. Δευτερεύουσες ονοματικές προτάσεις: βουλητικές, ειδικές και ενδοιαστικές

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	
Τάξη/Βαθμίδα:	Γ΄ Γυμνασίου
Γνωστικό αντικείμενο:	Νέα Ελληνική Γλώσσα

1. Επιλέξτε από τα σώματα κειμένων του ΕΘΕΚ μόνο το Γενικό Σ.Κ.
2. Αναζητήστε στο Γενικό Σ.Κ. ειδικές, βουλητικές και ενδοιαστικές προτάσεις, ως εξής:
Για τις ειδικές προτάσεις:

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι - λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη	ότι πως που		Λέξη	
Λήμμα			Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου	Ρήμα		Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	
Na μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	100

✓ Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	30
Χαρακτήρες μετά	70
Στοιχισή ως προς το [1ο] κριτήριο	

Για τις βουλητικές προτάσεις:

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι - λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη	va		Λέξη	
Λήμμα			Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου	Ρήμα		Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	
Na μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	100

✓ Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	30
Χαρακτήρες μετά	70
Στοιχισή ως προς το [1ο] κριτήριο	

Για τις ενδοιαστικές προτάσεις:

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι -	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη	μη μήπως		Λέξη	
Λήμμα			Λήμμα			Λήμμα	

Μέρος του λόγου	Ρήμα	λέξεις	Μέρος του λόγου		λέξεις	Μέρος του λόγου	
-----------------	-------------	--------	-----------------	--	--------	-----------------	--

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόπος	
Αριθμός προτάσεων	100

✓	Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν		30
Χαρακτήρες μετά		70
Στοιχίση ως προς το [10] κριτήριο		

3. Κάντε μια λίστα των ρημάτων από τα οποία εξαρτάται κάθε ένα από τα είδη των προτάσεων (ειδικές, βουλητικές και ενδοιαστικές).

Γ.1.3. Η πολυσημία της λέξης

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	
Τάξη/Βαθμίδα:	Γ΄ Γυμνασίου
Γνωστικό αντικείμενο:	Νέα Ελληνική Γλώσσα

- Συντάξτε ένα λήμμα λεξικού καταγράφοντας όλες τις διαφορετικές σημασίες των παρακάτω λέξεων:
 Ομάδα 1: γράμμα
 Ομάδα 2: γλώσσα
 Ομάδα 3: σώμα
 Ομάδα 4: πρόταση
 Για κάθε σημασία της λέξης δώστε ένα χρηστικό παράδειγμα.

- Αναζητήστε στον ΕΘΕΚ τις λέξεις **γράμμα, γλώσσα, πρόταση και σώμα** ως λήμματα, σύμφωνα με τα εξής κριτήρια αναζήτησης:

Πρώτο κριτήριο			Δεύτερο κριτήριο			Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα	γράμμα γλώσσα πρόταση σώμα	Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι - λέξεις	Λήμμα		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι - λέξεις	Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	✓
Αριθμός προτάσεων	100

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	
Χαρακτήρες μετά	
Στοιχίση ως προς το [] κριτήριο	

Μελετήστε τα αποτελέσματα της αναζήτησης, ώστε να εντοπίσετε σημασίες που δεν είχατε σκεφτεί αρχικά. Για κάθε σημασία που εντοπίζετε επιλέξτε από τα αποτελέσματα ένα χρηστικό παράδειγμα. Φροντίστε το παράδειγμά σας να είναι σύντομο και ενδεικτικό της σημασίας.

- Διορθώστε το λήμμα που συνέταξαν οι συμμαθητές σας. Για να το κάνετε αυτό συμβουλευτείτε το λεξικό Τριανταφυλλίδη στην ηλεκτρονική του έκδοση που υπάρχει στον δικτυακό κόμβο του Κέντρου ελληνικής γλώσσας:
 - Πηγαίνετε στον δικτυακό τόπο του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας (στις 12/2/2008 η διεύθυνση είναι: www.komvos.edu.gr)
 - Επιλέξτε: Λεξικά > Λεξικά on-line > Λεξικό της κοινής νεοελληνικής
 - Πληκτρολογήστε στο πεδίο αναζήτησης τη λέξη και μελετήστε προσεκτικά το λήμμα του λεξικού.
 Έχουν καταγράψει οι συμμαθητές σας όλες τις σημασίες της λέξης που είχαν αναλάβει; Είναι τα παραδείγματα που επέλεξαν ενδεικτικά της σημασίας;

Γ.1.4. Ευθύς και πλάγιος λόγος - ευθείες και πλάγιες ερωτήσεις

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	
Τάξη/Βαθμίδα:	Γ΄ Γυμνασίου
Γνωστικό αντικείμενο:	Νέα Ελληνική Γλώσσα

1. Διαβάστε τα παρακάτω αποσπάσματα και υπογραμμίστε τον πλάγιο λόγο:

Ο υπουργός Παιδείας σε ερώτηση αν αισθάνεται ασφαλής, κάτι που αμφισβητεί ο κ. Καραμανλής στην πρότασή του, απάντησε: «Σύσσωμο το ΠΑΣΟΚ στηρίζει την εκπαιδευτική μεταρρύθμιση, τη μεγάλη ανάγκη της νέας γενιάς και του τόπου να πάει μπροστά η Παιδεία».

Απαντώντας σε ερώτηση σχετικά με την πολιτική ένωση της Ευρώπης, ο κ. Σημίτης δήλωσε ότι υπάρχουν συζητήσεις, χωρίς όμως να είναι σαφές αυτό που επιδιώκεται. Για να ξεπεραστούν τα εμπόδια που υπάρχουν, ο πρωθυπουργός καλεί τα κράτη-μέλη να συζητήσουν τι ακριβώς είναι αυτό που επιθυμούν για το μέλλον και αναφέρει ότι η κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας είναι ένα καλό παράδειγμα του τι δεν μπορεί να επιτευχθεί όταν υπάρχουν αντικρουόμενα συμφέροντα. Κανείς δεν είναι διατεθειμένος να παραχωρήσει την εθνική του εξουσία, τονίζει ο κ. Σημίτης. Ωστόσο, ο πρωθυπουργός, με αφορμή την πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το γιουγκοσλαβικό πρόβλημα, υποστηρίζει ότι είναι αναγκαία μια συζήτηση στους κόλπους της Ένωσης, εάν θέλει να διαμορφώσει μια θέση, και επικαλείται το παράδειγμα της ελληνοϊταλικής συνεργασίας στην αλβανική κρίση, που ενθάρρυνε την Ε.Ε. να εμπλακεί και βοήθησε στην επίτευξη λύσης.

Το θέμα έφτασε προχθές στη Βουλή με ερώτηση του βουλευτή του ΠΑΣΟΚ Κυριάκου Σπυριούνη, ο οποίος αποκαλύπτει ότι το πρώτο δεκαήμερο του Δεκεμβρίου στελέχη της εταιρείας επισκέφθηκαν την αγγλική εταιρεία «Βίκερς» και υπέγραψαν συμφωνία αποκλειστικής συνεργασίας. Αφού παραθέτει τις πληροφορίες, ο βουλευτής ζητεί απαντήσεις από τον υπουργό Εθνικής Άμυνας σε μια σειρά από ερωτήματα και κυρίως στο κατά πόσο προσπαθεί η κρατική εταιρεία ΕΛΒΟ (που υπάγεται στο υπουργείο Βιομηχανίας) να δρομολογήσει την απόφαση και κατά πόσο αυτό αποτελεί πίεση προς τους αξιωματικούς του ΓΕς, που αξιολογούν τις εταιρείες, ή μεθοδεύεται το ξεπούλημα της εταιρείας, σε ευτελή τιμή. Η απάντηση τελικά ήρθε από το υπουργείο Εθνικής Άμυνας, το οποίο ισχυρίστηκε ότι η ενέργεια αυτή αποτελεί μια μορφή πίεσης, αλλά σε καμία περίπτωση δεν θα επιτραπεί αυτή η πίεση να επηρεάσει τους αξιωματικούς, οι οποίοι θα κρίνουν με βάση τις ικανότητες των αρμάτων και όχι με τις όποιες συμφωνίες και συνεργασίες εταιρειών.

2. Φανταστείτε ότι είστε δημοσιογράφος και έχετε το απομαγνητοφωνημένο κείμενο μιας συνέντευξης που σας παραχώρησε ο διάσημος λυρικός τραγουδιστής Τόμας Κβάστχοφ. Ένα τμήμα αυτής συνέντευξης ήταν το εξής:

- Προτιμάτε τη μοναχική επικοινωνία μιας βραδιάς τραγουδιού ή τη συμμετοχή σε μία παράσταση όπερας;

- Δεν μ' αρέσουν οι ερωτήσεις, όπου θα πρέπει να απαντήσω άσπρο ή μαύρο.

Μετατρέψτε τον ευθύ λόγο σε πλάγιο, για να παρουσιάσετε αυτή τη συνέντευξη σε ένα άρθρο στην εφημερίδα σας.

3. Αναζητήστε στον ΕΘΕΚ τη λέξη **ρώτση** με τα εξής κριτήρια αναζήτησης:

Πρώτο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι - λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι - λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη	ρώτση		Λέξη			Λέξη	
Λήμμα			Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	✓
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	50

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	
Χαρακτήρες μετά	
Στοιχίση ως προς το [] κριτήριο	

Η αναζήτηση να γίνει στο υποσύνολο:

Σώματα κειμένων	Γενικό Σ.Κ.
Μέσο Δημοσίευσης	Εφημερίδα
Κειμενικό είδος	Συζήτηση
Ειδικότερο κειμενικό είδος	Συνέντευξη
Θέμα	Όλα
Ειδικότερο θέμα	Όλα
Εκδότης / Πηγή κειμένου	Όλα
Συγγραφέας	Όλα
Ημερομηνία	Όλα

Αποφασίστε σε ποια από τα αποτελέσματα της αναζήτησης έχουμε ευθύ και σε ποια πλάγιο λόγο.

Γ.1.5. Η μετωνυμία

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	
Τάξη/Βαθμίδα:	Γ΄ Γυμνασίου
Γνωστικό αντικείμενο:	Νέα Ελληνική Γλώσσα

1. Αναζητήστε στον ΕΘΕΚ τις ακόλουθες λέξεις:

Ομάδα 1: Μαξιμου

Ομάδα 2: Ρηγίλλης

Ομάδα 3: Τρικούπη

Ομάδα 4: Σοφοκλέους

σύμφωνα με τα εξής κριτήρια αναζήτησης:

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι - λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι - λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη	Μαξιμου Σοφοκλέους Τρικούπη Ρηγίλλης		Λέξη			Λέξη	
Λήμμα			Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	
Na μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	50

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	
Χαρακτήρες μετά	
Στοιχίση ως προς το [] κριτήριο	

Επιλέξτε από τα αποτελέσματα της αναζήτησής σας αυτά στα οποία οι λέξεις που αναζητήσαμε χρησιμοποιούνται μετωνυμικά.

2. Δηλώστε στην αντίστοιχη στήλη του πίνακα σε ποια από τα παραδείγματα που ακολουθούν οι υπογραμμισμένες λέξεις χρησιμοποιούνται κυριολεκτικά και σε ποια μετωνυμικά, όπως στο παράδειγμα:

	Μετωνυμία	Κυριολεξία
Κάνε μου, σε παρακαλώ, ένα τηλέφωνο .	X	
Τα ποιήματα που διάβασαν, ποιήματα του Παλαμά, του Καβάφη, του Σικελιανού, του Σεφέρη , του Ρίτσου, του Ελύτη και του Καρούζου, μιλούσαν για την Ελλάδα.		
Εμφανιζόταν καμιά φορά απαγγέλλοντας ποίηση και αν θυμάμαι καλά, ήταν ένα καλοκαίρι στην Άνδρο που απήγγειλε τους δύο νομπελίστες μας, τον Ελύτη και το Σεφέρη .		
Na γίνουν περισσότερα πάρκα, να αυξηθεί το πράσινο κ.ά.		

Το τροπικό δάσος είναι όλο το χρόνο πράσινο .		
Την επόμενη χρονιά που συνεχίσαμε και οι δυο για το διδακτορικό μας, έρχεται μια μέρα και μου χτυπάει την πόρτα κρατώντας ένα μπουκάλι πανάκριβης γαλλικής σαμπάνιας.		
Ήπιαν ολόκληρο το μπουκάλι μονορούφι, αλλά ούτε που τους φάνηκε.		
Η Λιλή Ζωγράφου ήταν γερή πένα .		
Αν έχετε ξεχάσει πώς να χειρίζεστε την πένα από φτερό χήνας, χρησιμοποιήστε ακόμη και στυλό διάρκειας.		
Μια νότα έχει ψυχή, καρδιά , μυαλό, σώμα, ζωτικότητα.		
Η καρδιά του σταμάτησε το Σάββατο στο σπίτι του στο Λονδίνο.		

Γ.1.6. Κυριολεξία και μεταφορά

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	
Τάξη/Βαθμίδα:	Γ΄ Γυμνασίου
Γνωστικό αντικείμενο:	Νέα Ελληνική Γλώσσα

1. Αναζητήστε στο Γενικό Σ.Κ. του ΕΘΕΚ τα ακόλουθα λήμματα:

Ομάδα 1:

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι - λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι - λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα	μασάω		Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	
Na μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	50

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	
Χαρακτήρες μετά	
Στοιχίση ως προς το [] κριτήριο	

Ομάδα 2:

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι - λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι - λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα	άγριος		Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	
Na μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	50

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	
Χαρακτήρες μετά	
Στοιχίση ως προς το [] κριτήριο	

Ομάδα 3:

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι - λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι - λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα	διαμαντένιος		Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	50

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	
Χαρακτήρες μετά	
Στοιχίση ως προς το [] κριτήριο	

Ομάδα 4:

Πρώτο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι - λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι - λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα	ρίζα		Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	50

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	
Χαρακτήρες μετά	
Στοιχίση ως προς το [] κριτήριο	

- Καταγράψτε τις διαφορετικές σημασίες που εντοπίζετε στις προτάσεις του ΕΘΕΚ. Επιλέξτε αντιπροσωπευτικές προτάσεις για κάθε σημασία και εντοπίστε τα κοινά στοιχεία μεταφορικής και κυριολεκτικής σημασίας.
- Πότε λέμε ότι μια λέξη έχει μεταφορική σημασία;
- Κατατάξτε τα παραδείγματα που συγκεντρώσατε στον παρακάτω πίνακα.

Παραδείγματα	Κυριολεκτική σημασία	Μεταφορική σημασία
μασώ τα λόγια μου		
άγριο ζώο		
διαμαντένιο βραχιόλι		
ρίζα δέντρου		

Πίνακας 1

- Κάντε τις δικές σας αναζητήσεις στον ΕΘΕΚ και συμπληρώστε τον παραπάνω πίνακα με παραδείγματα λέξεων στην κυριολεκτική και μεταφορική σημασία τους.

Γ.1.7. Οι αναφορικές προτάσεις

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	
Τάξη/Βαθμίδα:	Γ΄ Γυμνασίου
Γνωστικό αντικείμενο:	Νέα Ελληνική Γλώσσα

- Αντικαταστήστε στις ακόλουθες προτάσεις το **που** με τον κατάλληλο τύπο της αναφορικής αντωνυμίας **ο οποίος** (με ή χωρίς πρόθεση) ή με το αναφορικό επίρρημα **όπου**.
 - Αντίθετα, από τη γιουγκοσλαβική πλευρά των συνόρων δεν γίνεται κανένας απολύτως έλεγχος, **που** σημαίνει ότι μπορεί να περάσει ο οποιοσδήποτε.
 - Οι κάτοικοι του Κασμίρ και τις δύο πλευρές του έχουν εγκαταλείψει ολόκληρα χωριά από τη στιγμή **που** άρχισαν οι συγκρούσεις των στρατευμάτων της Ινδίας με περίπου 600 αντάρτες, οι οποίοι ενισχύονται με πολεμοφόδια από τον πακιστανικό στρατό.
 - Ο Ολυμπιακός διαπίστωσε μεν ότι η μετεγχειρητική πορεία του Σιούτη βαίνει καλώς, διστάζει όμως να τον βάλει να υπογράψει, ενώ το Ηράκλειο ξεκίνησε επαφές με τον Τόνι Ντόσον (32, 2.05), **που** έπαιζε πέρυσι στην Πάτρα.
 - Ένας λιτός επίλογος στην πλούσια καριέρα **που** έκανε ο Κώστας Παταβούκας στα γήπεδα του μπάσκετ τα τελευταία 20 χρόνια.
 - Με ραγδαίο ρυθμό αυξάνει ο αριθμός των προσφύγων **που** θέλουν να γυρίσουν.
 - Γιατί το επόμενο μπαλάκι **που** βγήκε από την κληρωτίδα του Κυπέλλου Ελλάδας έγραφε φαρδύ-πλατύ το όνομα της ΑΕΚ!
 - Τη στιγμή **που** μπήκες, είχε στραφεί στο παράθυρο.
 - Οι κατακτητές **που** εισβάλλουν σε μια χώρα λέγονται και εισβολείς.
 - Λέγονται πολλά, και μάλιστα δυσάρεστα, για την εικόνα **που** θα παρουσιάζει η Γη μας στο άμεσο μέλλον.
 - Ο ευρωπαϊκός προσανατολισμός της χώρας εμπόδισε όμως να τεθεί το ερώτημα και αντιστρόφως: οι κοινωνίες έχουν τις πολιτικές ηγεσίες και τα ΜΜΕ **που** οι ίδιες διαμορφώνουν.
- Μελετώντας τις παρακάτω προτάσεις μπορείτε να καταλάβετε πότε βάζουμε κόμμα πριν από το **που** και πότε όχι;

γκρίνιαξε ο Λιβιεράτος, **που** είδε την ομάδα του να αποκλείεται
24ωρη παράταση στο όριο **που** είχε αρχικώς τεθεί.
επίλογος στην πλούσια καριέρα **που** έκανε ο Κώστας Παταβούκας στα
Ο Παναθηναϊκός, **που** ήταν η δεύτερη οικογένεια του
στη διάρκεια της εκδήλωσης **που** θα γίνει στο ξεκίνημα της επόμενης
αυξάνει ο αριθμός των προσφύγων **που** θέλουν να γυρίσουν.

δεν γίνεται κανένας απολύτως έλεγχος, **που** σημαίνει ότι μπορεί να περάσει ο
Αυτά **που** διάβασα με λίγες προτάσεις

Γ.1.8. Οι δευτερεύουσες επιρρηματικές προτάσεις: αιτιολογικές, χρονικές, υποθετικές, τελικές, αποτελεσματικές, εναντιωματικές και παραχωρητικές

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	
Τάξη/Βαθμίδα:	Γ΄ Γυμνασίου
Γνωστικό αντικείμενο:	Νέα Ελληνική Γλώσσα

1. Αναζητήστε στον ΕΘΕΚ τους ακόλουθους συνδέσμους:

Ομάδα 1: αν

Ομάδα 2: να

Ομάδα 3: γιατί

Ομάδα 4: ενώ

Ομάδα 5: καθώς

Ομάδα 6: αφού

σύμφωνα με τα εξής κριτήρια αναζήτησης:

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι - λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι - λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη	αν να γιατί ενώ καθώς αφού		Λέξη			Λέξη	
Λήμμα			Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	50

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	
Χαρακτήρες μετά	
Στοιχίση ως προς το [] κριτήριο	

Δουλέψτε ανά ομάδα, συζητώντας και ανταλλάσσοντας απόψεις, ώστε να αποφασίσετε σε κάθε περίπτωση τι είδους πρόταση εισάγει ο σύνδεσμος που αναζητήσατε.

Υπάρχουν κάποιες προτάσεις που σας δυσκόλεψαν περισσότερο από τις υπόλοιπες;

Γ.1.9. Ομόηχα και παρώνυμα

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	
Τάξη/Βαθμίδα:	Γ΄ Γυμνασίου
Γνωστικό αντικείμενο:	Νέα Ελληνική Γλώσσα

1. Κάντε αναζητήσεις σύμφωνα με τα ακόλουθα κριτήρια:

Πρώτο κριτήριο			Δεύτερο κριτήριο			Τρίτο κριτήριο			
Λέξη			Λέξη			Λέξη			
Λήμμα	λ_ρα κλ%νω τ__χος φ%λο κρ_τικός π%ρνω μεταλλ%ια ονομα%τικό		Λήμμα			Λήμμα		Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου		Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	50

✓	Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν		30
Χαρακτήρες μετά		30
Στοιχίση ως προς το [1 ^ο] κριτήριο		

2. Εντοπίστε στα αποτελέσματα περιπτώσεις ομόηχων, παρώνυμων ή τονικών παρώνυμων. Για κάθε ομόηχο ή παρώνυμο επιλέξτε από τα αποτελέσματα ένα παράδειγμα ενδεικτικό της σημασίας του. Συμπληρώστε τον ακόλουθο πίνακα, όπως στο παράδειγμα:

Αναζήτηση	Αποτελέσματα	Ομόηχα	Παρώνυμα	Τονικά παρώνυμα	Παραδείγματα
μονος	μόνος, μονός			X	Ο μόνος άνθρωπος που πιστεύει ακόμα σ' αυτόν είναι... ο μοναδικός μονός τελικός που του έχει ξεφύγει σε 8 προσπάθειες...
λ_ρα					
κλ%νω					
τ__χος					
φ%λο					
κρ_τικός					

π%ρνω					
μεταλλ%ια					
ονομα%τικό					

Γ.1.10. Η σχέση της υπωνυμίας και ο ορισμός

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	
Τάξη/Βαθμίδα:	Γ΄ Γυμνασίου
Γνωστικό αντικείμενο:	Νέα Ελληνική Γλώσσα

1. Επιλέξτε το υποσύνολο κειμένων με τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:

Σώματα κειμένων	Σ.Κ. σχολικών βιβλίων
Τάξη	Όλες
Γνωστικό αντικείμενο	Μουσική

Στη συνέχεια, αξιοποιώντας τους μηχανισμούς αναζήτησης του ΕΘΕΚ, εντοπίστε στο σχολικό εγχειρίδιο της μουσικής, ορισμούς για τους όρους: **ήχος, ρυθμός, μελωδία, μοτίβο, θέματα, οκτάβα, αρμονικοί**. Οι αναζητήσεις σας μπορούν να γίνουν με τα εξής κριτήρια:

Πρώτο κριτήριο			Δεύτερο κριτήριο			Τρίτο κριτήριο	
Λέξη	ήχος ρυθμός μελωδία μοτίβο θέματα οκτάβα αρμονικοί		Λέξη	είναι		Λέξη	
		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι - λέξεις			Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι - λέξεις		
Λήμμα			Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	☒
Na μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	☐
Αριθμός προτάσεων	50

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	<input type="text"/>
Χαρακτήρες μετά	<input type="text"/>
Στοιχίση ως προς το [] κριτήριο	

2. Καταγράψτε τους ορισμούς που εντοπίσατε και υπογραμμίστε σε κάθε έναν από αυτούς την έννοια γένους.

Γ.1.11. Σχήματα λόγου

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	
Τάξη/Βαθμίδα:	Γ΄ Γυμνασίου
Γνωστικό αντικείμενο:	Νέα Ελληνική Γλώσσα

1. Τι βλέπετε γύρω σας; Γράψτε ορισμένα από τα αντικείμενα που βλέπετε μέσα στη σχολική αίθουσα.
2. Αναζητήστε τις λέξεις **θρανία**, **παράθυρο** και **βιβλίο** στον ΕΘΕΚ ως εξής:

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι - λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι - λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη	θρανία παράθυρο βιβλίο		Λέξη			Λέξη	
Λήμμα			Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	
Na μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	✓
Αριθμός προτάσεων	50

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	
Χαρακτήρες μετά	
Στοιχίση ως προς το [] κριτήριο	

3. Μελετήστε τη σημασία των παραπάνω λέξεων μέσα από τα αποτελέσματα των αναζητήσεων. Η κάθε λέξη έχει σε όλα τα αποτελέσματα την ίδια σημασία;
4. Δηλώστε στην αντίστοιχη στήλη του πίνακα σε ποια από τα παραδείγματα που ακολουθούν οι υπογραμμισμένες λέξεις χρησιμοποιούνται με την κύρια σημασία τους και σε ποια όχι. Αν όχι, γράψτε το σχήμα του λόγου που υπάρχει στην πρόταση, όπως στο παράδειγμα:

	Κύρια σημασία	Σχήμα λόγου
Κάνε μου, σε παρακαλώ, ένα τηλέφωνο .		μετωνυμία
Παντρεύτηκε, απέκτησε δύο παιδιά, κι όταν αυτά μεγάλωσαν, εκείνη επέστρεψε στα θρανία .		
Τα θρανία μεταφέρθηκαν και το πάτωμα στρώθηκε με χαλιά και φλοκάτες για να καλύψει τις ανάγκες της προσευχής.		
Υπήρχε και ένα ανοιχτό βιβλίο που είχε μια αναπαράσταση της γυναίκας του Καίσαρα με το όνειρο που είχε δει πριν εκείνος πεθάνει.		
Η Δυτική Γερμανία ήταν για μένα ένα ανοιχτό βιβλίο .		

<p>Ανοίγει το παράθυρο και βλέπει το προεδρικό μέγαρο περικυκλωμένο από στρατιώτες.</p>		
<p>Μου άνοιξε η δημοσιογραφία ένα παράθυρο στον κόσμο.</p>		

Γ.2. Νεοελληνική Λογοτεχνία

Γ.2.1. Η Κατοχή στην ιστοριογραφία και τη λογοτεχνία

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	
Τάξη/Βαθμίδα:	Γ΄ Γυμνασίου
Γνωστικό αντικείμενο:	Νεοελληνική Λογοτεχνία

1. Εντοπίστε στον ΕΘΕΚ αποσπάσματα κειμένων της σύγχρονης ελληνικής λογοτεχνίας στα οποία περιγράφονται ή γίνεται αναφορά στα γεγονότα του Β΄ Παγκοσμίου πολέμου και ιδιαίτερα στον τρόπο με τον οποίο οι Έλληνες βίωσαν την Κατοχή. Παρουσιάστε τα αποσπάσματα αυτά και συνδέστε τα με την παρουσίαση των ιστορικών γεγονότων, όπως αυτή γίνεται στο βιβλίο της Ιστορίας σας. Σε τι νομίζετε ότι διαφέρει η ιστοριογραφική αφήγηση από αυτή της λογοτεχνίας;

Για να εντοπίσετε στον ΕΘΕΚ τα σχετικά αποσπάσματα λογοτεχνικών κειμένων: Επιλέξτε το υποσύνολο:

Σώματα κειμένων	Γενικό Σ.Κ.
Μέσο Δημοσίευσης	Όλα
Κειμενικό είδος	Λογοτεχνία
Ειδικότερο κειμενικό είδος	Όλα
Θέμα	Όλα
Ειδικότερο θέμα	Όλα
Εκδότης / Πηγή κειμένου	Όλα
Συγγραφέας	Όλα
Ημερομηνία	Όλα

Κάντε τις αναζητήσεις σας ως εξής:

Ομάδα Α:

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι - λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι - λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα	Κατοχή		Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	✓
Na μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	500

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	
Χαρακτήρες μετά	
Στοιχίση ως προς το [] κριτήριο	

Ομάδα Β:

Πρώτο κριτήριο	Na απέχουν	Δεύτερο κριτήριο	Na απέχουν	Τρίτο κριτήριο
----------------	------------	------------------	------------	----------------

Λέξη	Γερμανοί	μεταξύ τους μέχρι - λέξεις	Λέξη		μεταξύ τους μέχρι - λέξεις	Λέξη	
Λήμμα			Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	✓
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	500

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	
Χαρακτήρες μετά	
Στοιχισή ως προς το [] κριτήριο	

Γ.3. Αρχαία Ελληνική Γλώσσα

Γ.3.1. Παραθετικά επιθέτων και επιρρημάτων – η σύγκριση

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	
Τάξη/Βαθμίδα:	Γ΄ Γυμνασίου
Γνωστικό αντικείμενο:	Αρχαία Ελληνική Γλώσσα

1. Αναζητήστε στο σώμα κειμένων τις λέξεις **μείζον, πλέον, μείον** και **ήσσω** με τα εξής κριτήρια αναζήτησης:

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι - λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι - λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη	μείζον πλέον μείον ήσσω		Λέξη			Λέξη	
Λήμμα			Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές		Συμφραστικοί πίνακες	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα		Χαρακτήρες πριν	
Na μη ληφθεί υπόψη ο τόνος		Χαρακτήρες μετά	
Αριθμός προτάσεων	50	Στοιχισή ως προς το [] κριτήριο	

Μελετήστε τα αποτελέσματα της αναζήτησης κάθε λέξης και προσπαθήστε μέσα από την χρήση της να καταλάβετε τι σημαίνει. Επιλέξτε 1 ή 2 προτάσεις που θεωρείτε ενδεικτικές της χρήσης της λέξης.

2. Μελετήστε τον ακόλουθο συμφραστικό πίνακα και σημειώστε στην αντίστοιχη στήλη αν το επίθετο ή επίρρημα που χρησιμοποιείται είναι συγκριτικού ή υπερθετικού βαθμού.

	Συγκρ.	Υπερθ.
Είναι από τα ωραιότερα δημοτικά τραγούδια		
Δεν υπάρχει τίποτε ωραιότερο από αυτά		
αυτό το ταξίδι μερικά από τα ωραιότερα ποιήματα του, όπως		
Τ		
Αλλά υπάρχει τίποτα ωραιότερο από τη Βραζιλία		
Το ωραιότερο γκολ της Ιστορίας;		
πόλεις που παρουσίασαν την ταχύτερη ανάπτυξη πληθυσμού		
υσμός των πόλεων αυξάνεται ταχύτερα απ' ότι αυξάνεται ο		
σεις και ανέπτυξαν πολιτισμό ταχύτερα από εκείνους που κατ		
Μέσα στο στίβο, είσαι ο ταχύτερος αθλητής του		
κόσμου.		
υρώπη μειώνεται και μάλιστα ταχύτερα από την Ελλάδα, ενώ		
ρηση ενός προσώπου, με τον ταχύτερο δυνατό τρόπο, τις α		

ρολόι που μας λέει την ώρα ακριβέστερα από όσο η κρίση των δένδρων και αποδείχτηκε ακριβέστερη εκείνης του άνθρ		
Τα ακριβέστερα στοιχεία που διαθέ		
πλάνο της επιστροφής ήταν ο ευτυχέστερος άνθρωπος στον και μετά το γάμο του ήταν το ευτυχέστερο γεγονός γι' αυτόν		
ο μέρος του προγράμματος ήταν ευτυχέστερο του δευτέρου.		

Πίνακας 1

- Μελετήστε στον πίνακα 1 τα επίθετα συγκριτικού βαθμού. Τι συγκρίνεται; Τι υπάρχει μετά από τον συγκριτικό; Γενικεύστε τις παρατηρήσεις σας ως κανόνα εκφοράς του β' όρου σύγκρισης.
- Μεταφράστε τις ακόλουθες προτάσεις από τα νέα στα αρχαία ελληνικά, αξιοποιώντας όσα μάθαμε για τα παραθετικά και την εκφορά του β' όρου σύγκρισης.

Ο Ξέρξης ήταν πιο πλούσιος από τον Θεμιστοκλή.

.....

Οι ιππείς ήταν περισσότεροι από τριακόσιους.

.....

Η αρετή είναι καλύτερη από κάθε αξίωμα.

.....

Είναι καλύτερο να είσαι υγιής παρά πλούσιος.

.....

Εγώ είμαι δύο χρόνια μεγαλύτερός σου. (μεγαλύτερος = γεραιότερος)

.....

Γ.3.2. Τα ουσιαστικά παῖς, γυνή, ναῦς, χεῖρ

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	
Τάξη/Βαθμίδα:	Γ΄ Γυμνασίου
Γνωστικό αντικείμενο:	Αρχαία Ελληνική Γλώσσα

1. Ανοίξτε τον φυλλομετρητή και πηγαίnete στην ηλεκτρονική διεύθυνση του Λεξικού Τριανταφυλλίδη: (στις 12/2/2008 η διεύθυνση είναι: <http://www.komvos.edu.gr/dictionaries/dictonline/DictOnLineTri.htm>) Αναζητήστε στο λεξικό παράγωγα και σύνθετα των αρχαίων ελληνικών λέξεων παῖς, γυνή, ναῦς και χεῖρ, πληκτρολογώντας το δυνατό ή/και το αδύνατο θέμα τους, ως εξής:

Ομάδα 1: %ναυ% και %νηο%

Ομάδα 2: παιδ%

Ομάδα 3: %γυν% και %γυναικ%

Ομάδα 4: %χειρ% και %χερ%

Προσέξτε: δεν είναι όλα τα λήμματα που θα επιστρέψουν οι αναζητήσεις σας παράγωγα των παραπάνω ουσιαστικών. Επιλέξτε και καταγράψτε μόνο τα παράγωγα. Συμβουλευτείτε τις ετυμολογικές πληροφορίες του λεξικού.
2. Κάθε ομάδα να επιλέξει 10 από τα λήμματα που εντόπισε στο λεξικό και να το αναζητήσει στον ΕΘΕΚ, ώστε να βρει ένα ενδεικτικό χρηστικό παράδειγμα για κάθε λήμμα. Αν, για παράδειγμα, επιλέξετε το λήμμα **παιδί**, η αναζήτηση στον ΕΘΕΚ θα πρέπει να γίνει ως εξής:

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι - λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι - λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα	παιδί		Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές		Συμφραστικοί πίνακες	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	✓	Χαρακτήρες πριν	
Na μη ληφθεί υπόψη ο τόνος		Χαρακτήρες μετά	
Αριθμός προτάσεων	50	Στοίχιση ως προς το [] κριτήριο	

Παρουσιάστε στην τάξη όλα τα παράγωγα και σύνθετα καθώς και τα χρηστικά παραδείγματα που βρήκατε.

ΛΥΚΕΙΟ

A' Λυκείου

A.1. Νεοελληνική Γλώσσα

A.1.1. Γλώσσα και γλωσσικές ποικιλίες

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	
Τάξη/Βαθμίδα:	A' Λυκείου
Γνωστικό αντικείμενο:	Νεοελληνική Γλώσσα

Ενότητα 1: Γεωγραφικές γλωσσικές ποικιλίες

1. Αναζητήστε τόσο στο Γενικό Σ.Κ. όσο και στο Σ.Κ. Σχολικών Βιβλίων τη λέξη «διάλεκτος», σύμφωνα με τα παρακάτω κριτήρια αναζήτησης. Από τα αποτελέσματα της αναζήτησης επιλέξτε τα παραδείγματα εκείνα που θεωρείτε πιο αντιπροσωπευτικά της σημασίας της λέξης και αποθηκεύστε τα.

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα	διάλεκτος		Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	
Na μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	50

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	
Χαρακτήρες μετά	
Στοιχίση ως προς το [] κριτήριο	

2. Αναζητήστε τόσο στο Γενικό Σ.Κ. όσο και στο Σ.Κ. Σχολικών Βιβλίων τη φράση «γλωσσικό ιδίωμα», σύμφωνα με τα παρακάτω κριτήρια αναζήτησης. Από τα αποτελέσματα της αναζήτησης επιλέξτε τα παραδείγματα εκείνα που θεωρείτε πιο αντιπροσωπευτικά της σημασίας του όρου και αποθηκεύστε τα.

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα	γλωσσικός		Λήμμα	ιδίωμα		Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	

Συμφραστικοί πίνακες	

Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα		Χαρακτήρες πριν	
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόνος		Χαρακτήρες μετά	
Αριθμός προτάσεων	50	Στοιχίση ως προς το [] κριτήριο	

3. Αναζητήστε τόσο στο Γενικό Σ.Κ. όσο και στο Σ.Κ. Σχολικών Βιβλίων τη λέξη «ιδιωματισμός», σύμφωνα με τα παρακάτω κριτήρια αναζήτησης. Από τα αποτελέσματα της αναζήτησης επιλέξτε τα παραδείγματα εκείνα που θεωρείτε πιο αντιπροσωπευτικά της σημασίας της λέξης και αποθηκεύστε τα.

Πρώτο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα	ιδιωματισμός		Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές		Συμφραστικοί πίνακες	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα		Χαρακτήρες πριν	
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόνος		Χαρακτήρες μετά	
Αριθμός προτάσεων	50	Στοιχίση ως προς το [] κριτήριο	

4. Διαβάστε το κείμενο του Μ. Τριανταφυλλίδη «Οριζόντια διαίρεση: ιδίωμα και διάλεκτος» στη σελίδα 22 του βιβλίου σας. Λαμβάνοντας υπόψη το κείμενο που διαβάσατε και τα αποτελέσματα των παραπάνω αναζητήσεων απαντήστε στις παρακάτω ερωτήσεις:

- α) Τι σημαίνει η λέξη «διάλεκτος»;
- β) Τι είναι το «γλωσσικό ιδίωμα»;
- γ) Τι είναι ο «ιδιωματισμός»;
- δ) Με ποια σημασία χρησιμοποιείται ο όρος «διάλεκτος» στα παραδείγματα που έχετε αποθηκεύσει από τη σχετική αναζήτηση.

Ενότητα 2: Ειδικές γλώσσες

5. Χωριστείτε σε τρεις ομάδες.

Ομάδα Α' : Αναζητήστε στο λεξικό τις σημασίες των λέξεων *πλατεία*, *μυστήριο*, *κώδικας* και *διάρρηξη*. Από τις σημασίες που θα εντοπιστούν για κάθε λέξη, βρείτε αυτή/αυτές που θα μπορούσαν να θεωρηθούν ότι ανήκουν στη γενική γλώσσα και αυτή/αυτές που ανήκουν στις ειδικές γλώσσες που φαίνονται στον πίνακα 1 και συμπληρώστε τον.

Λέξη	Γενική γλώσσα	Ειδική γλώσσα
πλατεία		[θέατρ.]
μυστήριο		[θρησκ.]
κώδικας		[παλαιογραφ.] [νομ.]
διάρρηξη		[νομ.]

Πίνακας 1

Ομάδα Β' : Αναζητήστε στο λεξικό τις σημασίες των λέξεων *σκηνή*, *πλάνη*, *συντελεστής* και *αναπαραγωγή*. Από τις σημασίες που θα εντοπιστούν για κάθε λέξη, βρείτε αυτή/αυτές που θα μπορούσαν να θεωρηθούν ότι ανήκουν στη γενική

γλώσσα και αυτή/αυτές που ανήκουν στις ειδικές γλώσσες που φαίνονται στον πίνακα 2 και συμπληρώστε τον.

Λέξη	Γενική γλώσσα	Ειδική γλώσσα
σκηνή		[θέατρ.]
πλάνη		[ξυλουργ.]
συντελεστής		[μαθηματ.]
αναπαραγωγή		[τεχνολ.] [βιολ.]

Πίνακας 2

Ομάδα Γ' : Αναζητήστε στο λεξικό τις σημασίες των λέξεων *αντίσταση*, *κλίμακα*, *τόξο* και *ορχήστρα*. Από τις σημασίες που θα εντοπιστούν για κάθε λέξη, βρείτε αυτή/αυτές που θα μπορούσαν να θεωρηθούν ότι ανήκουν στη γενική γλώσσα και αυτή/αυτές που ανήκουν στις ειδικές γλώσσες που φαίνονται στον πίνακα 3 και συμπληρώστε τον.

Λέξη	Γενική γλώσσα	Ειδική γλώσσα
αντίσταση		[φυσ.]
κλίμακα		[μουσ.]
τόξο		[μαθηματ.] [αρχιτεκτ.]
ορχήστρα		[θεατρ.]

Πίνακας 3

Τέλος, ανταλλάξτε τους πίνακες που έχετε δημιουργήσει.

6. Αναζητήστε στον ΕΘΕΚ παραδείγματα χρήσης των λέξεων των δύο άλλων ομάδων με τις διαφορετικές σημασίες που έχουν εντοπιστεί. Για να διευκολυνθείτε στην αναζήτηση των σχετικών παραδειγμάτων περιορίστε την αναζήτηση επιλέγοντας κείμενα από το θεματικό πεδίο όπου εμφανίζεται η συγκεκριμένη σημασία. Αποθηκεύστε τα παραδείγματα χρήσης που εντοπίσατε.

7. Πραγματοποιήστε τις εξής αναζητήσεις ανά ομάδα:

Ομάδα Α' : Αναζητήστε λέξεις / όρους από το γνωστικό αντικείμενο της *Φυσικής*, επιλέγοντας αυτό το αντικείμενο από το Σ. Κ. Σχολικών Βιβλίων. Ποιες από αυτές αποτελούν λέξεις που απαντώνται μόνο στο πλαίσιο αυτής της ειδικής γλώσσας και ποιες αποτελούν λέξεις που συναντώνται και στη γενική γλώσσα αλλά με κάπως διαφορετική σημασία; Φτιάξτε δύο ξεχωριστούς καταλόγους. Για τις λέξεις που απαντώνται και στη γενική γλώσσα βρείτε σχετικά παραδείγματα χρήσης χρησιμοποιώντας τον ΕΘΕΚ.

Ομάδα Β' : Αναζητήστε λέξεις / όρους από το γνωστικό αντικείμενο των *Μαθηματικών*, επιλέγοντας αυτό το αντικείμενο από το Σ. Κ. Σχολικών Βιβλίων. Ποιες από αυτές αποτελούν λέξεις που απαντώνται μόνο στο πλαίσιο αυτής της ειδικής γλώσσας και ποιες αποτελούν λέξεις που συναντώνται και στη γενική γλώσσα αλλά με κάπως διαφορετική σημασία; Κάντε δύο ξεχωριστούς καταλόγους. Για τις λέξεις που απαντώνται και στη γενική γλώσσα βρείτε σχετικά παραδείγματα χρήσης χρησιμοποιώντας τον ΕΘΕΚ.

Ομάδα Γ' : Αναζητήστε λέξεις / όρους από το γνωστικό αντικείμενο της *Χημείας*, επιλέγοντας αυτό το αντικείμενο από το Σ. Κ. Σχολικών Βιβλίων. Ποιες από αυτές αποτελούν λέξεις που απαντώνται μόνο στο πλαίσιο αυτής της ειδικής γλώσσας και ποιες αποτελούν λέξεις που συναντώνται και στη γενική γλώσσα αλλά με κάπως διαφορετική σημασία; Κάντε δύο ξεχωριστούς καταλόγους. Για τις λέξεις που

απαντώνται και στη γενική γλώσσα βρείτε σχετικά παραδείγματα χρήσης χρησιμοποιώντας τον ΕΘΕΚ.

8. Λαμβάνοντας υπόψη τα αποτελέσματα της δραστηριότητας 7, συζητήστε στην τάξη σχετικά με τις λέξεις που απαντώνται στη γενική γλώσσα. Πόσο εύκολο είναι να διακρίνουμε τα όρια μεταξύ ορολογίας και γενικής γλώσσας;

A.1.2. Ο ρόλος της επικοινωνιακής περιστασης στη γλωσσική επικοινωνία

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	
Τάξη/Βαθμίδα:	A' Λυκείου
Γνωστικό αντικείμενο:	Νεοελληνική Γλώσσα

1. Αναζητήστε στο Γενικό Σ.Κ. του ΕΘΕΚ τις παρακάτω λέξεις ή φράσεις σύμφωνα με τα κριτήρια αναζήτησης που ακολουθούν (3 συνολικά αναζητήσεις). Επιλέξτε από τα αποτελέσματα της καθεμιάς από τις παρακάτω αναζητήσεις μία χαρακτηριστική περιγραφή α) ενός νυφικού, β) των τεχνικών χαρακτηριστικών ενός αυτοκινήτου, γ) μιας φάσης από έναν ποδοσφαιρικό αγώνα.

1^η αναζήτηση

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη	νυφικό		Λέξη			Λέξη	
Λήμμα			Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	
Na μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	50

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	
Χαρακτήρες μετά	
Στοιχισή ως προς το [] κριτήριο	

2^η αναζήτηση

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη	τεχνικά		Λέξη	χαρακτηριστικά		Λέξη	
Λήμμα			Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	
Na μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	50

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	
Χαρακτήρες μετά	
Στοιχισή ως προς το [] κριτήριο	

3^η αναζήτηση

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα	σουτάρω		Λήμμα			Λήμμα	

Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	
-----------------	--	--	-----------------	--	--	-----------------	--

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	50

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	
Χαρακτήρες μετά	
Στοιχισή ως προς το [] κριτήριο	

2. Λαμβάνοντας υπόψη τα αποτελέσματα των παραπάνω αναζητήσεων απαντήστε στις ερωτήσεις που ακολουθούν.

- α) Ποιος νομίζετε ότι έχει πει ή γράψει τα παραπάνω κείμενα; Εντοπίστε συγκεκριμένα γλωσσικά στοιχεία που τεκμηριώνουν την απάντησή σας.
- β) Πώς νομίζετε ότι τα παραπάνω κείμενα θα διατυπώνονταν αν αυτός που τα παρήγαγε θα ήταν, αντίστοιχα:

Κείμενο 1: Ο πατέρας μιας νύφης περιγράφοντας το νυφικό της κόρης του στην αδερφή του;

Κείμενο 2: Ο πατέρας σας περιγράφοντας στη μητέρα σας το αυτοκίνητο που θα ήθελε να αγοράσουν;

Κείμενο 3: Ένας συμμαθητής σας, περιγράφοντας σε σας την ίδια ακριβώς φάση από ποδοσφαιρικό αγώνα;

Γράψτε ένα κείμενο για καθεμία από τις παραπάνω περιπτώσεις.

Κείμενο 1

.....

.....

.....

.....

.....

Κείμενο 2

.....

.....

.....

.....

.....

Κείμενο 3

.....

.....

.....

.....

.....

3. Ποιες διαφορές εντοπίζετε στις δύο διαφορετικές εκδοχές; Εξηγήστε τις γλωσσικές επιλογές που κάνατε ώστε το κείμενό σας να πετύχει το στόχο του στη συγκεκριμένη επικοινωνιακή περίσταση.

A.1.3. Γλώσσα και γλωσσομάθεια

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	
Τάξη/Βαθμίδα:	A' Λυκείου
Γνωστικό αντικείμενο:	Νεοελληνική Γλώσσα

1. Αναζητήστε τόσο στο Γενικό Σ.Κ. όσο και στο Σ.Κ. Σχολικών Βιβλίων του ΕΘΕΚ τη φράση «ευρωπαϊκή γλώσσα» σύμφωνα με τα παρακάτω κριτήρια αναζήτησης.

Από τις προτάσεις που θα ανασυρθούν από τη βάση του ΕΘΕΚ επιλέξτε αυτές που αφορούν τη γλωσσομάθεια. Με βάση τις προτάσεις αυτές αλλά και το ευρύτερο περιβάλλον τους (το οποίο θα ανασύρετε πατώντας στον αριθμό στα αριστερά της κάθε πρότασης) απαντήστε γραπτά στις ερωτήσεις που ακολουθούν.

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα	ευρωπαϊκός		Λήμμα	γλώσσα		Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	
Na μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	100

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	
Χαρακτήρες μετά	
Στοιχίση ως προς το [] κριτήριο	

- α) Ποια είναι η θέση των γλωσσών στη σημερινή Ενωμένη Ευρώπη; Ποια είναι η θέση των επίσημων οργάνων της Ευρώπης ως προς αυτό;
- β) Ποιες είναι οι γλώσσες που στην πράξη χρησιμοποιούνται περισσότερο και ποια από αυτές φαίνεται να κερδίζει έδαφος στην Ευρώπη;
- γ) Με ποια κριτήρια φαίνεται να επιλέγονται οι δεύτερες γλώσσες προς εκμάθηση σήμερα;
- δ) Για ποιους λαούς φαίνεται σήμερα απαραίτητη η εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας; Τι θα μπορούσαμε να κάνουμε γι' αυτό;
2. Ανοίξτε τον φυλλομετρητή ιστοσελίδων του υπολογιστή σας και πηγαίνατε στη σελίδα:
[http://europa.eu.int/eur-lex/lex/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32002G0223\(01\):EL:HTML](http://europa.eu.int/eur-lex/lex/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32002G0223(01):EL:HTML)
 (η διεύθυνση ισχύει για τις 15/4/08) όπου υπάρχει το «Ψήφισμα του Συμβουλίου της Ευρώπης της 14ης Φεβρουαρίου 2002 για την προώθηση της γλωσσικής πολυμορφίας και της εκμάθησης γλωσσών στο πλαίσιο της υλοποίησης των στόχων του Ευρωπαϊκού Έτους Γλωσσών 2001». Διαβάστε το και απαντήστε στις ερωτήσεις που ακολουθούν.

- α) Τι απόψεις διατυπώνονται στο ψήφισμα σχετικά με τη γλωσσομάθεια στην Ευρώπη; Πώς τεκμηριώνεται η ανάγκη για πολυγλωσσία και γλωσσομάθεια στο πλαίσιο της Ενωμένης Ευρώπης;
- β) Ποια μέτρα καλούνται να λάβουν τα κράτη-μέλη για να ενισχύσουν τη γλωσσομάθεια;
- γ) Τα μέτρα αυτά σε ποιες ηλικίες απευθύνονται;
- δ) Ποια από τα μέτρα αυτά νομίζετε ότι έχει υλοποιήσει η Ελλάδα; Πώς κρίνετε την ανταπόκριση της χώρας μας στο κάλεσμα της Ευρώπης;

3. Από τις παραπάνω αναζητήσεις ανασύρθηκε και το παρακάτω απόσπασμα:

Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία της Ε.Ε., η χώρα μας πρωτεύει στη γλωσσομάθεια: Το 40% των Ελλήνων έχει επαρκή ή άριστη γνώση της αγγλικής και το 15% γνωρίζει άλλες γλώσσες.

Σε τρεις παραγράφους προσπαθήστε να περιγράψετε την εικόνα που προκύπτει από τα παραπάνω στατιστικά στοιχεία. Για ποιο λόγο νομίζετε ότι συμβαίνει αυτό;

A.1.4. Προφορικός και γραπτός λόγος

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	
Τάξη/Βαθμίδα:	Α΄ Λυκείου
Γνωστικό αντικείμενο:	Νεοελληνική Γλώσσα

1. Αναζητήστε τόσο στο Γενικό Σ.Κ. όσο και στο Σ.Κ. Σχολικών Βιβλίων του ΕΘΕΚ τις φράσεις *προφορικός λόγος* και *γραπτός λόγος* σύμφωνα με τα εξής κριτήρια αναζήτησης:

Πρώτο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα	προφορικός		Λήμμα	λόγος		Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	50

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	
Χαρακτήρες μετά	
Στοιχίση ως προς το [] κριτήριο	

Με βάση τα αποτελέσματα αναζήτησης δημιουργήστε τον Πίνακα 1 στον οποίο να αναφέρονται επιγραμματικά τα χαρακτηριστικά του προφορικού και του γραπτού λόγου:

	Προφορικός λόγος	Γραπτός λόγος
Πλεονεκτήματα	1) 2)	1) 2)

Πίνακας 1

2. Συμπληρώστε τον Πίνακα 1 με δικά σας επιχειρήματα.
3. Χωριστείτε σε δύο ομάδες. Κάθε ομάδα μαγνητοφωνεί ένα μέλος της το οποίο απαντά σύντομα σε μία ερώτηση γενικού ενδιαφέροντος (π.χ. «Τι γνώμη έχεις για την ελληνική τηλεόραση;»). Στη συνέχεια, κάθε ομάδα απομαγνητοφωνεί το προφορικό κείμενο, σημειώνοντας παράλληλα τα χαρακτηριστικά στοιχεία του προφορικού λόγου.
4. Εντοπίστε τα στοιχεία προφορικότητας και καταγράψτε τα στον Πίνακα 2, προσπαθώντας να τα ομαδοποιήσετε. Προσθέστε συγκεκριμένα παραδείγματα από το απομαγνητοφωνημένο κείμενο.

Στοιχεία προφορικότητας	Παραδείγματα

Πίνακας 2

5. Μετατρέψτε, ανά ομάδα, το προφορικό κείμενο σε γραπτό, με ιδιαίτερη έμφαση στην εξάλειψη των στοιχείων προφορικότητας που εντοπίσατε.
6. Εξηγήστε τις αλλαγές που κάνατε στο γραπτό κείμενο για να εξαλείψετε τα στοιχεία προφορικότητας.

A.1.5. Ο αναλφαβητισμός

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	
Τάξη/Βαθμίδα:	A' Λυκείου
Γνωστικό αντικείμενο:	Νεοελληνική Γλώσσα

1. Αναζητήστε στο Γενικό Σ.Κ. του ΕΘΕΚ την λέξη «αναλφαβητισμός» σύμφωνα με τα παρακάτω κριτήρια αναζήτησης.

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα			Λήμμα	αναλφαβητισμός		Λήμμα	
Μέρος του λόγου	επίθετο		Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	
Na μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	50

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	
Χαρακτήρες μετά	
Στοιχισή ως προς το [] κριτήριο	

Καταγράψτε τα αποτελέσματα της αναζήτησης στον Πίνακα 1.

επίθετο + αναλφαβητισμός

Πίνακας 1

2. Αντλώντας πληροφορίες από τα ευρύτερα κείμενα στα οποία βρήκατε τις λέξεις και/ή από λεξικά της Νέας Ελληνικής προσπαθήστε να βρείτε ποιες από τις συμφράσεις του Πίνακα 1 περιγράφουν είδη αναλφαβητισμού και προσπαθήστε να αποδώσετε τα χαρακτηριστικά τους.
3. Χωριστείτε σε τρεις ομάδες. Ανοίξτε το φυλλομετρητή ιστοσελίδων του υπολογιστή σας και πηγαίνετε στη σελίδα <http://www.edu.uoc.gr/~pks/thempaid/1/Analfabeta.htm> (η διεύθυνση ισχύει για τις 15/4/08).

Ομάδα Α' : Με βάση τις πληροφορίες που θα αντλήσετε από το κείμενο, προσπαθήστε να εντοπίσετε τα αίτια του λειτουργικού αναλφαβητισμού και γράψτε τα παρακάτω.

Τα αίτια του αναλφαβητισμού

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Ομάδα Β' : Αντλώντας πληροφορίες από τα κείμενα που έχετε, προσπαθήστε να εντοπίσετε τις συνέπειες του αναλφαβητισμού τόσο σε προσωπικό όσο και σε συλλογικό επίπεδο και γράψτε τις παρακάτω.

Οι συνέπειες του αναλφαβητισμού

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Ομάδα Γ' : Πώς θα μπορούσε να αντιμετωπιστεί ο λειτουργικός και ο «δεύτερος» (τεχνολογικός) αναλφαβητισμός; Γράψτε τις λύσεις που προτείνετε παρακάτω.

Τρόποι αντιμετώπισης του αναλφαβητισμού

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. Συγκεντρώστε, όλες οι ομάδες μαζί, τα αποτελέσματα της εργασίας σας, ανταλλάξτε απόψεις και συμπληρώστε τη δουλειά σας.
5. Από τη βάση κειμένων του ΕΘΕΚ ανασύρθηκε στις παραπάνω αναζητήσεις μεταξύ άλλων και το εξής απόσπασμα:

Έτσι, ακόμη και αυτή η τεχνολογική εξέλιξη διευρύνει το χάσμα μεταξύ πλούσιων και φτωχών, μεταξύ αυτών που έχουν οικονομικούς πόρους και ικανοποιητικό επίπεδο εκπαίδευσης, ώστε να ωφελούνται από τη νέα τεχνολογία και αυτών που μειονεκτούν, εξαιτίας της φτώχειας και του αναλφαριθμητισμού.

6. Προσπαθήστε με επιχειρήματα να αποδείξετε τη θέση του συγγραφέα.

A.1.6. Οι προϋποθέσεις ενός επιτυχημένου διαλόγου

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	
Τάξη/Βαθμίδα:	A' Λυκείου
Γνωστικό αντικείμενο:	Νεοελληνική Γλώσσα

1. Από το σώμα κειμένων του ΕΘΕΚ επιλέξτε το Γενικό Σ. Κ. και πιο συγκεκριμένα τα κείμενα με τα εξής χαρακτηριστικά:

Χαρακτηριστικά Υποσυνόλου Κειμένων	
1. Μέσο Δημοσίευσης	Όλα
2. Κειμενικό Είδος	Όλα
3. Ειδικότερο κειμενικό είδος	Συνέντευξη
4. Θέμα	Όλα
5. Ειδικότερο θέμα	Όλα
6. Εκδότης / πηγή κειμένου	Όλα
7. Συγγραφέας	Όλα
8. Ημερομηνία	Όλα

2. Στη συνέχεια, αναζητήστε ερωτήσεις από τις συνεντεύξεις που επιλέξατε, πραγματοποιώντας αναζητήσεις στον ΕΘΕΚ με βάση τα εξής κριτήρια αναζήτησης:

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα	πότε		Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	✓
Na μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	100

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	
Χαρακτήρες μετά	
Στοίχιση ως προς το [] κριτήριο	

Στη θέση της λέξης *πότε* μπορείτε να βάλετε άλλες ερωτηματικές λέξεις, πάντα σύμφωνα με τα κριτήρια αναζήτησης που δίνονται στον παραπάνω πίνακα. Οι λέξεις αυτές είναι: *πού, ποιος, γιατί, πώς, τι*.

3. Επιλέξτε 15 ερωτήσεις από τα αποτελέσματα των αναζητήσεων που πραγματοποιήσατε και καταχωρίστε τις στον Πίνακα 1. Αποθηκεύστε τα επιλεγμένα αποτελέσματα των αναζητήσεών σας.

A.1.7. Νέοι, εφηβεία και ελεύθερος χρόνος

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	
Τάξη/Βαθμίδα:	A' Λυκείου
Γνωστικό αντικείμενο:	Νεοελληνική Γλώσσα

Ενότητα 1: Εφηβεία

1. Χωριστείτε σε δύο ομάδες.

Ομάδα Α' : Αναζητήστε τόσο στο Γενικό Σ.Κ. όσο και στο Σ.Κ. Σχολικών Βιβλίων του ΕΘΕΚ τη λέξη *εφηβεία* σύμφωνα με τα κριτήρια αναζήτησης που φαίνονται στον παρακάτω πίνακα. Αποθηκεύστε τα αποτελέσματα που αφορούν σε χαρακτηριστικά της εφηβείας.

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα	εφηβεία		Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	
Na μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	500

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	
Χαρακτήρες μετά	
Στοιχίση ως προς το [] κριτήριο	

Ομάδα Β' : Αναζητήστε τόσο στο Γενικό Σ.Κ. όσο και στο Σ.Κ. Σχολικών Βιβλίων του ΕΘΕΚ τη λέξη *εφηβικός* ως λήμμα σύμφωνα με τα κριτήρια αναζήτησης που φαίνονται στον παρακάτω πίνακα. Αποθηκεύστε τα αποτελέσματα που αφορούν σε χαρακτηριστικά της εφηβικής ηλικίας.

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα	εφηβικός		Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	
Na μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	500

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	
Χαρακτήρες μετά	
Στοιχίση ως προς το [] κριτήριο	

2. Χρησιμοποιήστε τα αποθηκευμένα αποτελέσματα των αναζητήσεών σας για να απαντήσετε στις παρακάτω ερωτήσεις:

- α) Ποια είναι τα σωματικά, ψυχολογικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά της εφηβείας;
- β) Πώς εκδηλώνονται τα παραπάνω χαρακτηριστικά στη συμπεριφορά του εφήβου στους διάφορους τομείς της ζωής του;
- γ) Ποια προβλήματα της σύγχρονης εποχής συνδέονται με την περίοδο της εφηβείας;

Ενότητα 2: Πρότυπα νέων

3. Χωριστείτε σε δύο ομάδες.

Ομάδα Α : Αναζητήστε τόσο στο Γενικό Σ.Κ. όσο και στο Σ.Κ. Σχολικών Βιβλίων του ΕΘΕΚ τη λέξη *πρότυπο* σύμφωνα με τα κριτήρια αναζήτησης που φαίνονται στον παρακάτω πίνακα. Επιλέξτε από τα αποτελέσματα της αναζήτησής σας τα επίθετα που αφορούν σε διάφορα είδη κοινωνικών προτύπων και καταχωρίστε τα στον Πίνακα 1.

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα			Λήμμα	πρότυπο		Λήμμα	
Μέρος του λόγου	επίθετο		Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	
Na μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	500

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	
Χαρακτήρες μετά	
Στοίχιση ως προς το [] κριτήριο	

επίθετο + πρότυπο	

Πίνακας 1

Ομάδα Β : Αναζητήστε στο Γενικό Σ.Κ. του ΕΘΕΚ τη λέξη *πρότυπο* σύμφωνα με τα κριτήρια αναζήτησης που φαίνονται στον παρακάτω πίνακα. Επιλέξτε από τα αποτελέσματα της αναζήτησής σας τα ουσιαστικά που αφορούν σε διάφορα είδη κοινωνικών προτύπων και καταχωρίστε τα στον Πίνακα 2.

Πρώτο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη				
Λήμμα	πρότυπο		Λήμμα				
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	ουσιαστικό			

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	500

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	
Χαρακτήρες μετά	
Στοιχισή ως προς το [] κριτήριο	

πρότυπο + ουσιαστικό

Πίνακας 2

4. Με βάση τις φράσεις που έχετε συγκεντρώσει, απαντήστε στις παρακάτω ερωτήσεις.

α) Περιγράψτε με συντομία τα χαρακτηριστικά καθενός από τα παρακάτω πρότυπα, όπως αυτά εκφράζονται στη σύγχρονη εποχή:

πρότυπα ομορφιάς:

.....

πρότυπα επιτυχίας:

.....

πρότυπα

διασκέδασης:

.....

καταναλωτικά

πρότυπα:

.....

β) Μελετήστε τα αποτελέσματα της αναζήτησης 4 και γράψτε με συντομία ποιι νομίζετε ότι είναι οι παράγοντες που διαμορφώνουν αυτά τα πρότυπα.

.....

γ) Τι ρόλο πιστεύετε ότι έχουν τα πρότυπα στη ζωή ενός νέου;

.....

Ενότητα 3: Ελεύθερος χρόνος

5. Αναζητήστε τόσο στο Γενικό Σ.Κ. όσο και στο Σ.Κ. Σχολικών Βιβλίων του ΕΘΕΚ τη φράση *ελεύθερος χρόνος* σύμφωνα με τα εξής κριτήρια αναζήτησης:

Πρώτο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα	ελεύθερος		Λήμμα	χρόνος		Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	500

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	
Χαρακτήρες μετά	
Στοιχίση ως προς το [] κριτήριο	

Χρησιμοποιήστε τα αποτελέσματα της αναζήτησης για να απαντήσετε στις παρακάτω ερωτήσεις.

- α) Ποιες δραστηριότητες προτιμούν οι έφηβοι στον ελεύθερο χρόνο τους;
- β) Πού οφείλεται η έλλειψη ελεύθερου χρόνου των παιδιών και των εφήβων;
- γ) Ποια είναι τα κοινωνικά αίτια της έλλειψης ελεύθερου χρόνου στη σύγχρονη εποχή; Συνδυάστε τις απαντήσεις σας με τις απαντήσεις των ερωτήσεων της δραστηριότητας 4 σχετικά με τα πρότυπα της σύγχρονης ζωής.

A.1.8. Αγάπη και έρωτας

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	
Τάξη/Βαθμίδα:	A' Λυκείου
Γνωστικό αντικείμενο:	Νεοελληνική Γλώσσα

1. Χωριστείτε σε δύο ομάδες.

Ομάδα Α' : Από το Γενικό Σ.Κ. και συγκεκριμένα από την κατηγορία «Κειμενικό είδος» επιλέξτε τη Λογοτεχνία. Αναζητήστε τόσο στο Γενικό Σ.Κ. όσο και στο Σ.Κ. Σχολικών Βιβλίων τη λέξη *αγάπη* σύμφωνα με τα κριτήρια αναζήτησης που φαίνονται παρακάτω. Καταχωρίστε στον Πίνακα 1 τις συμφράσεις που θα προκύψουν.

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα			Λήμμα	αγάπη		Λήμμα	
Μέρος του λόγου	επίθετο		Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	✓
Na μη ληφθεί υπόψη ο τόπος	
Αριθμός προτάσεων	100

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	
Χαρακτήρες μετά	
Στοιχισή ως προς το [] κριτήριο	

επίθετο + αγάπη

Πίνακας 1

Ομάδα Β' : Από το Γενικό Σ.Κ. και συγκεκριμένα από την κατηγορία «Κειμενικό είδος» επιλέξτε τη Λογοτεχνία. Αναζητήστε τόσο στο Γενικό Σ.Κ. όσο και στο Σ.Κ. Σχολικών Βιβλίων τη λέξη *έρωτας* σύμφωνα με τα κριτήρια αναζήτησης που φαίνονται παρακάτω. Καταχωρίστε στον Πίνακα 2 τις συμφράσεις που θα προκύψουν.

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα			Λήμμα	έρωτας		Λήμμα	
Μέρος του λόγου	επίθετο		Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές		Συμφραστικοί πίνακες	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	✓	Χαρακτήρες πριν	
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόνος		Χαρακτήρες μετά	
Αριθμός προτάσεων	50	Στοιχίση ως προς το [] κριτήριο	

επίθετο + έρωτας

Πίνακας 2

- Ομάδες Α' και Β' :** Συμπληρώστε τους Πίνακες 1 και 2 με άλλα επίθετα που μπορείτε να σκεφτείτε.
- Πραγματοποιήστε τις εξής αναζητήσεις ανά ομάδα:

Ομάδα Α' : Από το σώμα κειμένων του ΕΘΕΚ επιλέξτε το Γενικό Σ.Κ. και συγκεκριμένα από την κατηγορία «Κειμενικό είδος» επιλέξτε τη Λογοτεχνία. Αναζητήστε τη λέξη *αγάπη* σύμφωνα με τα κριτήρια αναζήτησης που φαίνονται παρακάτω. Καταχωρίστε τις συμφράσεις που θα προκύψουν στον Πίνακα 3.

Πρώτο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα		Λήμμα	αγάπη	Λήμμα			
Μέρος του λόγου	ουσιαστικό	Μέρος του λόγου		Μέρος του λόγου			

Επιλογές		Συμφραστικοί πίνακες	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	✓	Χαρακτήρες πριν	
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόνος		Χαρακτήρες μετά	
Αριθμός προτάσεων	100	Στοιχίση ως προς το [] κριτήριο	

ουσιαστικό + αγάπη

Πίνακας 3

Ομάδα Β' : Αναζητήστε τόσο στο Γενικό Σ.Κ. όσο και στο Σ.Κ. Σχολικών Βιβλίων του ΕΘΕΚ τη λέξη *αγάπη* σύμφωνα με τα κριτήρια αναζήτησης που φαίνονται παρακάτω. Καταχωρίστε τις συμφράσεις που θα προκύψουν στον Πίνακα 4.

Πρώτο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 2	Δεύτερο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα		Λήμμα	αγάπη	Λήμμα			

Μέρος του λόγου	ρήμα	λέξεις	Μέρος του λόγου		λέξεις	Μέρος του λόγου	
-----------------	-------------	--------	-----------------	--	--------	-----------------	--

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	500

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	
Χαρακτήρες μετά	
Στοιχισή ως προς το [] κριτήριο	

ρήμα + αγάπη

Πίνακας 4

4. **Ομάδες Α' και Β'** : Συμπληρώστε τους Πίνακες 3 και 4 με άλλα ουσιαστικά ή ρήματα που μπορείτε να σκεφτείτε.

5. Πραγματοποιήστε τις εξής αναζητήσεις ανά ομάδα:

Ομάδα Α' : Αναζητήστε τόσο στο Γενικό Σ.Κ. όσο και στο Σ.Κ. Σχολικών Βιβλίων του ΕΘΕΚ τη φράση *αγάπη είναι* σύμφωνα με τα κριτήρια αναζήτησης που φαίνονται παρακάτω. Επιλέξτε από τις συμφράσεις που θα προκύψουν αυτές που αποδίδουν κατά τη γνώμη σας την έννοια της αγάπης και καταχωρίστε τις στον Πίνακα 5.

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη	είναι		Λέξη	
Λήμμα	αγάπη		Λήμμα		Λήμμα		
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου		Μέρος του λόγου		

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	50

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	
Χαρακτήρες μετά	
Στοιχισή ως προς το [] κριτήριο	

αγάπη + είναι

Πίνακας 5

Ομάδα Β' : Αναζητήστε τόσο στο Γενικό Σ.Κ. όσο και στο Σ.Κ. Σχολικών Βιβλίων του ΕΘΕΚ τη φράση *έρωτας είναι* σύμφωνα με τα κριτήρια αναζήτησης που φαίνονται παρακάτω. Επιλέξτε από τις συμφράσεις που θα προκύψουν αυτές που αποδίδουν κατά τη γνώμη σας την έννοια της αγάπης και καταχωρίστε τις στον Πίνακα 6.

Πρώτο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη	είναι		Λέξη	
Λήμμα	έρωτας		Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές		Συμφραστικοί πίνακες	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα		Χαρακτήρες πριν	
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόπος		Χαρακτήρες μετά	
Αριθμός προτάσεων	100	Στοιχίση ως προς το [] κριτήριο	

έρωτας + είναι

Πίνακας 6

Τέλος, ανταλλάξτε μεταξύ σας τους πίνακες που έχετε δημιουργήσει ανά ομάδα.

6. Με βάση τα αποτελέσματα των αναζητήσεων που πραγματοποιήσατε απαντήστε στις παρακάτω ερωτήσεις.

- α) Ποιες διαφορές παρατηρείτε ανάμεσα στα επίθετα που αναφέρονται στην αγάπη και σε αυτά που αναφέρονται στον έρωτα; Ποια από τα επίθετα αυτά αναφέρονται μόνο σε ένα από τα δύο ουσιαστικά και ποια μπορούν να αναφερθούν και στα δύο; Τι συμπέρασμα βγάζετε από τις διαφορές αυτές;
- β) Ποια είναι τα χαρακτηριστικά της αγάπης και ποια τα χαρακτηριστικά του έρωτα;
- γ) Από τις παραπάνω αναζητήσεις προέκυψε το εξής απόσπασμα:

Χρειάζεται μεγάλο βήμα για να περάσεις από τον έρωτα στην άλλη όχθη της αγάπης. Έρωτας και αγάπη είναι αντίθετα αισθήματα. Ο έρωτας ενδιαφέρεται για το τώρα, υπερασπίζεται τον εγωισμό, ενώ η αγάπη τον καταργεί. Δύσκολο να φτάσεις ν' αγαπάς κάποιον γι' αυτό που είναι και όχι γι' αυτό που επιθυμείς να είναι. Ο έρωτας σε επισκέπτεται, στην αγάπη όμως εμείς πάμε.

Συμφωνείτε με την άποψη αυτή; Γράψτε σε μία παράγραφο ποια είναι κατά τη γνώμη σας η διαφορά ανάμεσα στην αγάπη και τον έρωτα.

A.1.9. Ο ρόλος της οπτικής γωνίας στην περιγραφή

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	
Τάξη/Βαθμίδα:	A' Λυκείου
Γνωστικό αντικείμενο:	Νεοελληνική Γλώσσα

1. Χωριστείτε σε δύο ομάδες.

Ομάδα Α' : Αναζητήστε στο Γενικό Σ.Κ. του ΕΘΕΚ την ακριβή φράση *το άλλο άγαλμα* σύμφωνα με τα κριτήρια αναζήτησης που ακολουθούν.

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη	το		Λέξη	άλλο		Λέξη	άγαλμα
Λήμμα			Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές		Συμφραστικοί πίνακες	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα		Χαρακτήρες πριν	
Na μη ληφθεί υπόψη ο τόνος		Χαρακτήρες μετά	
Αριθμός προτάσεων	50	Στοιχίση ως προς το [] κριτήριο	

Πατήστε στον αριθμό στα αριστερά της πρότασης και θα ανασυρθεί το ευρύτερο περιβάλλον της πρότασης.

Ομάδα Β' : Αναζητήστε στο Γενικό Σ.Κ. του ΕΘΕΚ την ακριβή φράση *δυσ τοιχογραφίες* σύμφωνα με τα κριτήρια αναζήτησης που ακολουθούν.

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη	δυσ		Λέξη	τοιχογραφίες		Λέξη	
Λήμμα			Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές		Συμφραστικοί πίνακες	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα		Χαρακτήρες πριν	
Na μη ληφθεί υπόψη ο τόνος		Χαρακτήρες μετά	
Αριθμός προτάσεων	50	Στοιχίση ως προς το [] κριτήριο	

Πατήστε στον αριθμό στα αριστερά της πρότασης και θα ανασυρθεί το ευρύτερο περιβάλλον της πρότασης.

Στη συνέχεια, αναζητήστε την ακριβή φράση *εκκλησιαστικής τοιχογραφίας* σύμφωνα με τα κριτήρια αναζήτησης που ακολουθούν.

Πρώτο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη	εκκλησιαστικής		Λέξη	τοιχογραφίας		Λέξη	
Λήμμα			Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	50

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	
Χαρακτήρες μετά	
Στοιχίση ως προς το [] κριτήριο	

Πατήστε στον αριθμό στα αριστερά της πρότασης και θα ανασυρθεί το ευρύτερο περιβάλλον της πρότασης.

2. Πραγματοποιήστε τις εξής αναζητήσεις ανά ομάδα:

Ομάδα Α' : Αναζητήστε στο Σ.Κ. Σχολικών Βιβλίων τη λέξη *κούρος* σύμφωνα με τα εξής κριτήρια αναζήτησης:

Πρώτο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα	κούρος		Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	50

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	
Χαρακτήρες μετά	
Στοιχίση ως προς το [] κριτήριο	

Ομάδα Β' : Αναζητήστε στο Σ.Κ. Σχολικών Βιβλίων τη λέξη *τοιχογραφία* σύμφωνα με τα εξής κριτήρια αναζήτησης:

Πρώτο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1	Δεύτερο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα	τοιχογραφία		Λήμμα			Λήμμα	

Μέρος του λόγου		λέξεις	Μέρος του λόγου		λέξεις	Μέρος του λόγου	
-----------------	--	--------	-----------------	--	--------	-----------------	--

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	50

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	
Χαρακτήρες μετά	
Στοιχισή ως προς το [] κριτήριο	

3. Μελετήστε ανά ομάδα τα δύο κείμενα των δραστηριοτήτων 1 και 2, τα οποία αντιπροσωπεύουν δύο διαφορετικά είδη περιγραφής, και απαντήστε στις ακόλουθες ερωτήσεις.

- α) Ποιες λεπτομέρειες επιλέγονται σε κάθε μια από τις δύο περιγραφές;
- β) Ποιος είναι ο σκοπός της επιλογής των λεπτομερειών σε κάθε περίπτωση;
- γ) Να χαρακτηρίσετε το ύφος της περιγραφής (π.χ. ρεαλιστική, παραστατική, λεπτομερής, σύντομη) και να δικαιολογήσετε τον χαρακτηρισμό αυτό.
- δ) Να εντοπίσετε τα γλωσσικά μέσα με τα οποία πραγματοποιείται η κάθε μια από τις περιγραφές (π.χ. επίθετα, ουσιαστικά, ρήματα, επιρρήματα, σύντομες προτάσεις, ελλειπτικός λόγος, μακροπερίοδος λόγος) και να καταγράψετε τις διαφορές στη γλώσσα των δύο κειμένων.

A.1.10. Ανάπτυξη παραγράφου με αναλογία

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	
Τάξη/Βαθμίδα:	A' Λυκείου
Γνωστικό αντικείμενο:	Νεοελληνική Γλώσσα

1. Αναζητήστε στον ΕΘΕΚ και στο Γενικό Σ.Κ. τη λέξη *κηφήνας* σύμφωνα με τα κριτήρια αναζήτησης που φαίνονται παρακάτω.

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη	<i>κηφήνας</i>		Λέξη			Λέξη	
Λήμμα			Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές		Συμφραστικοί πίνακες	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα		Χαρακτήρες πριν	
Na μη ληφθεί υπόψη ο τόνος		Χαρακτήρες μετά	
Αριθμός προτάσεων	50	Στοιχίση ως προς το [] κριτήριο	

Από τα αποτελέσματα αναζήτησης αναγνωρίστε σε ποια περίπτωση η λέξη *κηφήνας* χρησιμοποιείται κυριολεκτικά και σε ποια ως πρώτο σκέλος αναλογίας.

2. Απαντήστε στις παρακάτω ερωτήσεις σε σχέση με το αποτέλεσμα που απομονώσατε στην προηγούμενη δραστηριότητα.

α) Το αποτέλεσμα αποτελεί παράδειγμα διπλής αναλογίας. Αναγνωρίστε το πρώτο και το δεύτερο σκέλος της αναλογίας και συμπληρώστε το δεύτερο σκέλος της δεύτερης αναλογίας.

β) Με ποια χαρακτηριστικά της κυψέλης συνδέεται αναλογικά η οικονομία; Σχολιάστε κατά τον ίδιο τρόπο τη δεύτερη αναλογία της ίδιας περιόδου.

γ) Αναπτύξτε μία δική σας παράγραφο με πρώτο σκέλος της αναλογίας τις λέξεις *κυψέλη* και *κηφήνας*.

3. Αναζητήστε στον ΕΘΕΚ και στο Γενικό Σ.Κ. τις λέξεις *βόμβα*, *καταπέλτης*, *Αχίλλειος πτέρνα*, *αστραπή*, *κεραυνός* και *ασπίδα*. Με τη βοήθεια των αποτελεσμάτων αναζήτησης συμπληρώστε τον Πίνακα 1 αναφέροντας επιγραμματικά με ποιες καταστάσεις συνδέουμε αναλογικά τις παραπάνω λέξεις ή φράσεις και επιλέγοντας ένα παράδειγμα για κάθε λέξη ή φράση.

Λέξη ή φράση	Σημασία	Παράδειγμα

Πίνακας 1

4. Αναπτύξτε μία από τις αναλογίες της δραστηριότητας 3 σε μία παράγραφο.

A.1.11. Η τρίτη ηλικία

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	
Τάξη/Βαθμίδα:	A' Λυκείου
Γνωστικό αντικείμενο:	Νεοελληνική Γλώσσα

1. Χωριστείτε σε δύο ομάδες.

Ομάδα Α' : Αναζητήστε στο Γενικό Σ.Κ. του ΕΘΕΚ τη λέξη *γέρος* σύμφωνα με τα κριτήρια αναζήτησης που φαίνονται παρακάτω. Επιλέξτε από τα αποτελέσματα της αναζήτησης τα επίθετα που συνήθως χρησιμοποιούνται για να χαρακτηρίσουν έναν άνθρωπο της τρίτης ηλικίας και καταχωρίστε τις σχετικές συμφράσεις στον Πίνακα 1.

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα			Λήμμα	γέρος		Λήμμα	
Μέρος του λόγου	επίθετο		Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές		Συμφραστικοί πίνακες	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα		Χαρακτήρες πριν	
Na μη ληφθεί υπόψη ο τόνος		Χαρακτήρες μετά	
Αριθμός προτάσεων	100	Στοιχισή ως προς το [] κριτήριο	

επίθετο + γέρος	

Πίνακας 1

Ομάδα Β' : Αναζητήστε στο Γενικό Σ.Κ. του ΕΘΕΚ τη λέξη *γέροντας* σύμφωνα με τα κριτήρια αναζήτησης που φαίνονται παρακάτω. Επιλέξτε από τα αποτελέσματα της αναζήτησης τα επίθετα που συνήθως χρησιμοποιούνται για να χαρακτηρίσουν έναν άνθρωπο της τρίτης ηλικίας και καταχωρίστε τις σχετικές συμφράσεις στον Πίνακα 2.

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα			Λήμμα	γέροντας		Λήμμα	
Μέρος του λόγου	επίθετο		Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές		Συμφραστικοί πίνακες	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα		Χαρακτήρες πριν	
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόνος		Χαρακτήρες μετά	
Αριθμός προτάσεων	100	Στοιχισή ως προς το [] κριτήριο	

επίθετο + γέροντας

Πίνακας 2

Τέλος, ανταλλάξτε τους πίνακες που έχετε δημιουργήσει ανά ομάδα.

2. Γράψτε τρεις προτάσεις που να περιέχουν τρεις από τις συμφράσεις της δικής σας ή της άλλης ομάδας.
3. Πραγματοποιήστε τις εξής αναζητήσεις ανά ομάδα.

Ομάδα Α' : Αναζητήστε τόσο στο Γενικό Σ.Κ. όσο και στο Σ.Κ. Σχολικών Βιβλίων του ΕΘΕΚ τη λέξη *γηρατειά* σύμφωνα με τα κριτήρια αναζήτησης που φαίνονται παρακάτω. Αποθηκεύστε τα αποτελέσματα που περιγράφουν την τρίτη ηλικία και τα προβλήματά της.

Πρώτο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα	γηρατειά		Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές		Συμφραστικοί πίνακες	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα		Χαρακτήρες πριν	
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόνος		Χαρακτήρες μετά	
Αριθμός προτάσεων	100	Στοιχισή ως προς το [] κριτήριο	

Ομάδα Β' : Αναζητήστε τόσο στο Γενικό Σ.Κ. όσο και στο Σ.Κ. Σχολικών Βιβλίων του ΕΘΕΚ τη φράση *τρίτη ηλικία* σύμφωνα με τα κριτήρια αναζήτησης που φαίνονται παρακάτω. Αποθηκεύστε τα αποτελέσματα που περιγράφουν την τρίτη ηλικία και τα προβλήματά της.

Πρώτο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα	τρίτος		Λήμμα	ηλικία		Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές		Συμφραστικοί πίνακες	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα		Χαρακτήρες πριν	
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόπος		Χαρακτήρες μετά	
Αριθμός προτάσεων	500	Στοιχίση ως προς το [] κριτήριο	

Τέλος, ανταλλάξτε τα αποθηκευμένα αποτελέσματά σας ανά ομάδα.

4. Χρησιμοποιήστε τα αποτελέσματα των αναζητήσεων για να απαντήσετε στις παρακάτω ερωτήσεις.

- α) Ποια είναι τα σωματικά και ψυχολογικά χαρακτηριστικά της τρίτης ηλικίας;
- β) Με βάση τα παραπάνω χαρακτηριστικά τι μπορούν να προσφέρουν οι ηλικιωμένοι στη σύγχρονη κοινωνία;
- γ) Ποια θέση κατέχουν οι ηλικιωμένοι στη σύγχρονη εποχή; Ποια προβλήματα αντιμετωπίζουν;
- δ) Ποια μέτρα μπορούν να ληφθούν ώστε να βελτιωθούν οι συνθήκες ζωής των ηλικιωμένων ανθρώπων;

5. Πραγματοποιήστε τις εξής αναζητήσεις ανά ομάδα:

Ομάδα Α': Αναζητήστε στο Γενικό Σ.Κ. του ΕΘΕΚ τις λέξεις *νεότητα* και *ηλικιωμένος* σύμφωνα με τα κριτήρια αναζήτησης που φαίνονται παρακάτω. Αποθηκεύστε τα αποτελέσματα της αναζήτησης.

Πρώτο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι οσοσδήποτε λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα	νεότητα		Λήμμα	ηλικιωμένος		Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές		Συμφραστικοί πίνακες	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα		Χαρακτήρες πριν	
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόπος		Χαρακτήρες μετά	
Αριθμός προτάσεων	50	Στοιχίση ως προς το [] κριτήριο	

Ομάδα Β': Από το σώμα κειμένων του ΕΘΕΚ επιλέξτε το Γενικό Σ.Κ. και το Σ.Κ. Σχολικών Βιβλίων. Αναζητήστε τις λέξεις *νέος* και *γέρος* σύμφωνα με τα κριτήρια αναζήτησης που φαίνονται παρακάτω. Αποθηκεύστε τα αποτελέσματα της αναζήτησής σας.

Πρώτο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι οσοσδήποτε λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη	νέων		Λέξη	γέρων		Λέξη	
Λήμμα			Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές		Συμφραστικοί πίνακες	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα		Χαρακτήρες πριν	
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόπος		Χαρακτήρες μετά	
Αριθμός προτάσεων	50	Στοιχίση ως προς το [] κριτήριο	

Τέλος, ανταλλάξτε τα αποθηκευμένα αποτελέσματά σας.

6. Χρησιμοποιήστε τα αποτελέσματα των αναζητήσεων για να απαντήσετε στις παρακάτω ερωτήσεις.

- α) Πώς αντιμετωπίζουν συχνά οι νεότεροι τους ηλικιωμένους; Πού οφείλεται αυτή η συμπεριφορά;
- β) Σχολιάστε την πρόταση «Έχουμε τόσα παραδείγματα κουρασμένων νέων και ενεργητικών γέροντων» (αποτελέσματα αναζήτησης της Ομάδας Β').
- γ) Πού οφείλεται αυτή η αντίφαση; Τι μπορούν να διδαχτούν οι νέοι από τους ηλικιωμένους;

A.1.12. Το κωμικό και η σημασία του γέλιου

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	
Τάξη/Βαθμίδα:	A' Λυκείου
Γνωστικό αντικείμενο:	Νεοελληνική Γλώσσα

1. Αναζητήστε στο Γενικό Σ.Κ. του ΕΘΕΚ ρήματα με β' συνθετικό το ρήμα *γελάω*, σύμφωνα με τα κριτήρια αναζήτησης που φαίνονται παρακάτω.

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα	% <i>γελάω</i> ^ <i>γελάω</i>		Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	
Na μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	2000

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	
Χαρακτήρες μετά	
Στοιχισή ως προς το [] κριτήριο	

2. Επαναλάβετε την αναζήτηση της δραστηριότητας 1 αλλάζοντας το πρώτο κριτήριο σε %*γελώ*. Συγκεντρώστε τα αποτελέσματα της αναζήτησής σας στον Πίνακα 1. Στη συνέχεια αναζητήστε περισσότερα ρήματα με τη βοήθεια ενός αντίστροφου λεξικού και συμπληρώστε τον Πίνακα 1.

Σύνθετα με το ρήμα <i>γελώ</i>

Πίνακας 1

3. Αναζητήστε στο Γενικό Σ.Κ. του ΕΘΕΚ τη λέξη *γέλιο* σύμφωνα με τα κριτήρια αναζήτησης που φαίνονται παρακάτω. Καταχωρίστε τις συμφράσεις που θα προκύψουν στον Πίνακα 2.

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα			Λήμμα	γέλιο		Λήμμα	

Μέρος του λόγου	επίθετο	λέξεις	Μέρος του λόγου		λέξεις	Μέρος του λόγου	
-----------------	----------------	--------	-----------------	--	--------	-----------------	--

Επιλογές		Συμφραστικοί πίνακες	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα		Χαρακτήρες πριν	
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόπος		Χαρακτήρες μετά	
Αριθμός προτάσεων	500	Στοιχισή ως προς το [] κριτήριο	

επίθετο + γέλιο	

Πίνακας 2

4. Σχηματίστε προτάσεις με τέσσερις από τις ονοματικές φράσεις του Πίνακα 2.
5. Αναζητήστε στο Γενικό Σ.Κ. του ΕΘΕΚ τα ρήματα *διακωμωδώ* και *παρωδώ*, καθώς και τα αντίστοιχα ουσιαστικά *διακωμώδηση* και *παρωδία*, σύμφωνα με τα κριτήρια αναζήτησης που φαίνονται παρακάτω. Με τη βοήθεια των αποτελεσμάτων αναζήτησης σχηματίστε προτάσεις με τα παραπάνω ρήματα και ουσιαστικά.

Πρώτο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα	διακωμωδώ		Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές		Συμφραστικοί πίνακες	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα		Χαρακτήρες πριν	
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόπος		Χαρακτήρες μετά	
Αριθμός προτάσεων	500	Στοιχισή ως προς το [] κριτήριο	

6. Αναζητήστε στο Γενικό Σ.Κ. του ΕΘΕΚ τη λέξη *αστείο* σύμφωνα με τα κριτήρια αναζήτησης που φαίνονται παρακάτω. Καταχωρίστε τις συμφράσεις που θα προκύψουν στον Πίνακα 3.

Πρώτο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι	Δεύτερο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	

Λήμμα		1 λέξεις	Λήμμα	αστείο	1 λέξεις	Λήμμα	
Μέρος του λόγου	επίθετο		Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	500

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	
Χαρακτήρες μετά	
Στοίχιση ως προς το [] κριτήριο	

επίθετο + αστείο	

Πίνακας 3

- Με τη βοήθεια των αποτελεσμάτων αναζήτησης της δραστηριότητας 6, σχηματίστε προτάσεις με τέσσερις τουλάχιστον από τις ονοματικές φράσεις του Πίνακα 3.
- Αναζητήστε στο Γενικό Σ.Κ. του ΕΘΕΚ τη λέξη *γέλιο* σύμφωνα με τα κριτήρια αναζήτησης που φαίνονται παρακάτω. Καταχωρίστε τις συμφράσεις που θα προκύψουν στον Πίνακα 4.

Πρώτο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα			Λήμμα	γέλιο		Λήμμα	
Μέρος του λόγου	επίθετο		Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	500

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	
Χαρακτήρες μετά	
Στοίχιση ως προς το [] κριτήριο	

επίθετο + γέλιο	

Πίνακας 4

9. Ομαδοποιήστε τις φράσεις του Πίνακα 4 με βάση τη σχέση συνωνυμίας μεταξύ τους.
10. Αναζητήστε στο Γενικό Σ.Κ. του ΕΘΕΚ τη λέξη γέλιο σύμφωνα με τα κριτήρια αναζήτησης που φαίνονται παρακάτω.

Πρώτο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα	γέλιο		Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	ουσιαστικό		Μέρος του λόγου	

Επιλογές		Συμφραστικοί πίνακες	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα		Χαρακτήρες πριν	
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόνος		Χαρακτήρες μετά	
Αριθμός προτάσεων	500	Στοιχίση ως προς το [] κριτήριο	

11. Χρησιμοποιήστε τα αποτελέσματα των αναζητήσεων των δραστηριοτήτων 8 και 10 για να σχολιάσετε τις παρακάτω προτάσεις.

α) το γέλιο είναι υγεία

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

β) το γέλιο χαρίζει μακροζωία

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

γ) Το γέλιο λυτρώνει, το γέλιο ανασταίνει

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

δ) Το γέλιο δεν έχει πατρίδα

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ε) Γέλιο και κλάμα πάνε μαζί, πλάι-πλάι.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

A.2. Αρχαία Ελληνική Γραμματεία

A.2.1. Η αφήγηση του έργου του Θουκυδίδη

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	
Τάξη/Βαθμίδα:	A' Λυκείου
Γνωστικό αντικείμενο:	Αρχαία Ελληνική Γραμματεία

1. Τι ακριβώς εννοούσε ο Θουκυδίδης όταν έγραφε ότι επιθυμεί η ιστορία του να παραμείνει «κτῆμα ες αεί» στην ανθρωπότητα; Ποια είναι κατά το Θουκυδίδη η αποστολή του ιστορικού και του έργου του;
2. Αναζητήστε τόσο στο Γενικό Σ.Κ. όσο και στο Σ.Κ. Σχολικών Βιβλίων του ΕΘΕΚ τις προτάσεις που αναφέρονται στο Θουκυδίδη, σύμφωνα με τα κριτήρια αναζήτησης που ακολουθούν. Αποθηκεύστε τα αποτελέσματα των αναζητήσεών σας.

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη	Θουκυδίδης		Λέξη			Λέξη	
Λήμμα			Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	
Na μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	50

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	
Χαρακτήρες μετά	
Στοιχίση ως προς το [] κριτήριο	

3. Συγκεντρώστε τα αποτελέσματα των αναζητήσεών σας (και από το Γενικό Σ.Κ. και από το Σ.Κ. Σχολικών Βιβλίων). Με βάση αυτά τα αποτελέσματα καθώς και τα ευρύτερα κείμενα γύρω από τις προτάσεις που ανασύρθηκαν απαντήστε στις ακόλουθες ερωτήσεις.
 - α) Πόσο ενδιαφέρει σήμερα το κοινό η ιστορία του Θουκυδίδη;
 - β) Σε τι βαθμό χρησιμοποιούνται αποσπάσματα λόγου του Θουκυδίδη ως παγιωμένες εκφράσεις; Αναφέρετε μερικές από αυτές και ερμηνεύστε τις αν μπορείτε.
 - γ) Στα αποτελέσματα του ΕΘΕΚ υπάρχουν κάποια αποσπάσματα κειμένων όπου σύγχρονα γεγονότα παραλληλίζονται με γεγονότα που ιστορεί ο Θουκυδίδης; Ποια γεγονότα είναι αυτά; Πώς δικαιολογείται ο παραλληλισμός αυτός;

Β' Λυκείου

Β.1. Νεοελληνική Γλώσσα

Β.1.1. Ενδυμασία, μόδα, προσαρμογή στο περιβάλλον

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	
Τάξη/Βαθμίδα:	Β' Λυκείου
Γνωστικό αντικείμενο:	Νεοελληνική Γλώσσα

1. Χωριστείτε σε δύο ομάδες.

Ομάδα Α' : Αναζητήστε τόσο στο Γενικό Σ.Κ. όσο και στο Σ.Κ. Σχολικών Βιβλίων του ΕΘΕΚ τη λέξη *μόδα* σύμφωνα με τα κριτήρια αναζήτησης που φαίνονται παρακάτω. Καταχωρίστε τις συμφράσεις που θα προκύψουν στον Πίνακα 1.

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα			Λήμμα	μόδα		Λήμμα	
Μέρος του λόγου	ουσιαστικό		Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	
Na μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	500

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	
Χαρακτήρες μετά	
Στοιχισή ως προς το [] κριτήριο	

ουσιαστικό + μόδα

Πίνακας 1

Ομάδα Β' : Αναζητήστε τόσο στο Γενικό Σ.Κ. όσο και στο Σ.Κ. Σχολικών Βιβλίων του ΕΘΕΚ τη λέξη *ομορφιά* σύμφωνα με τα κριτήρια αναζήτησης που φαίνονται παρακάτω. Καταχωρίστε τις συμφράσεις που θα προκύψουν στον Πίνακα 2.

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα			Λήμμα	ομορφιά		Λήμμα	

Μέρος του λόγου	ουσιαστικό	λέξεις	Μέρος του λόγου		λέξεις	Μέρος του λόγου	
-----------------	-------------------	--------	-----------------	--	--------	-----------------	--

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	500

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	
Χαρακτήρες μετά	
Στοιχίση ως προς το [] κριτήριο	

ουσιαστικό + ομορφιά

Πίνακας 2

- Ομάδα Α' και Β'**: Συμπληρώστε τους Πίνακες 1 και 2 με άλλα ουσιαστικά που μπορείτε να σκεφτείτε.
- Πραγματοποιήστε τις εξής αναζητήσεις ανά ομάδα:

Ομάδα Α': Αναζητήστε τόσο στο Γενικό Σ.Κ. του ΕΘΕΚ όσο και στο Σ.Κ. Σχολικών Βιβλίων τη λέξη *μόδα* σύμφωνα με τα κριτήρια αναζήτησης που φαίνονται παρακάτω. Καταχωρίστε τις συμφράσεις που θα προκύψουν στον Πίνακα 3.

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα			μόδα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου	επίθετο		Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	500

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	
Χαρακτήρες μετά	
Στοιχίση ως προς το [] κριτήριο	

επίθετο + μόδα

Πίνακας 3

Ομάδα Β': Αναζητήστε τόσο στο Γενικό Σ.Κ. του ΕΘΕΚ όσο και στο Σ.Κ. Σχολικών Βιβλίων τη λέξη *ομορφιά* σύμφωνα με τα κριτήρια αναζήτησης που φαίνονται παρακάτω. Καταχωρίστε τις συμφράσεις που θα προκύψουν στον Πίνακα 4.

Πρώτο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη				
Λήμμα			Λήμμα	ομορφιά			
Μέρος του λόγου	επίθετο		Μέρος του λόγου				

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	500

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	
Χαρακτήρες μετά	
Στοιχίση ως προς το [] κριτήριο	

επίθετο+ ομορφιά	

Πίνακας 4

- Ομάδες Α' και Β' :** Συμπληρώστε τους πίνακες 3 και 4 με άλλα επίθετα που μπορείτε να σκεφτείτε. Στη συνέχεια, ανταλλάξτε τους πίνακες που έχετε δημιουργήσει ανά ομάδα.
- Χρησιμοποιώντας τα αποτελέσματα των αναζητήσεων που έχετε πραγματοποιήσει, απαντήστε στις παρακάτω ερωτήσεις.

α) Πώς αντιλαμβάνεστε τη σημασία των παρακάτω φράσεων; Γράψτε μια μικρή παράγραφο για καθεμία από αυτές:

Βιομηχανία ομορφιάς:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Πρότυπα ομορφιάς:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

β) Ποια είναι η σχέση της μόδας με την ομορφιά; Πώς επηρεάζει η μία την άλλη;

γ) Από τα παραπάνω αποτελέσματα αναζήτησης προέκυψε η εξής πρόταση: «τα μοντέλα είναι πλέον τα πρότυπα ομορφιάς της εποχής μας...». Συμφωνείτε με την άποψη αυτή; Γιατί συμβαίνει αυτό; Τι επιπτώσεις έχει για τις σύγχρονες γυναίκες; Γράψτε μια σύντομη παράγραφο.

.....

δ) «Εξαπλώνεται στην Ελλάδα η επικίνδυνη μόδα του ρείβ». Γνωρίζετε τη συγκεκριμένη μόδα; Πότε τοποθετείται χρονικά; Από ποιον πιστεύετε ότι έχει διατυπωθεί αυτή η άποψη και για ποιο λόγο; Σήμερα η μόδα αυτή υπάρχει; Γνωρίζετε κάποια άλλη τάση της μόδας που επικρατεί σήμερα και που θα μπορούσε από κάποιους να χαρακτηριστεί ως «επικίνδυνη»; Τι συμπέρασμα βγάζετε σχετικά με τον παροδικό χαρακτήρα της μόδας; Γενικότερα, θα μπορούσε κατά τη γνώμη σας κάποια τάση της μόδας να χαρακτηριστεί ως «επικίνδυνη»; Αν ναι, υπό ποιες προϋποθέσεις; Γράψτε μια σύντομη παράγραφο απαντώντας στις ερωτήσεις αυτές.

.....

B.1.2. Η οικονομία χρόνου στη γλωσσική επικοινωνία

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	
Τάξη/Βαθμίδα:	B' Λυκείου
Γνωστικό αντικείμενο:	Νεοελληνική Γλώσσα

1. Αναζητήστε τόσο στο Γενικό Σ.Κ. όσο και το Σ.Κ. Σχολικών Βιβλίων του ΕΘΕΚ τις λέξεις *συντομογραφία*, *αρκτικόλεξο* και *ακρώνυμο* σύμφωνα με τα κριτήρια αναζήτησης που φαίνονται παρακάτω.

1^η αναζήτηση

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα	συντομογραφία		Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	
Na μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	50

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	
Χαρακτήρες μετά	
Στοιχίση ως προς το [] κριτήριο	

2^η αναζήτηση

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη	ακρώνυμο		Λέξη			Λέξη	
Λήμμα			Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	
Na μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	50

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	
Χαρακτήρες μετά	
Στοιχίση ως προς το [] κριτήριο	

3^η αναζήτηση

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα	αρκτικόλεξο		Λήμμα			Λήμμα	

Μέρος του λόγου		λέξεις	Μέρος του λόγου		λέξεις	Μέρος του λόγου	
-----------------	--	--------	-----------------	--	--------	-----------------	--

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	50

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	
Χαρακτήρες μετά	
Στοιχίση ως προς το [] κριτήριο	

2. Χρησιμοποιώντας τα αποτελέσματα των αναζητήσεων της δραστηριότητας 1 (όπου χρειάζεται, ανακτήστε το περιβάλλον της πρότασης πατώντας στον σύνδεσμο στα αριστερά) συμπληρώστε τον Πίνακα 1 με τις συντομογραφίες που βρήκατε και την πλήρη απόδοσή τους στα αγγλικά ή τα ελληνικά.

Συντομογραφία	Πλήρης όρος

Πίνακας 1

3. Συμπληρώστε τον Πίνακα 1 με γνωστές συντομογραφίες που χρησιμοποιείτε στην καθημερινή σας ζωή. Σε περίπτωση που δεν ξέρετε τον πλήρη όρο που αντιστοιχεί στη συντομογραφία, αναζητήστε τον σε ένα λεξικό ή στο διαδίκτυο.
4. Χωριστείτε σε δύο ομάδες.

Ομάδα Α' : Από το σώμα κειμένων του ΕΘΕΚ επιλέξτε το Γενικό Σ.Κ. και πιο συγκεκριμένα τα κείμενα με τα εξής χαρακτηριστικά:

Χαρακτηριστικά Υποσυνόλου Κειμένων	
1. Μέσο Δημοσίευσης	Εφημερίδα Περιοδικό
2. Κειμενικό Είδος	Ενημέρωση
3. Ειδικότερο κειμενικό είδος	Όλα
4. Θέμα	Όλα
5. Ειδικότερο θέμα	Τεχνολογικές Επιστήμες
6. Εκδότης / πηγή κειμένου	Όλα
7. Συγγραφέας	Όλα
8. Ημερομηνία	Όλα

Στη συνέχεια αναζητήστε τη λέξη *υπολογιστής* σύμφωνα με τα κριτήρια αναζήτησης που φαίνονται παρακάτω. Καταχωρίστε τις συντομογραφίες που θα προκύψουν σχετικά με τους υπολογιστές στον Πίνακα 2. Συμπληρώστε την πλήρη απόδοση του όρου (αν δεν την γνωρίζετε, αναζητήστε την σε ένα λεξικό τεχνικών όρων ή στο διαδίκτυο).

Πρώτο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1	Δεύτερο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη	υπολογιστής		Λέξη			Λέξη	
Λήμμα			Λήμμα			Λήμμα	

Μέρος του λόγου		λέξεις	Μέρος του λόγου		λέξεις	Μέρος του λόγου	
-----------------	--	--------	-----------------	--	--------	-----------------	--

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	✓
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	500

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	
Χαρακτήρες μετά	
Στοιχισή ως προς το [] κριτήριο	

Συντομογραφία	Πλήρης όρος

Πίνακας 2

Ομάδα Β' : Από το σώμα κειμένων του ΕΘΕΚ επιλέξτε το Γενικό Σ.Κ. και πιο συγκεκριμένα τα κείμενα με τα εξής χαρακτηριστικά.

Χαρακτηριστικά Υποσυνόλου Κειμένων	
1. Μέσο Δημοσίευσης	Εφημερίδα Περιοδικό
2. Κειμενικό Είδος	Ενημέρωση
3. Ειδικότερο κειμενικό είδος	Όλα
4. Θέμα	Όλα
5. Ειδικότερο θέμα	Αυτοκίνητο/Μοτοσικλέτα
6. Εκδότης / πηγή κειμένου	Όλα
7. Συγγραφέας	Όλα
8. Ημερομηνία	Όλα

Στη συνέχεια αναζητήστε τη λέξη *αυτοκίνητο* σύμφωνα με τα κριτήρια αναζήτησης που φαίνονται παρακάτω. Καταχωρίστε τις συντομογραφίες που θα προκύψουν σχετικά με το αυτοκίνητο στον Πίνακα 3. Συμπληρώστε την πλήρη απόδοση του όρου (αν δεν την γνωρίζετε, αναζητήστε την σε ένα λεξικό τεχνικών όρων ή στο διαδίκτυο).

Πρώτο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη	αυτοκίνητο		Λέξη			Λέξη	
Λήμμα			Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	✓
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	500

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	
Χαρακτήρες μετά	
Στοιχισή ως προς το [] κριτήριο	

Συντομογραφία	Πλήρης όρος

Πίνακας 3

5. **Ομάδα Α'**: Αναζητήστε σε περιοδικά σχετικά με την τεχνολογία περισσότερες συντομογραφίες και συμπληρώστε τον Πίνακα 2.

Ομάδα Β': Αναζητήστε σε περιοδικά σχετικά με το αυτοκίνητο περισσότερες συντομογραφίες και συμπληρώστε τον Πίνακα 3.

6. Ξεφυλλίστε εφημερίδες και περιοδικά ποικίλης ύλης και αναζητήστε συντομογραφίες. Ταξινομήστε τις με βάση τους τομείς της καθημερινής ζωής στους οποίους αναφέρονται (π.χ. αθλητισμός, πολιτική, εκπαίδευση, τεχνολογία, διασκέδαση, οικονομία κ.λπ.).

7. Καταγράψτε συντομογραφίες που χρησιμοποιείτε στην καθημερινή σας γραπτή επικοινωνία με email, sms, chat κ.λπ., καθώς και τη σημασία τους.

8. Λαμβάνοντας υπόψη τις συντομογραφίες που καταγράψατε στις προηγούμενες δραστηριότητες, απαντήστε στις ακόλουθες ερωτήσεις:

α) Σε ποιους τομείς της σύγχρονης ζωής παρατηρήσατε ότι υπάρχουν περισσότερες συντομογραφίες; Πώς εξηγείται αυτό;

β) Γιατί νομίζετε ότι πολλές συντομογραφίες χρησιμοποιούνται μόνο στα αγγλικά;

γ) Αναζητώντας τη λέξη «αρκτικόλεξο» βρήκατε την παρακάτω πρόταση:

Όλα καλά κι ωραία στο τεστ μέχρι να διαβάσω την τεχνική ανάλυση του τι στο καλό κάνει αυτό το A.I.S. (αμάν πια τα αρκτικόλεξα, μας φάγανε).

Πώς σχολιάζετε την παραπάνω αντίδραση του αρθρογράφου; Προσωπικά σας ενοχλεί η εκτεταμένη χρήση συντομογραφιών στην καθημερινή ζωή;

δ) Σε τι βαθμό σας διευκολύνει η χρήση των συντομογραφιών στην καθημερινή σας ζωή; Δημιουργούνται κατά τη γνώμη σας προβλήματα επικοινωνίας από τη χρήση συντομογραφιών; Ποια είναι αυτά και σε ποιες επικοινωνιακές περιστάσεις τα εντοπίζετε;

B.1.3. Το γεγονός και το σχόλιο στην είδηση

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	
Τάξη/Βαθμίδα:	B' Λυκείου
Γνωστικό αντικείμενο:	Νεοελληνική Γλώσσα

- Χωριστείτε σε δύο ομάδες. Και οι δύο ομάδες επιλέγουν στον ΕΘΕΚ τα κείμενα του Γενικού Σ.Κ. και, πιο συγκεκριμένα, κείμενα με τα εξής χαρακτηριστικά:

Χαρακτηριστικά Υποσυνόλου Κειμένων	
1. Μέσο Δημοσίευσης	Εφημερίδα Περιοδικό
2. Κειμενικό Είδος	Ενημέρωση
3. Ειδικότερο κειμενικό είδος	Όλα
4. Θέμα	Όλα
5. Ειδικότερο θέμα	Όλα
6. Εκδότης / πηγή κειμένου	Όλα
7. Συγγραφέας	Όλα
8. Ημερομηνία	Όλα

Ομάδα Α' : Αναζητήστε στα επιλεγμένα κείμενα τις λέξεις *κακοκαιρία*, *νεροποντή* και *θεομηνία*, σύμφωνα με τα κριτήρια αναζήτησης που φαίνονται παρακάτω. Επιλέξτε από τα αποτελέσματα της αναζήτησης πέντε προτάσεις, οι οποίες αποτελούν χαρακτηριστικά παραδείγματα είδησης για τις συνέπειες έντονων καιρικών φαινομένων και ανακτήστε το περιβάλλον τους, πατώντας στον αριθμό στα αριστερά της πρότασης. Στη συνέχεια συγκεντρώστε τα αποσπάσματα σε έναν πίνακα.

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη	κακοκαιρία		Λέξη			Λέξη	
Λήμμα			Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	✓
Na μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	500

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	
Χαρακτήρες μετά	
Στοίχιση ως προς το [] κριτήριο	

Ομάδα Β' : Αναζητήστε στα επιλεγμένα κείμενα τις λέξεις *πυρκαγιά*, *καύσωνας* και *καμίνι* σύμφωνα με τα κριτήρια αναζήτησης που φαίνονται παρακάτω. Επιλέξτε από τα αποτελέσματα της αναζήτησης πέντε προτάσεις, οι οποίες αποτελούν χαρακτηριστικά παραδείγματα είδησης και ανακτήστε το περιβάλλον τους,

πατώντας στον αριθμό στα αριστερά της πρότασης. Στη συνέχεια συγκεντρώστε τα αποσπάσματα σε έναν πίνακα.

Πρώτο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα	πυρκαγιά		Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	✓
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	500

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	
Χαρακτήρες μετά	
Στοιχισή ως προς το [] κριτήριο	

- Εντοπίστε τα σχόλια στις ειδήσεις που έχετε καταχωρίσει στους πίνακές σας. Ποια είναι επίδραση που έχουν τα σχόλια στην αντικειμενικότητα των ειδήσεων και τι σκοπό επιτελούν; Ταξινομήστε τις ειδήσεις ξεκινώντας από την πιο ουδέτερη.
- Επαναδιατυπώστε τις ειδήσεις με ουδέτερο τρόπο.
- Αναζητήστε στον ΕΘΕΚ, και συγκεκριμένα στα κείμενα που επιλέξατε στη δραστηριότητα 1, πέντε φράσεις ή εκφράσεις που απαντούν συχνά σε τίτλους ειδήσεων (π.χ. απεργιακό κύμα, πύρινη λαίλαπα κ.λπ.). Διαλέξτε από τα αποτελέσματα τις προτάσεις / φράσεις που περιέχουν σχόλια και αναδιατυπώστε τις με τρόπο ώστε να είναι ουδέτερες.

B.1.4. Η είδηση και το σχόλιο

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	
Τάξη/Βαθμίδα:	Β' Λυκείου
Γνωστικό αντικείμενο:	Νεοελληνική Γλώσσα

1. Συμβουλευτείτε ένα λεξικό σχετικά με τη σημασία των λέξεων «είδηση» και «σχόλιο».
2. Στον επεξεργαστή κειμένου του υπολογιστή σας φτιάξτε δύο πίνακες, έναν για τη λέξη *είδηση* και έναν για τη λέξη *σχόλιο*. Σε κάθε γραμμή του πίνακα γράψτε μια σημασία της λέξης που βρήκατε στο λεξικό.

Είδηση

Σημασία 1	...
Σημασία 2	...
...	...
...	...

Υπόδειγμα πίνακα 1

3. Αναζητήστε τόσο στο Γενικό Σ.Κ. όσο και στο Σ.Κ. Σχολικών Βιβλίων του ΕΘΕΚ το λήμμα «είδηση» σύμφωνα με τα κριτήρια αναζήτησης που φαίνονται παρακάτω. Από τα παραδείγματα χρήσης που θα ανασύρει ο ΕΘΕΚ καταχωρίστε τουλάχιστον τέσσερα για κάθε σημασία της λέξης που έχετε βρει στο λεξικό.

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα	είδηση		Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	
Na μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	50

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	
Χαρακτήρες μετά	
Στοιχίση ως προς το [] κριτήριο	

4. Από το Γενικό Σ.Κ. του ΕΘΕΚ επιλέξτε κείμενα με τα εξής χαρακτηριστικά:

Χαρακτηριστικά Υποσυνόλου Κειμένων	
1. Μέσο Δημοσίευσης	Εφημερίδα Περιοδικό
2. Κειμενικό Είδος	Ενημέρωση
3. Ειδικότερο κειμενικό είδος	Όλα
4. Θέμα	Όλα

5. Ειδικότερο θέμα	Όλα
6. Εκδότης / πηγή κειμένου	Όλα
7. Συγγραφέας	Όλα
8. Ημερομηνία	Όλα

Στη συνέχεια αναζητήστε στα επιλεγμένα κείμενα τη λέξη «σχόλιο» σύμφωνα με τα εξής κριτήρια αναζήτησης:

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα	σχόλιο		Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	✓
Na μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	100

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	
Χαρακτήρες μετά	
Στοιχίση ως προς το [] κριτήριο	

Από τα παραδείγματα χρήσης που θα ανασύρει ο ΕΘΕΚ καταχωρίστε τουλάχιστον τέσσερα για κάθε σημασία της λέξης που έχετε βρει στο λεξικό.

5. Αναζητήστε τόσο στο Γενικό Σ.Κ. όσο και στο Σ.Κ. Σχολικών Βιβλίων του ΕΘΕΚ το λήμμα «είδηση» σύμφωνα με τα κριτήρια αναζήτησης που φαίνονται παρακάτω. Καταχωρίστε τα αποτελέσματά σας στον Πίνακα 2.

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα			Λήμμα	είδηση		Λήμμα	
Μέρος του λόγου	ουσιαστικό		Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	
Na μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	100

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	
Χαρακτήρες μετά	
Στοιχίση ως προς το [] κριτήριο	

ουσιαστικό + είδηση

Πίνακας 2

6. Αναζητήστε στο Λεξικό της Νέας Ελληνικής τους ορισμούς των φράσεων «δελτίο ειδήσεων» και «πρακτορείο ειδήσεων».

B.1.5. Πληροφόρηση, δημοσιογραφία, τύπος

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	
Τάξη/Βαθμίδα:	B' Λυκείου
Γνωστικό αντικείμενο:	Νεοελληνική Γλώσσα

1. Χωριστείτε σε δύο ομάδες.

Ομάδα Α' : Αναζητήστε τόσο στο Γενικό Σ.Κ. όσο και στο Σ.Κ. Σχολικών Βιβλίων του ΕΘΕΚ τη λέξη *πληροφόρηση* σύμφωνα με τα κριτήρια αναζήτησης που φαίνονται παρακάτω. Στη συνέχεια επιλέξτε από τα αποτελέσματα της αναζήτησής σας επίθετα που προσδιορίζουν ή αξιολογούν την πληροφόρηση και καταχωρίστε τα στον Πίνακα 1.

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 2 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο		
Λέξη			Λέξη			πληροφόρηση	Λέξη	
Λήμμα			Λήμμα				Λήμμα	
Μέρος του λόγου	επίθετο		Μέρος του λόγου				Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	
Na μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	100

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	
Χαρακτήρες μετά	
Στοιχισή ως προς το [] κριτήριο	

επίθετο + πληροφόρηση

Πίνακας 1

Ομάδα Β' : Αναζητήστε τόσο στο Γενικό Σ.Κ. όσο και στο Σ.Κ. Σχολικών Βιβλίων του ΕΘΕΚ τη λέξη *ενημέρωση* σύμφωνα με τα κριτήρια αναζήτησης που φαίνονται παρακάτω. Στη συνέχεια επιλέξτε από τα αποτελέσματα της αναζήτησής σας επίθετα που προσδιορίζουν ή αξιολογούν την ενημέρωση και καταχωρίστε τα στον Πίνακα 2.

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 2	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1	Τρίτο κριτήριο		
Λέξη			Λέξη			ενημέρωση	Λέξη	
Λήμμα			Λήμμα				Λήμμα	

Μέρος του λόγου	επίθετο	λέξεις	Μέρος του λόγου		λέξεις	Μέρος του λόγου	
-----------------	----------------	--------	-----------------	--	--------	-----------------	--

Επιλογές		Συμφραστικοί πίνακες	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα		Χαρακτήρες πριν	
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόνος		Χαρακτήρες μετά	
Αριθμός προτάσεων	500	Στοιχίση ως προς το [] κριτήριο	

επίθετο + ενημέρωση

Πίνακας 2

Τέλος, ανταλλάξτε τους πίνακες που έχετε δημιουργήσει ανά ομάδα.

2. Με βάση τα αποτελέσματα των αναζητήσεων των δύο ομάδων, απαντήστε στις ακόλουθες ερωτήσεις.

- α) Διακρίνετε τα είδη της πληροφόρησης / ενημέρωσης και προσπαθήστε να τα ορίσετε.
- β) Ποια από τα παραπάνω επίθετα χαρακτηρίζουν θετικά και ποια αρνητικά την πληροφόρηση και την ενημέρωση;
- γ) Πώς αντιλαμβάνεστε τη θετική και πώς την αρνητική πλευρά της πληροφόρησης και της ενημέρωσης; Ποιοι παράγοντες συμβάλλουν σε καθεμία από τις δύο όψεις της πληροφόρησης/ενημέρωσης;
- δ) Κατά τη γνώμη σας τα ΜΜΕ συμβάλλουν στην αντικειμενική πληροφόρηση των πολιτών; Δικαιολογήστε την άποψή σας.

B.1.6. Η οργάνωση της είδησης

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	
Τάξη/Βαθμίδα:	B' Λυκείου
Γνωστικό αντικείμενο:	Νεοελληνική Γλώσσα

1. Χωριστείτε σε δύο ομάδες. Επιλέξτε στον ΕΘΕΚ κείμενα του Γενικού Σώματος Κειμένων και πιο συγκεκριμένα κείμενα με τα εξής χαρακτηριστικά:

Χαρακτηριστικά Υποσυνόλου Κειμένων	
1. Μέσο Δημοσίευσης	Εφημερίδα Περιοδικό
2. Κειμενικό Είδος	Ενημέρωση
3. Ειδικότερο κειμενικό είδος	Όλα
4. Θέμα	Όλα
5. Ειδικότερο θέμα	Όλα
6. Εκδότης / πηγή κειμένου	Όλα
7. Συγγραφέας	Όλα
8. Ημερομηνία	Όλα

Ομάδα Α' : Αναζητήστε στα επιλεγμένα κείμενα ρήματα που είναι χαρακτηριστικά των ειδήσεων ενός αστυνομικού δελτίου, όπως *πυροβόλησε, συνελήφθη* και *τραυμάτισε*, σύμφωνα με τα κριτήρια αναζήτησης που φαίνονται παρακάτω. Επιλέξτε από τα αποτελέσματα της αναζήτησης πέντε προτάσεις, οι οποίες αποτελούν χαρακτηριστικά παραδείγματα μιας είδησης του αστυνομικού δελτίου και αποθηκεύστε τις. Στη συνέχεια, ανακτήστε το περιβάλλον τους, πατώντας στον αριθμό στα αριστερά της πρότασης. Συγκεντρώστε τα αποσπάσματα σε έναν πίνακα που θα δημιουργήσετε στον επεξεργαστή κειμένου του υπολογιστή σας.

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη	πυροβόλησε		Λέξη			Λέξη	
Λήμμα			Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	✓
Na μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	500

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	
Χαρακτήρες μετά	
Στοιχίση ως προς το [] κριτήριο	

Ομάδα Β' : Αναζητήστε στα επιλεγμένα κείμενα ουσιαστικά που είναι χαρακτηριστικά των ειδήσεων ενός αστυνομικού δελτίου, όπως *ληστεία, διάρρηξη* και *κλοπή*, σύμφωνα με τα κριτήρια αναζήτησης που φαίνονται παρακάτω. Επιλέξτε από τα αποτελέσματα της αναζήτησης πέντε προτάσεις, οι οποίες αποτελούν χαρακτηριστικά παραδείγματα μιας είδησης του αστυνομικού δελτίου

και αποθηκεύστε τις. Στη συνέχεια, ανακτήστε το περιβάλλον τους, πατώντας στον αριθμό στα αριστερά της πρότασης. Συγκεντρώστε τα αποσπάσματα σε έναν πίνακα που θα δημιουργήσετε στον επεξεργαστή κειμένου του υπολογιστή σας.

Τέλος, ανταλλάξτε τα αποτελέσματα της αναζήτησής σας ανά ομάδα.

Πρώτο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα	λησταια		Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	✓
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	500

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	
Χαρακτήρες μετά	
Στοιχισή ως προς το [] κριτήριο	

- Εντοπίστε στις ειδήσεις των δύο πινάκων πληροφορίες για τον τόπο, τον χρόνο, τα πρόσωπα και τα πιθανά αίτια των αντίστοιχων συμβάντων. Στη συνέχεια καταχωρίστε τις πληροφορίες αυτές στον Πίνακα 1 με φράσεις ή προτάσεις από το ίδιο το κείμενο.

Ποιος;	Πού;	Πότε;	Γιατί;

Πίνακας 1

- Με βάση τα αποτελέσματα των αναζητήσεων της δραστηριότητας 1 και τον Πίνακα 1 (δραστηριότητα 2) απαντήστε στις παρακάτω ερωτήσεις:

- Βρείτε συγκεκριμένα παραδείγματα άμεσης και έμμεσης μετάδοσης των πληροφοριών για τον τόπο, τον τρόπο, τα πρόσωπα και τα αίτια των γεγονότων που περιγράφονται στις ειδήσεις που έχετε συγκεντρώσει.
- Ποια σχέση βλέπετε μεταξύ των παραμέτρων του Πίνακα 1 και τη διαμόρφωση της οπτικής γωνίας μιας είδησης;
- Επιλέξτε μία από κάθε ομάδα ειδήσεων της δραστηριότητας 1 και ξαναγράψτε την από την οπτική γωνία ενός αυτόπτη μάρτυρα του συμβάντος.

B.1.7. Οργάνωση του λόγου – η χρήση του παραδείγματος

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	
Τάξη/Βαθμίδα:	Β΄ Λυκείου
Γνωστικό αντικείμενο:	Νεοελληνική Γλώσσα

1. Διαβάστε τις παρακάτω παραγράφους και απαντήστε στις ερωτήσεις που ακολουθούν:

Παράγραφος 1

«Αιώνας της πληροφορίας» έχει χαρακτηριστεί από πολλούς ο 20ος, όπου πολύ σημαντικά επιστημονικά και τεχνολογικά επιτεύγματα έγιναν στον τομέα της διάθεσης και αναζήτησης της πληροφορίας. Τρανταχτό παράδειγμα αποτελεί το Internet, όπου η συνεχής αύξηση των χρηστών, ακόμα και από άτομα που μέχρι πρότινος δεν ασχολούνταν με τους Η/Υ, αποδεικνύει πώς όλοι προσπαθούν να έχουν ανά πάσα στιγμή πρόσβαση σε μεγάλους όγκους πληροφοριών, με μικρό σχετικά κόστος, και πάνω απ' όλα, γρήγορα.

Παράγραφος 2

Το Οικογενειακό Δίκαιο αποτελεί μια πυραμίδα εξουσίας, με θεωρητικό όριο την κατάχρηση. Ένα όριο αμφισβητούμενο και ρευστό, που διαμορφώνεται ανάλογα με τη νοοτροπία των διαφόρων κοινωνικών στρωμάτων και αποκτά πρακτικές συνέπειες μόνο σε περιπτώσεις ακραίες, που φτάνουν στο δικαστήριο. Αλλά ο περιορισμός του δικαιώματος μόνο στα όρια της κατάχρησής του, δεν κάνει τίποτ' άλλο παρά να το επιβεβαιώνει. Εξάλλου το στένεμα ή το πλάτεμα του θεωρητικού όρου «κατάχρηση» είναι ζήτημα ποσοτικής κυριαρχίας, που δεν καταργεί τη σχέση εξουσιαστή και εξουσιαζόμενου, αλλ' απλώς τη βελτιώνει. Έχει θεωρηθεί, για παράδειγμα, κατάχρηση εξουσίας του άντρα να αξιώνει από τη γυναίκα του να μη βγει ποτέ από το σπίτι, να μη δει τους γονείς και τ' αδέρφια της, να κοιμηθεί με τον πάσχοντα από μεταδοτική αρρώστια σύζυγο. Δε θεωρείται όμως κατάχρηση εξουσίας ο βιασμός της συζύγου, η αναγκαστική συμμόρφωση σε ορισμένη κοινωνική ή ατομική συμπεριφορά, ενώ μόλις τον τελευταίο καιρό αρχίζει ν' αμφισβητείται το δικαίωμα του συζύγου στην παρεμπόδιση επαγγελματικής δραστηριότητας της γυναίκας, κι αυτό όταν δεν κρίνεται ασυμβίβαστη στην κοινωνική του θέση.

- α) Ποια είναι η θεματική περίοδος κάθε παραγράφου; Με ποιο τρόπο αναπτύσσονται οι παραπάνω παράγραφοι;
- β) Οι παραπάνω παράγραφοι παρουσιάζουν ουσιαστικές διαφορές στον τρόπο που οι συγγραφείς χρησιμοποιούν το παράδειγμα για την ανάπτυξη των ιδεών τους. Μπορείτε να εντοπίσετε τις διαφορές αυτές και να τις σχολιάσετε;
- γ) Ποιον θεωρείται πιο αποτελεσματικό τρόπο αξιοποίησης του παραδείγματος; Γιατί;

B.1.8. Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	
Τάξη/Βαθμίδα:	B' Λυκείου
Γνωστικό αντικείμενο:	Νεοελληνική Γλώσσα

1. Επιλέξτε κείμενα από το Γενικό Σ.Κ. σύμφωνα με τα κριτήρια που φαίνονται παρακάτω.

Χαρακτηριστικά Υποσυνόλου Κειμένων	
1. Μέσο Δημοσίευσης	Βιβλίο Εφημερίδα
2. Κειμενικό Είδος	Ενημέρωση
3. Ειδικότερο κειμενικό είδος	Όλα
4. Θέμα	Όλα
5. Ειδικότερο θέμα	Όλα
6. Εκδότης / πηγή κειμένου	Όλα
7. Συγγραφέας	Όλα
8. Ημερομηνία	Όλα

2. Αναζητήστε στα επιλεγμένα κείμενα του ΕΘΕΚ προτάσεις που να περιέχουν τις λέξεις «τηλεόραση» και «εφημερίδα» σύμφωνα με τα κριτήρια αναζήτησης που φαίνονται παρακάτω.

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι οσοσδήποτε λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα	τηλεόραση		Λήμμα	εφημερίδα		Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	✓
Na μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	50

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	
Χαρακτήρες μετά	
Στοιχισήτε ως προς το [] κριτήριο	

Επιλέξτε από τις προτάσεις που ανασύρθηκαν από τη βάση του ΕΘΕΚ όσες σχετίζονται με τη σχέση μεταξύ τηλεόρασης και εφημερίδων και αποθηκεύστε τις. Με βάση τις προτάσεις που αποθηκεύσατε, αλλά και τα ευρύτερα αποσπάσματα στα οποία περιέχονται οι προτάσεις αυτές, απαντήστε γραπτά στις ερωτήσεις που ακολουθούν:

- α) Από ποιες πηγές προτιμούν να ενημερώνονται σήμερα οι ευρωπαίοι πολίτες;
- β) Τι είδους πληροφόρηση ζητούν σήμερα οι αναγνώστες των εφημερίδων;

3. Αναζητήστε τόσο στο Γενικό Σ.Κ. όσο και στο Σ.Κ. Σχολικών Βιβλίων προτάσεις που να περιέχουν τις λέξεις «τηλεόραση» και «εξουσία» σύμφωνα με τα κριτήρια αναζήτησης που φαίνονται παρακάτω.

Πρώτο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι οσεσδήποτε λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα	τηλεόραση		Λήμμα	εξουσία		Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	50

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	
Χαρακτήρες μετά	
Στοιχίση ως προς το [] κριτήριο	

4. Με βάση τις προτάσεις που ανασύρθηκαν από τη βάση του ΕΘΕΚ, αλλά και τα ευρύτερα αποσπάσματα στα οποία περιέχονται οι προτάσεις αυτές, απαντήστε γραπτά στις ερωτήσεις που ακολουθούν:

- α) «Η τηλεόραση», έγραφε ο αυστριακός φιλόσοφος Karl Popper, «έχει εξελιχθεί σε μια κολοσσιαία εξουσία, στην ισχυρότερη εξουσία της εποχής μας, λες και είναι ο ίδιος ο Θεός που μιλάει». Πώς σχολιάζετε το παραπάνω απόσπασμα;
 β) Από τα αποτελέσματα αναζήτησης της δραστηριότητας 2 εντοπίστε το απόσπασμα εκείνο, όπου αναφέρονται δύο περιπτώσεις στις οποίες η τηλεόραση έγινε όργανο της εξουσίας. Ποιες είναι αυτές; Πώς δικαιολογεί την άποψή του αυτή ο συγγραφέας;
 γ) Πώς περιγράφεται η κατάσταση της ελληνικής τηλεόρασης σήμερα, δημόσιας και ιδιωτικής;

5. Παρουσιάστε το θέμα σας και τις απαντήσεις των ερωτήσεών σας στην τάξη και ανταλλάξτε απόψεις για κάθε θέμα.

6. Από τις παραπάνω αναζητήσεις ανασύρθηκε και το παρακάτω απόσπασμα.

Έτσι σήμερα η ιδιωτική τηλεόραση προκαλεί στον τόπο ανυπολόγιστη πολιτισμική, παιδευτική, κοινωνική, ηθική και εθνική ζημιά, τόσο που η κρατική τηλεόραση να φαντάζει σήμερα πραγματική όαση, με χαμηλή θεαματικότητα και υψηλή προσφορά.

Αναπτύξτε σε τέσσερις παραγράφους την άποψη του συγγραφέα, χρησιμοποιώντας συγκεκριμένα παραδείγματα / επιχειρήματα. Ποια είναι η δική σας άποψη στο ζήτημα αυτό;

B.1.9. Βιογραφικά είδη

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	
Τάξη/Βαθμίδα:	Β' Λυκείου
Γνωστικό αντικείμενο:	Νεοελληνική Γλώσσα

1. Χωριστείτε σε τρεις ομάδες.

Ομάδα Α' : Αναζητήστε τόσο στο Γενικό Σ.Κ. όσο και στο Σ.Κ. Σχολικών Βιβλίων του ΕΘΕΚ τη λέξη «βιογραφία» σύμφωνα με τα κριτήρια αναζήτησης που ακολουθούν. Με βάση τα αποτελέσματα που θα ανασυρθούν από τη βάση του ΕΘΕΚ απαντήστε στις ερωτήσεις που ακολουθούν. Αν κρίνετε απαραίτητο για να κατανοήσετε την πρόταση, πατήστε στο σύνδεσμο και διαβάστε το ευρύτερο κείμενο όπου περιέχονται οι προτάσεις.

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα	βιογραφία		Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	
Na μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	500

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	
Χαρακτήρες μετά	
Στοιχίση ως προς το [] κριτήριο	

α) Τι είναι η βιογραφία;

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

β) Ποια είναι τα χαρακτηριστικά των προσώπων που επιλέγονται συνήθως για να γίνει η βιογραφία τους;

.....

.....

.....

.....

.....

γ) Σε τι κοινό απευθύνεται μια βιογραφία;

.....

δ) Πόσο δημοφιλείς είναι οι βιογραφίες στην Ελλάδα και πόσο στο εξωτερικό;

.....

ε) Τι είναι η μυθιστορηματική βιογραφία; (βρείτε κάποια παραδείγματα τέτοιων έργων, αν είναι δυνατόν)

.....

Ομάδα Β' : Αναζητήστε τόσο στο Γενικό Σ.Κ. όσο και στο Σ.Κ. Σχολικών Βιβλίων του ΕΘΕΚ τη λέξη «αυτοβιογραφία» και τη λέξη «απομνημονεύματα» σύμφωνα με τα κριτήρια αναζήτησης που ακολουθούν. Με βάση τα αποτελέσματα που θα ανασυρθούν από τη βάση του ΕΘΕΚ απαντήστε στις ερωτήσεις που ακολουθούν.

Πρώτο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1	Δεύτερο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα	αυτοβιογραφία	Λήμμα		Λήμμα			

Μέρος του λόγου		λέξεις	Μέρος του λόγου		λέξεις	Μέρος του λόγου	
-----------------	--	--------	-----------------	--	--------	-----------------	--

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	500

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	
Χαρακτήρες μετά	
Στοιχίση ως προς το [] κριτήριο	

Πρώτο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη	απομνημονεύματα		Λέξη			Λέξη	
Λήμμα		Λήμμα		Λήμμα		Λήμμα	
Μέρος του λόγου		Μέρος του λόγου		Μέρος του λόγου		Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	100

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	
Χαρακτήρες μετά	
Στοιχίση ως προς το [] κριτήριο	

α) Τι είναι η αυτοβιογραφία και τι τα απομνημονεύματα;

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

β) Ποια είναι η διαφορά μεταξύ τους; Αν χρειαστεί, επιβεβαιώστε τις απαντήσεις με τη βοήθεια ενός λεξικού της Νέας Ελληνικής.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Ομάδα Γ' : Αναζητήστε τόσο στο Γενικό Σ.Κ. όσο και στο Σ.Κ. Σχολικών Βιβλίων του ΕΘΕΚ τη φράση «βιογραφικό σημείωμα», σύμφωνα με τα κριτήρια αναζήτησης που ακολουθούν. Με βάση τα αποτελέσματα που θα ανασυρθούν από τη βάση του ΕΘΕΚ απαντήστε στις ερωτήσεις που ακολουθούν:

Πρώτο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα	βιογραφικός		Λήμμα	σημείωμα		Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόπος	
Αριθμός προτάσεων	100

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	
Χαρακτήρες μετά	
Στοίχιση ως προς το [] κριτήριο	

- α) Τι είναι ένα βιογραφικό σημείωμα;
- β) Τι σκοπούς εξυπηρετεί συνήθως;
- γ) Τι είδους πληροφορίες συνήθως περιέχονται σε αυτό;

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Κάθε ομάδα ενημερώνει τις υπόλοιπες για τα συμπεράσματα που έβγαλε με βάση τις αναζητήσεις που πραγματοποίησε.

7. Αναζητήστε κείμενα αντιπροσωπευτικά των κειμενικών ειδών που εξέτασαν όλες οι ομάδες. Με βάση τα κείμενα αυτά, αλλά και τις απαντήσεις όλων των ομάδων απαντήστε στις ερωτήσεις που ακολουθούν:

- α) Τι έχετε να παρατηρήσετε σχετικά με το ύφος και τη γλώσσα που χρησιμοποιείται σε κάθε είδος κειμένου;
- β) Πώς οι παρατηρήσεις σας σχετικά με ύφος και τη γλώσσα κάθε κειμενικού είδους συνδέονται με το στόχο του κειμενικού είδους;

B.1.10. Εργασία – επιλογή επαγγέλματος

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	
Τάξη/Βαθμίδα:	B' Λυκείου
Γνωστικό αντικείμενο:	Νεοελληνική Γλώσσα

1. Χωριστείτε σε δύο ομάδες.

Ομάδα Α' : Αναζητήστε τόσο στο Γενικό Σ.Κ. όσο και στο Σ.Κ. Σχολικών Βιβλίων του ΕΘΕΚ τη λέξη *εργασία* σύμφωνα με τα κριτήρια αναζήτησης που φαίνονται παρακάτω. Καταχωρίστε τις συμφράσεις που θα προκύψουν στον Πίνακα 1.

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 2 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα			Λήμμα	εργασία		Λήμμα	
Μέρος του λόγου	επίθετο		Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	
Na μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	1000

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	
Χαρακτήρες μετά	
Στοιχισή ως προς το [] κριτήριο	

επίθετο + <i>εργασία</i>	

Πίνακας 1

Ομάδα Β' : Αναζητήστε τόσο στο Γενικό Σ.Κ. όσο και στο Σ.Κ. Σχολικών Βιβλίων του ΕΘΕΚ τη λέξη *δουλειά* σύμφωνα με τα κριτήρια αναζήτησης που φαίνονται παρακάτω. Καταχωρίστε τις συμφράσεις που θα προκύψουν στον Πίνακα 2.

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα			Λήμμα	δουλειά		Λήμμα	
Μέρος του λόγου	επίθετο		Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	

Συμφραστικοί πίνακες	

Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα		Χαρακτήρες πριν	
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόνος		Χαρακτήρες μετά	
Αριθμός προτάσεων	1000	Στοιχίση ως προς το [] κριτήριο	

επίθετο + δουλειά

Πίνακας 2

2. Συμπληρώστε ανά ομάδα τους Πίνακες 1 και 2 με άλλα επίθετα που μπορείτε να σκεφτείτε. Στο τέλος, ανταλλάξτε τους πίνακες που έχετε δημιουργήσει ανά ομάδα.
3. **Ομάδα Α' και Β'**: Βρείτε ομοιότητες και διαφορές μεταξύ των αποτελεσμάτων της αναζήτησής σας. Εντοπίστε διαφορές στη σημασία των λέξεων «εργασία» και «δουλειά», ανάλογα με το περιβάλλον στο οποίο εμφανίζονται οι λέξεις. Αν χρειαστεί, συμβουλευτείτε ένα λεξικό της Νέας Ελληνικής.
4. Με βάση τα μέχρι τώρα αποτελέσματα αναζήτησης, συμπληρώστε τον πίνακα 3 με επαγγέλματα τα οποία είναι σχετικά με τους χαρακτηρισμούς που έχετε συγκεντρώσει.

Επάγγελμα	Χαρακτηρισμός

Πίνακας 3

B.1.11. Στερεότυπα – ρατσισμός

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	
Τάξη/Βαθμίδα:	B' Λυκείου
Γνωστικό αντικείμενο:	Νεοελληνική Γλώσσα

1. Χωριστείτε σε δύο ομάδες.

Ομάδα Α' : Αναζητήστε στο Γενικό Σ.Κ., καθώς και στο Σ.Κ. Σχολικών Βιβλίων του ΕΘΕΚ τη λέξη *ρατσισμός* σύμφωνα με τα κριτήρια αναζήτησης που φαίνονται παρακάτω. Καταχωρίστε τις συμφράσεις που θα προκύψουν στον Πίνακα 1. Στη συνέχεια συμπληρώστε τον πίνακα με όποια άλλα επίθετα μπορείτε να σκεφτείτε.

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 2 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα			Λήμμα	ρατσισμός		Λήμμα	
Μέρος του λόγου	επίθετο		Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	
Na μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	500

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	
Χαρακτήρες μετά	
Στοιχισή ως προς το [] κριτήριο	

επίθετο + ρατσισμός

Πίνακας 1

Ομάδα Β' : Αναζητήστε στο Γενικό Σ.Κ., καθώς και στο Σ.Κ. Σχολικών Βιβλίων του ΕΘΕΚ τη λέξη *ρατσισμός* σύμφωνα με τα κριτήρια αναζήτησης που φαίνονται παρακάτω. Καταχωρίστε τις συμφράσεις που θα προκύψουν στον Πίνακα 2. Στη συνέχεια συμπληρώστε τον πίνακα με όποια άλλα ρήματα μπορείτε να σκεφτείτε.

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 2 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα			Λήμμα	ρατσισμός		Λήμμα	
Μέρος του λόγου	ρήμα		Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές

Συμφραστικοί πίνακες

Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα		Χαρακτήρες πριν	
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόπος		Χαρακτήρες μετά	
Αριθμός προτάσεων	100	Στοιχισή ως προς το [] κριτήριο	

ρήμα + ρατισμός

Πίνακας 2

2. **Ομάδα Α'** : Αναζητήστε στο Γενικό Σ.Κ., καθώς και στο Σ.Κ. Σχολικών Βιβλίων του ΕΘΕΚ το επίθετο *ρατιστικός*, με βάση τα κριτήρια αναζήτησης που φαίνονται παρακάτω. Στη συνέχεια, καταχωρίστε τα αποτελέσματα της αναζήτησης στον Πίνακα 3. Τέλος, συμπληρώστε τον πίνακα με όποιες άλλες ονομαστικές φράσεις μπορείτε να σκεφτείτε.

Πρώτο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 2 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα	ρατιστικός	Λήμμα		Λήμμα			
Μέρος του λόγου		Μέρος του λόγου	ουσιαστικό	Μέρος του λόγου			

Επιλογές		Συμφραστικοί πίνακες	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα		Χαρακτήρες πριν	
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόπος		Χαρακτήρες μετά	
Αριθμός προτάσεων	500	Στοιχισή ως προς το [] κριτήριο	

ρατιστικός + ουσιαστικό

Πίνακας 3

Ομάδα Β΄: Αναζητήστε στο Γενικό Σ.Κ. του ΕΘΕΚ ουσιαστικά που συνεμφανίζονται με το ουσιαστικό *ρατσισμός* με βάση τα κριτήρια αναζήτησης που ακολουθούν. Στη συνέχεια, καταχωρίστε τα ουσιαστικά που θα βρείτε στον Πίνακα 4. Τέλος, συμπληρώστε τον πίνακα με όποια άλλα ουσιαστικά μπορείτε να σκεφτείτε, τα οποία συνδέονται με τον ρατσισμό.

Πρώτο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα	ρατσισμός		Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	ουσιαστικό		Μέρος του λόγου	

Επιλογές		Συμφραστικοί πίνακες	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα		Χαρακτήρες πριν	
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόνος		Χαρακτήρες μετά	
Αριθμός προτάσεων	500	Στοιχισή ως προς το [] κριτήριο	

ουσιαστικά

Πίνακας 4

3. Συγκεντρώστε τα αποτελέσματα της αναζήτησής σας από τις δραστηριότητες 1 και 2 καθώς και όσες δικές σας λέξεις ή φράσεις έχετε προσθέσει σε έναν ενιαίο πίνακα (Πίνακας 5):

ρήμα + ρατσισμός	επίθετο + ρατσισμός	ρατσιστικός + ουσιαστικό	ουσιαστικά

Πίνακας 5

4. Συμπληρώστε όλοι μαζί την τελευταία στήλη του Πίνακα 5 με λέξεις που αναφέρονται σε άλλα κοινωνικά προβλήματα που συνυπάρχουν με τον ρατσισμό. Επιλέξτε αυτά τα οποία κατά τη γνώμη σας αποτελούν αιτίες του

ρατσισμού. Στη συνέχεια, συζητήστε με αφορμή τα αποτελέσματα της αναζητήσής σας που έχουν καταχωριστεί στον Πίνακα 5 σχετικά με τις μορφές του ρατσισμού, τα αίτια και τους τρόπους αντιμετώπισής του και συμπληρώστε τον Πίνακα 6.

ρατσισμός		
μορφές ρατσισμού	αίτια	τρόποι αντιμετώπισης

Πίνακας 6

5. **Ομάδα Α'**: Αναζητήστε στο Σ.Κ. Σχολικών Βιβλίων του ΕΘΕΚ τη φράση *κοινωνικό πρόβλημα* με βάση τα εξής κριτήρια αναζήτησης:

Πρώτο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα	κοινωνικός		Λήμμα	πρόβλημα		Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόπος	
Αριθμός προτάσεων	500

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	
Χαρακτήρες μετά	
Στοιχισμός ως προς το [] κριτήριο	

Στα αποτελέσματα που θα εμφανιστούν αλλά και στο ευρύτερο κειμενικό περιβάλλον της κάθε πρότασης –το οποίο εμφανίζεται πατώντας στον αριθμό στα αριστερά της πρότασης- αναζητήστε και σημειώστε στον Πίνακα 7 άλλα σύγχρονα κοινωνικά προβλήματα (π.χ. ναρκωτικά, ανεργία, κ.λπ.).

Σύγχρονα κοινωνικά προβλήματα

Πίνακας 7

Ομάδα Β': Αναζητήστε στο Γενικό Σ.Κ. του ΕΘΕΚ ουσιαστικά που συνεισφέρουν με το επίθετο *κοινωνικός* με βάση τα εξής κριτήρια αναζήτησης:

Πρώτο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα	κοινωνικός		Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	ουσιαστικό		Μέρος του λόγου	

Επιλογές

Συμφραστικοί πίνακες

Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα		Χαρακτήρες πριν	
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόπος		Χαρακτήρες μετά	
Αριθμός προτάσεων	100	Στοίχιση ως προς το [] κριτήριο	

Καταχωρίστε τα αποτελέσματα της αναζήτησης (μέχρι 20) στον Πίνακα 8:

κοινωνικός + ουσιαστικό

Πίνακας 8

6. Με βάση τα αποτελέσματα της δραστηριότητας 5 συζητήστε σχετικά με τα κοινωνικά προβλήματα που εντοπίστηκαν από την Ομάδα Α' και αναζητήστε αιτίες και τρόπους αντιμετώπισης.

B.1.12. Παρουσίαση και κριτική ενός βιβλίου

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	
Τάξη/Βαθμίδα:	B' Λυκείου
Γνωστικό αντικείμενο:	Νεοελληνική Γλώσσα

1. Χωριστείτε σε δύο ομάδες.

Ομάδα Α' : Αναζητήστε τόσο στο Γενικό Σ.Κ. όσο και στο Σ.Κ. Σχολικών Βιβλίων του ΕΘΕΚ τη λέξη *βιβλίο* σύμφωνα με τα εξής κριτήρια αναζήτησης:

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα			Λήμμα	βιβλίο		Λήμμα	
Μέρος του λόγου	επίθετο		Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	
Na μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	500

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	
Χαρακτήρες μετά	
Στοιχισή ως προς το [] κριτήριο	

Ομάδα Β' : Αναζητήστε τόσο στο Γενικό Σ.Κ. όσο και στο Σ.Κ. Σχολικών Βιβλίων του ΕΘΕΚ τη λέξη *μυθιστόρημα* σύμφωνα με τα εξής κριτήρια αναζήτησης:

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα			Λήμμα	μυθιστόρημα		Λήμμα	
Μέρος του λόγου	επίθετο		Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	
Na μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	500

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	
Χαρακτήρες μετά	
Στοιχισή ως προς το [] κριτήριο	

2. Από τα αποτελέσματα της αναζήτησής σας επιλέξτε αυτά που αναφέρονται: α) σε διάφορες κατηγορίες βιβλίων ή μυθιστορημάτων και β) σε αξιολογικά σχόλια, θετικά ή αρνητικά, για βιβλία ή μυθιστορήματα. Καταχωρίστε τις σχετικές ονομαστικές φράσεις στους πίνακες που ακολουθούν. Αποθηκεύστε τα σχετικά αποτελέσματα αναζήτησης.

Ομάδα Α '

Κατηγορίες βιβλίων

Αξιολόγηση βιβλίων

Ομάδα Β '

Κατηγορίες μυθιστορημάτων

Αξιολόγηση μυθιστορημάτων

3. Μελετήστε τα αποθηκευμένα αποτελέσματα αναζήτησης και των δύο ομάδων και αναζητήστε σε αυτά επίθετα και ουσιαστικά τα οποία αναφέρονται στις παραμέτρους της κριτικής ενός βιβλίου που φαίνονται στον Πίνακα 1. Αν τα αποθηκευμένα αποτελέσματα δεν επαρκούν, αναζητήστε τις λέξεις της στήλης «Παράμετροι κριτικής ενός βιβλίου» του Πίνακα 1 στο Σ.Κ. Σχολικών Βιβλίων ή στο Γενικό Σ.Κ. του ΕΘΕΚ, βάζοντάς τις στο πεδίο «Λήμμα» του πρώτου ή δεύτερου κριτηρίου αναζήτησης σε συνδυασμό με το αντίστοιχο μέρος του λόγου (επίθετο ή ουσιαστικό). Επιλέξτε από αυτά ποια από τα επίθετα ή ουσιαστικά θα ταίριαζαν σε μία κριτική βιβλίου.

Παράμετροι κριτικής ενός βιβλίου	Επίθετο	Ουσιαστικό
γλώσσα		
ύφος		
περιγραφή		
αφήγηση		
πλοκή		
χαρακτήρες		
ατμόσφαιρα		

Πίνακας 1

4. Χρησιμοποιήστε τις λέξεις του Πίνακα 1 για να γράψτε μια σύντομη κριτική ενός βιβλίου που έχετε διαβάσει, προσέχοντας η κριτική σας να περιλαμβάνει όλες τις παραμέτρους που φαίνονται στην πρώτη στήλη του Πίνακα 1.

B.1.13. Τέχνη – κριτική έργου τέχνης

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	
Τάξη/Βαθμίδα:	Β' Λυκείου
Γνωστικό αντικείμενο:	Νεοελληνική Γλώσσα

1. Αναζητήστε τόσο στο Γενικό Σ.Κ. όσο και στο Σ.Κ. Σχολικών Βιβλίων του ΕΘΕΚ τις λέξεις *τέχνη είναι* σύμφωνα με τα εξής κριτήρια αναζήτησης:

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη	τέχνη		Λέξη	είναι		Λέξη	
Λήμμα			Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	
Na μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	100

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	
Χαρακτήρες μετά	
Στοιχίση ως προς το [] κριτήριο	

2. Από τα αποτελέσματα της αναζήτησης επιλέξτε αυτά που κατά τη γνώμη σας απαντούν στην ερώτηση «τι είναι τέχνη;».
3. Αναζητήστε στο λεξικό τον ορισμό της λέξης *τέχνη*.
4. Απαντήστε στις ερωτήσεις που ακολουθούν.
 α) Πώς θα ορίζατε εσείς την τέχνη;
 β) Τι είδους είναι η επικοινωνία που πραγματοποιείται μέσω της τέχνης;
 γ) Γιατί η τέχνη αποτελεί «ένα ευαίσθητο βαρόμετρο κάθε εποχής»;
 δ) Υπό ποιες συνθήκες η τέχνη αποτελεί «επανάσταση και ρήξη»;
5. Αναζητήστε τόσο στο Γενικό Σ.Κ. όσο και στο Σ.Κ. Σχολικών Βιβλίων του ΕΘΕΚ τη λέξη *τέχνη* σύμφωνα με τα εξής κριτήρια αναζήτησης:

1^η αναζήτηση

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα			Λήμμα	τέχνη		Λήμμα	
Μέρος του λόγου	επίθετο		Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	

Να μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	500

Χαρακτήρες μετά	
Στοιχισή ως προς το [] κριτήριο	

2^η αναζήτηση

Πρώτο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη	τέχνη		Λέξη	
Λήμμα							
Μέρος του λόγου	επίθετο		Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	500

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	
Χαρακτήρες μετά	
Στοιχισή ως προς το [] κριτήριο	

6. Από τα αποτελέσματα των αναζητήσεων της δραστηριότητας 5 επιλέξτε ονοματικές φράσεις που δηλώνουν α) διάφορες μορφές ή κατηγορίες τέχνης ή β) αξιολογικούς χαρακτηρισμούς της τέχνης και συμπληρώστε τον Πίνακα 1.

μορφές τέχνης	αξιολόγηση τέχνης

Πίνακας 1

7. Με τη βοήθεια των αποτελεσμάτων αναζήτησης της δραστηριότητας 5, γράψτε ένα σύντομο ορισμό για καθεμία από τις μορφές τέχνης που έχετε καταχωρίσει στον Πίνακα 1 (μέχρι 5).
8. Διακρίνετε τα αξιολογικά επίθετα για την τέχνη (βλ. δεύτερη στήλη πίνακα 1) σε θετικά και αρνητικά. Στη συνέχεια απαντήστε στις ερωτήσεις που ακολουθούν:
- Πώς καταλαβαίνετε τους χαρακτηρισμούς «ολοκληρωτική τέχνη» και «στρατευμένη τέχνη»; Υπό ποιες ιστορικές και κοινωνικές συνθήκες αναπτύσσονται;
 - Γιατί θα μπορούσε η καλλιτεχνική δημιουργία να χαρακτηριστεί ως «παρεξηγημένη τέχνη»;
 - Τι σημαίνει για σας «σοβαρή τέχνη» και «ελαφρά τέχνη»; Συμφωνείτε με τους χαρακτηρισμούς αυτούς;
 - Πώς κρίνετε τις σύγχρονες μορφές τέχνης; Πώς πιστεύετε ότι η κοινή γνώμη αντιμετωπίζει σήμερα την καλλιτεχνική δημιουργία; Πώς πιστεύετε ότι θα μπορούσε να βελτιωθεί η άποψη που έχουν για την τέχνη οι άνθρωποι που δεν είναι εξοικειωμένοι με αυτή;

B.1.14. Κριτική θεατρικής παράστασης και κινηματογραφικής ταινίας

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	
Τάξη/Βαθμίδα:	B' Λυκείου
Γνωστικό αντικείμενο:	Νεοελληνική Γλώσσα

1. Χωριστείτε σε δύο ομάδες. Στη συνέχεια, επιλέξτε από το Γενικό Σ.Κ. του ΕΘΕΚ κείμενα, σύμφωνα με τα εξής κριτήρια αναζήτησης:

Χαρακτηριστικά Υποσυνόλου Κειμένων	
Μέσο Δημοσίευσης	Όλα
Κειμενικό Είδος	Γνώμη
Θέμα	Τέχνες
Ειδικότερο κειμενικό είδος	Σχολιαστικό άρθρο
Ειδικότερο θέμα	Θέατρο, Κινηματογράφος, Μουσική
Εκδότης / Πηγή κειμένου	Όλα
Συγγραφέας	Όλα
Ημερομηνία	Όλα

2. **Ομάδα Α'**: Αναζητήστε στον ΕΘΕΚ επίθετα που εμφανίζονται στο επιλεγμένο σώμα κειμένων, σύμφωνα με τα εξής κριτήρια:

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα			Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου	επίθετο		Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	☒
Na μη ληφθεί υπόψη ο τόπος	☐
Αριθμός προτάσεων	1000

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	<input type="text"/>
Χαρακτήρες μετά	<input type="text"/>
Στοίχιση ως προς το [] κριτήριο	

- Ομάδα Β'**: Αναζητήστε στον ΕΘΕΚ ρήματα που εμφανίζονται στο επιλεγμένο σώμα κειμένων, σύμφωνα με τα εξής κριτήρια:

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα			Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου	ρήμα		Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές		Συμφραστικοί πίνακες	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	☒	Χαρακτήρες πριν	
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόπος	☐	Χαρακτήρες μετά	
Αριθμός προτάσεων	1000	Στοιχίση ως προς το [] κριτήριο	

3. Από τα αποτελέσματα της αναζήτησης επιλέξτε ανά ομάδα αυτά που χρησιμοποιούνται από τον συγγραφέα του κειμένου για να αξιολογήσουν το αντικείμενο της κριτικής (θεατρική παράσταση, κινηματογραφική ταινία, μουσικό έργο κ.λπ.) και καταχωρίστε τα στον παρακάτω πίνακα:

Ομάδα Α΄

επίθετα

Ομάδα Β΄

ρήματα

4. Αναζητήστε (και οι δύο ομάδες μαζί) στο επιλεγμένο σώμα κειμένων ουσιαστικά, σύμφωνα με τα κριτήρια αναζήτησης που φαίνονται στον πίνακα που ακολουθεί.

Πρώτο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα		Λήμμα		Λήμμα		Λήμμα	
Μέρος του λόγου	ουσιαστικό κοινό	Μέρος του λόγου		Μέρος του λόγου		Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	✓
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	1000

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	
Χαρακτήρες μετά	
Στοιχίση ως προς το [] κριτήριο	

Απομονώστε αυτά τα οποία σχετίζονται με θεατρική παράσταση, μια κινηματογραφική ταινία ή ένα μουσικό έργο (είδος, συστατικά, συντελεστές). Στη συνέχεια καταχωρίστε τα αποτελέσματα σας στον πίνακα που ακολουθεί:

Ουσιαστικά

5. **Ομάδα Α'**: Κατηγοριοποιήστε τα αποτελέσματα της αναζήτησής σας στη δραστηριότητα 2 (επίθετα) με βάση το συντελεστή ή συστατικό του έργου (παράσταση, ταινία) στον οποίο αναφέρονται. Τα επίθετα καταχωρίζονται στον ακόλουθο πίνακα:

Σκηνοθέτης / Σκηνοθεσία / Συνολική εντύπωση έργου	Ηθοποιοί / Υποκριτική	Σκηνογράφος / Σκηνικά - κοστούμια	Μουσική	Φωτισμός

Στη συνέχεια συμπληρώστε τον πίνακα με όποια άλλα επίθετα μπορείτε να σκεφτείτε.

Ομάδα Β': Κατηγοριοποιήστε τα αποτελέσματα της αναζήτησής σας στη δραστηριότητα 2 (ρήματα) με βάση το συντελεστή ή συστατικό του έργου (παράσταση, ταινία) στον οποίο αναφέρονται. Τα ρήματα καταχωρίζονται στον ακόλουθο πίνακα:

Σκηνοθέτης / Σκηνοθεσία / Συνολική εντύπωση έργου	Ηθοποιοί / Υποκριτική	Σκηνογράφος / Σκηνικά - κοστούμια	Μουσική	Φωτισμός

6. Χρησιμοποιήστε τα αποτελέσματα των αναζητήσεών σας για να γράψετε ένα κείμενο κριτικής μιας θεατρικής παράστασης ή μιας ταινίας που έχετε δει πρόσφατα.

B.1.15. Η δομή και η λειτουργία του ορισμού

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	
Τάξη/Βαθμίδα:	Β΄ Λυκείου
Γνωστικό αντικείμενο:	Νεοελληνική Γλώσσα

1. Χωριστείτε σε δύο ομάδες. Προσπαθήστε να ορίσετε, χωρίς τη βοήθεια λεξικού, τις λέξεις ή φράσεις που ακολουθούν με απλό τρόπο. Γράψτε τους ορισμούς σας στους πίνακες που ακολουθούν:

Ομάδα Α΄

- α) φοιτητής, β) ιματισμός, γ) όχημα δημόσιας χρήσης, δ) τρομοκρατική ενέργεια

Έννοια	Ορισμός μαθητών
φοιτητής	
ιματισμός	
όχημα δημόσιας χρήσης	
τρομοκρατική ενέργεια	

Ομάδα Β΄

- α) κύτταρο, β) ήχος, γ) ατμόσφαιρα, δ) φωτοσύνθεση

Έννοια	Ορισμός μαθητών
κύτταρο	
ήχος	
ατμόσφαιρα	
φωτοσύνθεση	

2. Αναζητήστε τις λέξεις ή φράσεις της ομάδας σας στο ερμηνευτικό λεξικό της Νέας Ελληνικής. Συμπληρώστε τον πίνακα με τον ορισμό που θα βρείτε.

Ομάδα Α΄

Έννοια	Ορισμός μαθητών	Ορισμός λεξικού
φοιτητής		
ιματισμός		
όχημα δημόσιας χρήσης		
τρομοκρατική ενέργεια		

Ομάδα Β΄

Έννοια	Ορισμός μαθητών	Ορισμός λεξικού
κύτταρο		
ήχος		
ατμόσφαιρα		
φωτοσύνθεση		

3. **Ομάδα Α'** : Επιλέξτε μόνο από το Γενικό Σ.Κ. του ΕΘΕΚ κείμενα με τα εξής χαρακτηριστικά:

Χαρακτηριστικά Υποσυνόλου Κειμένων	
Μέσο Δημοσίευσης	Όλα
Κειμενικό Είδος	Επίσημα
Θέμα	Όλα
Ειδικότερο κειμενικό είδος	Όλα
Ειδικότερο θέμα	Όλα
Εκδότης / Πηγή κειμένου	Όλα
Συγγραφέας	Όλα
Ημερομηνία	Όλα

- Ομάδα Β'** : Επιλέξτε μόνο το Σ.Κ. Σχολικών Βιβλίων του ΕΘΕΚ:

Χαρακτηριστικά Υποσυνόλου Κειμένων	
Τάξη	Όλα
Γνωστικό Αντικείμενο	Όλα

4. **Ομάδα Α'** : Αναζητήστε στα επιλεγμένα κείμενα του ΕΘΕΚ τη φράση «νοείται ως», σύμφωνα με τα εξής κριτήρια αναζήτησης:

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη	νοείται		Λέξη	ως		Λέξη	
Λήμμα			Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	✓
Na μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	50

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	
Χαρακτήρες μετά	
Στοιχισή ως προς το [] κριτήριο	

- Στη συνέχεια, αναζητήστε στα επιλεγμένα κείμενα του ΕΘΕΚ τη φράση «ορίζεται ως», σύμφωνα με τα εξής κριτήρια αναζήτησης:

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη	ορίζεται		Λέξη	ως		Λέξη	
Λήμμα			Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	✓
Na μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	50

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	
Χαρακτήρες μετά	
Στοιχισή ως προς το [] κριτήριο	

Ομάδα Β´ : Αναζητήστε από το επιλεγμένο Σ.Κ. τις λέξεις που σας έχουν δοθεί σύμφωνα με τα εξής κριτήρια αναζήτησης:

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη				
Λήμμα	κύτταρο		Λήμμα	είμαι			
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου				

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	✓
Na μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	50

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	
Χαρακτήρες μετά	
Στοιχισή ως προς το [] κριτήριο	

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη				
Λήμμα	ήχος		Λήμμα	είμαι			
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου				

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	✓
Na μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	50

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	
Χαρακτήρες μετά	
Στοιχισή ως προς το [] κριτήριο	

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη				
Λήμμα	ατμόσφαιρα		Λήμμα	είμαι			
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου				

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	✓
Na μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	50

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	
Χαρακτήρες μετά	
Στοιχισή ως προς το [] κριτήριο	

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη				
Λήμμα	φωτοσύνθεση		Λήμμα	είμαι			
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου				

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	✓
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόπος	
Αριθμός προτάσεων	50

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	
Χαρακτήρες μετά	
Στοιχισή ως προς το [] κριτήριο	

5. Από τα αποτελέσματα των αναζητήσεων της δραστηριότητας 4 επιλέξτε τους ορισμούς των λέξεων ή φράσεων της ομάδας σας και καταχωρίστε τους στην τελευταία στήλη του πίνακα.

Ομάδα Α'

Έννοια	Ορισμός μαθητών	Ορισμός λεξικού	Ορισμός νομικού κειμένου (Γενικό Σ.Κ. ΕΘΕΚ)
φοιτητής			
ιματισμός			
όχημα δημόσιας χρήσης			
τρομοκρατική ενέργεια			

Ομάδα Β'

Έννοια	Ορισμός μαθητών	Ορισμός λεξικού	Ορισμός σχολικού βιβλίου (Σ.Κ. Σχολικών Βιβλίων ΕΘΕΚ)
κύτταρο			
ήχος			
ατμόσφαιρα			
φωτοσύνθεση			

6. Απαντήστε στις ερωτήσεις που ακολουθούν:

- α) Ποιος είναι ο επικοινωνιακός στόχος του κάθε ορισμού;
- β) Ποιες διαφορές παρατηρείτε στη δομή και τη γλώσσα του κάθε ορισμού, ανάλογα με τον επικοινωνιακό του στόχο;

B.2. Αρχαία Ελληνική Γραμματεία

B.2.1. Ορισμός και περιεχόμενο της λυρικής ποίησης

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	
Τάξη/Βαθμίδα:	B' Λυκείου
Γνωστικό αντικείμενο:	Αρχαία ελληνική γραμματεία

1. Ανοίξτε το φυλλομετρητή ιστοσελίδων του υπολογιστή σας και πηγαίnete στη διεύθυνση <http://www.komvos.edu.gr/arxaia/lyrikh/companion/arxaiognwsia.pdf> (η διεύθυνση ισχύει για τις 15/4/08), όπου υπάρχει ένα εισαγωγικό σημείωμα στη λυρική ποίηση. Τυπώστε το, διαβάστε το και απαντήστε στις ερωτήσεις που ακολουθούν:

- α) Τι ήταν η λυρική ποίηση για τους αλεξανδρινούς φιλολόγους;
- β) Στους ρωμαϊκούς χρόνους τι θεωρούνταν λυρική ποίηση;
- γ) Ποια είναι τα είδη της λυρικής ποίησης και ποια τα βασικά χαρακτηριστικά κάθε είδους;

2. Αναζητήστε στον ΕΘΕΚ το λήμμα «λυρικός», σύμφωνα με τα εξής κριτήρια αναζήτησης:

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο			
Λέξη			Λέξη			Λέξη			
Λήμμα	λυρικός		Λήμμα			Λήμμα		Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου		Μέρος του λόγου	

Επιλογές		Συμφραστικοί πίνακες	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα		Χαρακτήρες πριν	
Na μη ληφθεί υπόψη ο τόνος		Χαρακτήρες μετά	
Αριθμός προτάσεων	50	Στοιχίση ως προς το [] κριτήριο	

3. Επιλέξτε, τόσο από το Γενικό Σ.Κ. όσο και από το Σ.Κ. Σχολικών Βιβλίων τα πιο χαρακτηριστικά παραδείγματα χρήσης της λέξης και αποθηκεύστε τα.
4. Με βάση τα παραδείγματα που αποθηκεύσατε μπορείτε να βγάλετε κάποια συμπεράσματα σχετικά με τη σημασία της λέξης στη σημερινή γλώσσα; Συζητήστε τα συμπεράσματά σας.
5. Τι σημαίνουν οι όροι «λυρικό θέατρο» και «λυρικός καλλιτέχνης»;
6. Συμβουλευτείτε ένα λεξικό σχετικά με τη σημασία του όρου λυρικός στη σημερινή γλώσσα.

Γ' Λυκείου

Γ.1. Νεοελληνική Γλώσσα

Γ.1.1. Διαφήμιση – η πειθώ στο διαφημιστικό λόγο

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	
Τάξη/Βαθμίδα:	Γ' Λυκείου
Γνωστικό αντικείμενο:	Νεοελληνική Γλώσσα

1. Αναζητήστε στον ΕΘΕΚ τη λέξη *διαφήμιση* σύμφωνα με τα εξής κριτήρια αναζήτησης:

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα			Λήμμα	διαφήμιση		Λήμμα	
Μέρος του λόγου	επίθετο		Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	500

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	
Χαρακτήρες μετά	
Στοιχίση ως προς το [] κριτήριο	

2. Επιλέξτε από τα αποτελέσματα της αναζήτησής σας (τόσο στο Γενικό Σ.Κ. όσο και στο Σ.Κ. Σχολικών Βιβλίων) τα επίθετα που αφορούν σε διάφορες μορφές διαφήμισης και καταχωρίστε τις αντίστοιχες ονοματικές φράσεις στον Πίνακα 1:

επίθετο + διαφήμιση

Πίνακας 1

3. Κατηγοριοποιήστε τις ονοματικές φράσεις του πίνακα 1 σε είδη διαφήμισης με βάση το μέσο παρουσίασής της και συμπληρώστε τον Πίνακα 2:

Είδος διαφήμισης	Μέσο

Πίνακας 2

4. Κατηγοριοποιήστε τις ονοματικές φράσεις του πίνακα 1 με βάση το διαφημιστικό προϊόν και συμπληρώστε τον Πίνακα 3:

Είδος διαφήμισης	Προϊόν

Πίνακας 3

5. Απαντήστε στις ερωτήσεις που ακολουθούν:

- α) Για ποιο λόγο έχουν δημιουργηθεί όλα τα παραπάνω είδη διαφήμισης; Ποιος είναι ο στόχος της διαφήμισης γενικότερα;
- β) Ποια από τα παραπάνω μέσα διαφήμισης είναι τα πιο σύγχρονα και γιατί πιστεύετε ότι χρησιμοποιούνται; Γνωρίζετε άλλες σύγχρονες μορφές διαφήμισης;
- γ) Στα αποτελέσματα της αναζήτησής σας υπάρχουν επίθετα που χαρακτηρίζουν αρνητικά τη διαφήμιση. Πώς καταλαβαίνετε τις φράσεις *παραπλανητική διαφήμιση* και *απατηλή διαφήμιση*;
- δ) Οι φράσεις *αρνητική διαφήμιση* και *γκρίζα διαφήμιση* αποτελούν αρνητικούς χαρακτηρισμούς της πολιτικής διαφήμισης. Πώς καταλαβαίνετε τις φράσεις αυτές; Πώς χρησιμοποιείται η διαφήμιση από την πολιτική;
- ε) Τι συμπεράσματα βγάζετε σχετικά με τη δύναμη που ασκεί η διαφήμιση; Ποια μέσα χρησιμοποιεί η διαφήμιση για να πείσει το κοινό στο οποίο απευθύνεται;

6. Αναζητήστε στον ΕΘΕΚ τη λέξη διαφήμιση σύμφωνα με τα εξής κριτήρια αναζήτησης:

1^η αναζήτηση

Πρώτο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι οσοδήποτε λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα	διαφήμιση		Λήμμα	επηρεάζω		Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	100

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	
Χαρακτήρες μετά	
Στοιχίση ως προς το [] κριτήριο	

2^η αναζήτηση

Πρώτο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι οσοσδήποτε λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα	διαφήμιση		Λήμμα	πειθω		Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	25

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	
Χαρακτήρες μετά	
Στοιχισή ως προς το [] κριτήριο	

3^η αναζήτηση

Πρώτο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι οσοσδήποτε λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα	πειθω		Λήμμα	διαφήμιση		Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	25

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	
Χαρακτήρες μετά	
Στοιχισή ως προς το [] κριτήριο	

7. Με βάση τα αποτελέσματα των αναζητήσεων της δραστηριότητας 6 απαντήστε στις ερωτήσεις που ακολουθούν:

- α) Ποιο είναι το πιο «ευαίσθητο» κοινό που μπορεί να επηρεαστεί από τη διαφήμιση;
- β) Με ποιο τρόπο οι διαφημίσεις «είναι πιθανό να επηρεάσουν παιδιά ή νέους» ή «να τους βλάψουν πνευματικά, ηθικά ή σωματικά»;
- γ) Πέρα από τις καταναλωτικές μας συνήθειες, ποιες άλλες πτυχές της προσωπικότητας ή της ζωής μας μπορούν να επηρεάσουν οι διαφημίσεις;
- δ) Από τις παραπάνω αναζητήσεις ανασύρθηκαν οι εξής προτάσεις:
«Δεν υπάρχει διαφήμιση ή προπαγάνδα που να πείθει τους ανθρώπους παρά τη θέλησή τους.»
«Οι γενιές που μεγάλωσαν μπροστά στην τηλεόραση δεν πείθονται από τη διαφήμιση.»

Συμφωνείτε με τις παραπάνω απόψεις; Κατά πόσο μπορούν οι διαφημίσεις να επηρεάσουν την καταναλωτική μας συμπεριφορά; Προσωπικά, πόσο πείθεστε από τις διαφημίσεις;

8. Αναζητήστε διαφημίσεις σε εφημερίδες και περιοδικά που έχετε στη διάθεσή σας και μελετήστε τους τρόπους με τους οποίους κάθε διαφήμιση προσπαθεί να πείσει το κοινό στο οποίο απευθύνεται. Ποιες από αυτές θεωρείτε περισσότερο επιτυχημένες; Αιτιολογήστε την απάντησή σας.

Γ.1.2. Η οργάνωση του δοκιμίου

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	
Τάξη/Βαθμίδα:	Γ' Λυκείου
Γνωστικό αντικείμενο:	Νεοελληνική Γλώσσα

1. Χωρίστε το δοκίμιο της Ρ. Κακλαμανάκη σε παραγράφους και γράψτε έναν πλαγιότιτλο σε κάθε παράγραφο. Εργαστείτε σε ομάδες των τριών ατόμων.

Παράγραφοι	Πλαγιότιτλος
1	
2	
3	
4	
...	

2. Συζητήστε την παραγραφοποίηση που επέλεξε κάθε ομάδα στην τάξη και καταλήξτε σε μια κοινή παραγραφοποίηση.
3. Χωρίστε το κείμενο σε ενότητες και αποδώστε ένα τίτλο και σε αυτές.
4. Ποια είναι τα επιχειρήματα που χρησιμοποιεί η συγγραφέας για να δικαιολογήσει την άποψή της ότι «Η βιομηχανική επανάσταση και γενικότερα η πρόοδος στον τομέα της τεχνικής άλλαξαν τις μεθόδους της παραγωγής και τη θέση της γυναίκας μέσα σ' αυτήν»;

Πλειάδες

**Το ολοκληρωμένο προϊόν εκπαιδευτικού λογισμικού
“Εκπαιδευτικός Θησαυρός Ελληνικών Κειμένων”
αναπτύχθηκε στο παρακάτω πλαίσιο:**

Πράξη:	ΠΛΕΙΑΔΕΣ: Ανάπτυξη Εκπαιδευτικού Λογισμικού και Ολοκληρωμένων Εκπαιδευτικών Πακέτων για τα Ελληνικά Σχολεία της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης & Διάθεση Προϊόντων Εκπαιδευτικού Λογισμικού στα Σχολεία (2003-2007) http://pleiades.cti.gr
Ενότητα:	ΧΡΥΣΑΣΜΙΔΕΣ: Ανάπτυξη ολοκληρωμένων προϊόντων εκπαιδευτικού λογισμικού
Τελικός Δικαιούχος (Φορέας Υλοποίησης & Επιστημονικής Παρακολούθησης του έργου):	Ερευνητικό Ακαδημαϊκό Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών (ΕΑ.ΙΤΥ) (http://www.cti.gr/)
Φορέας Χρηματοδότησης και Λειτουργίας: Χρηματοδότηση:	Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (Υπ.Ε.Π.Θ.) Επιχειρησιακό Πρόγραμμα: “Κοινωνία της Πληροφορίας”, Μέτρο 1.2 Γ ΚΠΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΕΡΓΟ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΕΙΤΑΙ ΚΑΤΑ 75% ΑΠΟ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Γ' ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΠΑΛΙΟ ΣΠΗΡΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ “ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ”

ΥΠ. ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΥΠ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΥΠ. ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ
ΔΙΑΤΗΜΑΤΟΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ & ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΓΡΑΦΕΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ

Πλειάδες